

4 4รักลูก 4+ลูก4+4

ดร.สายฤดี วรกิจโกศาทร
ผู้ดำเนินรายการ

เล่มที่ 2

* รางวัลโล่เกียรติคุณ จากสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย

ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปี 2529-2530 ในฐานะที่เป็นรายการส่งเสริมบทบาทแม่

* รางวัลเมขลา ในฐานะที่เป็นรายการเพื่อสตรีดีเด่น ปี 2529-2530

50 บาท

4 ๔รักลูก ๔รักลูก

ดร.สายฤดี วรกิจโกศาทร
ผู้ดำเนินรายการ

*รางวัลโล่เกียรติคุณ จากสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย
ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปี 2529-2530 ในฐานะที่เป็นรายการส่งเสริมบทบาทแม่

*รางวัลเมขลา ในฐานะที่เป็นรายการเพื่อสตรีดีเด่น ปี 2529-2530

50 บาท

รายชื่อเอกสารทางวิชาการของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม

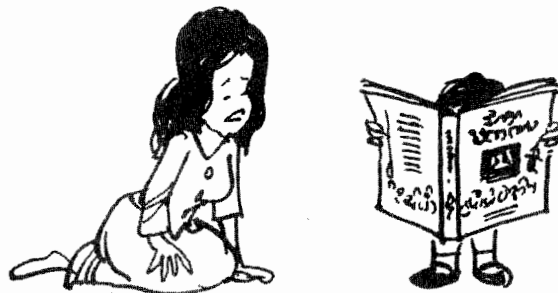
มหาวิทยาลัยมหิดล

เอกสารเลขที่	ชื่อ	ราคา (บาท)
(116)	สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, รักลูกให้ถูกทาง, มิถุนายน 2531.	45
(117)	อรัญ อารักษ์, ชุมชนเชิงกึ่ง: วิถีชีวิตและกระบวนการพัฒนาสู่การพึ่งพาตนเอง, มิถุนายน 2531.	40
(118)	Pramote Prasartkul, Yawarat Porapakkham and Weerasit Sittitrai Report On Birth Order Distribution As a Family Planning Programme Evaluation Indication Phase II, July 1988.	35
(119)	Pramote Prasartkul, Yawarat Porapakkham, Aphichat Chamratrithirong, Santhat Sermisri, Wathinee Boonchalaksi and Somjai Pramanpol, The Morbidity and Mortality Differentials, June 1988.	45
(120)	ชาย โพธิ์ลีตา และกุลล สุนทรธาดา, การศึกษาวิจัยเรื่องการวางแผนครอบครัวและสวัสดิการสำหรับพนักงานหญิงในโรงงานอุตสาหกรรม, 2531.	30
(121)	Aphichat Chamratrithirong, Bencha Yoddumnern-Atting, Orapin Singhadej. The Effect of Reduced Family Size on the Status of MCH in Thailand, July 1988.	65
(127)	Kritaya Archavanitkul, Migration and Urbanisation in Thailand 1980 : The Urban Rural Continuum Analysis. January 1988.	25
(123)	ปราโมทย์ ประสาทกุล (ผู้แปล) ผลสืบเนื่องของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอายุต่อการวางแผนพัฒนาในปัจจุบันและอนาคต, 2531.	35
(124)	บุญเลิศ เลี้ยวประไพ และบุญผา ศิริวิทย์. สถานภาพทางด้านสุขภาพอนามัยและการใช้บริการสาธารณสุขของประชาชนในท้องถิ่นชนบท, กรกฎาคม 2531.	50
(125)	บุญผา ศิริวิทย์ และบุญเลิศ เลี้ยวประไพ. การประเมินความรู้ทัศนคติ ทักษะ และผลการปฏิบัติงานตามแผนการปฏิบัติงานของบุคลากรสาธารณสุขระดับตำบล, กรกฎาคม 2531.	55
(126)	พรพันธ์ บุญรัตพันธุ์ และบุญเลิศ เลี้ยวประไพ, คู่มือการสร้างและใช้เครื่องชี้วัดสถานภาพอนามัยในชุมชนสำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบล, กรกฎาคม 2531.	40
(127)	Bencha Yoddamnern-Attig, George A. Atting, Wathinee Boonchalaksi (Eds.). A Field Manual on Selected Qualitative Research Methods, January 1989.	100
(128)	Yothin Sawangdee, Pimonpan Israbhakdi. The Determinants of Villagers' Consumption Behaviour of Vitamin A. Rich Foods : The Case Study of the Northeast of Thailand.	45
(129)	โยธิน แสงดี และพิมพ์พรรณ อิศรางกูร. โครงการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคอาหารที่มีวิตามินเอสูง ในหมู่บ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, มกราคม 2532.	45
(130)	Boonlert Leoprapi (Eds.), Social, Economic and Health Impact of the Community Based Integrated Rural Development (CBIRD) Project : An Evaluation Report, January 1989.	45

มีต่อปกหลังด้านใน

**दैวทยาการของรายการ
“รักลูกให้ถูกทาง”
และ
พ่อแม่ที่รักลูกทุกคน**

รักลูกให้ถูกทาง เล่ม 2 จากรายการโทรทัศน์ "รักลูกให้ถูกทาง"
เสนอทางสถานีโทรทัศน์ ช่อง 7
รวบรวมและจัดพิมพ์โดย สถาบันวิจัยประชากรและสังคม
มหาวิทยาลัยมหิดล
ศาลายา นครชัยศรี จังหวัดนครปฐม
ผู้ดำเนินรายการ ดร.สายสุดี วรกิจโกศาทร
ประเภท คู่มือ พ่อ แม่ และผู้ปกครองเด็ก
ISBN 974-586-931-7 IPSR Publication No.146
พิมพ์ครั้งแรก ธันวาคม 2533
จำนวนพิมพ์ 51000 เล่ม
ออกแบบปกและรูปเล่ม ชัย ราชวัตร
พิมพ์ที่ บริษัท สยามสปอร์ตพริ้นติ้ง จำกัด
1776-1784 ถนนพระราม 4 แขวงเกษมราษฎร์
คลองเตย พระโขนง กรุงเทพฯ 10110
โทร. 2490295, 2490299, 2490250
ราคา 50 บาท

ดร. สายฤดี วรกิจโกคาทร

ผู้ดำเนินรายการ

รวบรวมจากการบรรยายของ
วิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิด้านการดูแลเด็ก
โดยสถาบันวิจัยประชากรและสังคม

มหาวิทยาลัยมหิดล

จากรายการ

“รักลูกให้ถูกทาง”

เสนอทาง

สถานีโทรทัศน์ช่อง 7

สนับสนุนโดย

ผงซักฟอก **เปา** บริษัท สหพัฒน์พิบูล จำกัด

รายชื่อวิทยากรของเนื้อหาในเล่ม

1. อาจารย์กุลวรา ชูพงษ์ไพโรจน์
2. อาจารย์ชูมาน ถิระกิจ
3. รองศาสตราจารย์ ดร.อนอมวงศ์ ล้ายอุดมรรคผล
4. อาจารย์มีนา รอดคล้าย
5. คุณศศิธร ดังคโนบล
6. คุณทิชา ณ นคร
7. คุณนิคดา หงษ์วิวัฒน์
8. นายแพทย์อัมพล สุอำพัน
9. คุณวัลลภ ตั้งคณานุรักษ์
10. รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร โคตรบันเทา
11. รองศาสตราจารย์ ชัยณรงค์ เจริญพาณิชย์กุล
12. คุณกิติกร มีทรัพย์
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เลิศ อานันทนะ
14. คุณอารีย์ สหเวชภัณฑ์
15. คุณธรรมศักดิ์ สุทธิพงศ์สุทธิ
16. คุณพาณิชย์ ภักตร์เจริญ
17. อาจารย์ผดุง พรหมมูล
18. คุณประชุมพร สุวรรณตรา
19. อาจารย์สังคม ทองมี
20. อาจารย์ศรียรัตน์ สุวรรณมนตรี
21. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายฤดี วรกิจโกคาทร

คำนำ จาก ผู้จัดพิมพ์

ตั้งแต่ประเทศไทยได้มีการปฏิวัติขนาดครอบครัวในช่วงเวลา 20 ปีที่ผ่านมา คุณภาพประชากรจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากขึ้นทุกที แต่ก่อนครอบครัวไทยจะมีบุตรกันประมาณ 6 คน ปัจจุบันลดลงเหลือ 2-3 คนเท่านั้น เรามีลูกกันน้อยลงและมีโอกาสที่จะทะนุถนอมเขามากขึ้น ความรักของพ่อแม่ที่มีต่อลูกเป็นก้าวแรกของการพัฒนาคุณภาพของประชากรไทย แต่ความรักเท่านั้นย่อมไม่เพียงพอที่ประเทศของเราจะมีประชากรที่สูงด้วยคุณภาพ เจริญด้วยปัญญา ความรู้ และคุณธรรม ความรักที่ถูกต้องทางค่านิยมที่มีความสำคัญยิ่งขึ้นทุก ๆ วัน พ่อแม่จำเป็นที่จะต้องเรียนรู้วิธี “รักลูกให้ถูกทาง”

รายการ “รักลูกให้ถูกทาง” เป็นรายการที่ทางสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มีความภาคภูมิใจ เป็นสาระประโยชน์ ตามครรลองนโยบายของมหาวิทยาลัยมหิดล และได้ดำเนินรายการมานานกว่า 5 ปี เนื้อหาที่ได้นำเสนอแก่ครอบครัวโดยทั่วไปตั้งแต่ต้นจนปัจจุบัน มีมากกว่า 1,000 ตอน และได้รับรางวัลเกียรติยศ เป็นรายการดีเด่น หลายต่อหลายรางวัลด้วยกัน ตัวอย่างเช่น รางวัลเมขลา และรางวัลจากสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ และเนื่องจากรายการดังกล่าวมีเนื้อหาที่มีคุณค่าเป็นอย่างยิ่ง สถาบันฯ จึงมีความยินดีที่ได้จัดพิมพ์เป็นหนังสือให้เป็นสื่อเพื่อให้ความรู้ในรูปแบบหนึ่งที่ท่านจะหยิบมาอ่านทบทวนได้ทุกเวลาที่ต้องการ

หนังสือ “รักลูกให้ถูกทาง” เล่มที่หนึ่ง ได้พิมพ์ออกมาเมื่อปี พ.ศ. 2531 และได้พิสูจน์ให้เห็นว่ามีคุณค่าแก่คนทั่วไป มาถึงเวลานี้ หนังสือ “รักลูกให้ถูกทาง” เล่มที่สองจึงได้จัดพิมพ์ขึ้นอีกเพราะปริมาณของเนื้อหาในช่วง 2 ปี จากรายการโทรทัศน์นี้ได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว การจัดพิมพ์ครั้งนี้ก็ได้รับการสนับสนุนจาก บริษัทสหพัฒนพิบูล จำกัด ด้าน

ค่าใช้จ่ายในการจัดพิมพ์ และจาก “ชัย ราชวัตร” นักเขียน
การ์ตูนผู้มีชื่อของไทยอีกเช่นเคย หนังสือ “รักลูกให้ถูกทาง”
เล่มที่สองนี้จึงมีความสมบูรณ์ เพียบพร้อมไปด้วยเนื้อหา
สาระสมัยใหม่ในรูปแบบที่น่าสนใจและน่าอ่าน ควรคู่กับ
เวลาอ่านยิ่งนัก

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
ได้ดำเนินการจัดพิมพ์เผยแพร่หนังสือเล่มนี้ด้วยความยินดี
และภูมิใจ และหวังว่าผู้อ่านทุกท่านคงจะนำสิ่งที่ได้จาก
หนังสือเล่มนี้มาใช้จริง ๆ ในชีวิตประจำวัน ในการที่จะปรับ-
ปรุงทั้งตนเอง และบุตรธิดาให้มีชีวิตที่สูงด้วยคุณค่ายิ่งขึ้น
ดำเนินชีวิตอย่างถูกทางยิ่งขึ้น เพื่อประชากรของประเทศไทย
เราโดยส่วนรวมที่จะมีคุณภาพและมีความสุขมากขึ้นในที่สุด
นั่นเอง

ดร.อภิชาติ จำรัสฤทธิรงค์

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยประชากรและสังคม

มหาวิทยาลัยมหิดล

กันยายน 2533

คำนำของ ผู้ดำเนิน รายการ

ในปัจจุบันไม่ว่าจะหันไปดูในสื่อใด ปัญหาในการอบรมเลี้ยงดูเด็กกลายเป็นสิ่งที่ถูกหยิบยกขึ้นมากล่าวถึงอยู่เป็นประจำ ทั้งนี้คงพอที่จะบ่งชี้ว่าพ่อแม่ในสมัยนี้ท่านล้วนอยู่ในสภาพที่ต้องการให้ช่วยเพิ่มแรงเสริมสนับสนุนให้ท่านรู้สึกมั่นคง และมั่นใจในบทบาทของพ่อแม่มากขึ้นว่าสามารถจะยืนหยัด ฟันฝ่าอุปสรรคและสถานการณ์ที่ตึงเครียดต่าง ๆ ประคับประคองครอบครัว ผ่านพ้นช่วงแรก ๆ ที่ต้องดูแลให้สิ่งที่ดีที่สุดแก่ลูก ทั้งสิ่งของ กำลังใจ ความอดทน การยอมรับและความเข้าใจ และขณะเดียวกันให้ครอบครัวมีบรรยากาศที่มีความปลอดโปร่งโล่งใจเป็นสุขได้ทุก ๆ คน

ในการประสบปัญหา อุปสรรค และสถานการณ์ตึงเครียดที่เกี่ยวกับตัวเด็กโดยตรงนี้ มีหลายครั้งหลายคราที่พ่อแม่รู้สึกหมดหวัง ท้อแท้ หวาดหวั่น ไม่มั่นคง แต่เมื่อขอคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญทั้งหลายที่มีอยู่ไม้น้อยส่วนใหญ่กลับใช้สิ่งที่เป็นปัญหาของพ่อแม่มาตั้งทฤษฎีที่นอกจากจะยุ่งยากสับสน ซับซ้อน เข้าใจยากแล้ว บ่อยครั้งที่ยังไม่สามารถนำมาจัดการกับปัญหาในครอบครัวได้ เช่น ทฤษฎีอื่นเกี่ยวกับครอบครัวแตกแยก และพ่อแม่ที่ไม่รักและเอาใจใส่ลูกจริง ๆ ทั้งที่ความเป็นจริงยังมีครอบครัวปกติอีกมากมายหลายเท่าตัวด้วยซ้ำที่ไม่แตกแยกและรักเอาใจใส่ลูก แต่ก็ยังประสบปัญหาในการเลี้ยงดูลูก

หนังสือเล่มนี้รวบรวมความคิดเห็นของท่านผู้รู้หลายท่านที่กรุณามาเป็นวิทยากรให้แก่รายการ “รักลูกให้ถูกทาง” ด้วยความหวังที่จะให้เป็นแหล่งแนวคิดและข้อเสนอแนะให้แก่คุณพ่อและคุณแม่รวมทั้งท่านผู้มีเด็กในความปกครองให้สามารถค้นหาคำตอบให้กับตัวเอง เพื่อรับมือหรือเพื่อป้องกันปัญหาในการอบรมเลี้ยงดูลูกและให้พ่อแม่และลูกใช้ชีวิตร่วมกันได้อย่างราบรื่นในบรรยากาศแห่งบ้านที่ดี ๆ

พ่อแม่ลูกและทุกคนในครอบครัวอยู่ร่วมกันด้วยความรัก และเห็นใจกันและกันอย่างแท้จริง

เด็กที่เห็นตนเองว่าเป็นคนมีคุณค่า และมีบทบาท ที่เป็นประโยชน์สำคัญต่อการอยู่ร่วมกันอย่างครอบครัว มักไม่ค่อยมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามากนัก ทั้งนี้เพราะมีความสามารถรับรู้ความคาดหวังให้ความร่วมมือของคนรอบ ๆ ข้าง ซึ่งสิ่งนี้เองเป็นจุดมุ่งหมายที่พ่อแม่อยากให้ลูกทุกคนดี คือรู้บทบาทหน้าที่และควมมีคุณค่าและเป็นที่รักของพ่อแม่และญาติ ดังนั้นพ่อแม่ควรปลูกฝังในโอกาสที่มีให้เด็กพัฒนาความรู้สึกเช่นนี้ติดต่อกันอย่างราบรื่น โดยมีใช้ปล่อยให้อยู่ในครอบครัวมีแต่ประสบการณ์ที่มีความขัดแย้ง ทำให้ต้องปรับตัวอยู่บ่อย ๆ จนเกินไป

การรู้จักธรรมชาติของเด็ก ๆ ความต้องการตามวัย ความชอบความถนัดเฉพาะตน ลักษณะของพฤติกรรมที่บ่งชี้ว่าปัญหาทางจิตใจที่รุนแรงกว่าอาจเกิดขึ้นได้ถ้าผู้ใหญ่ไม่ไหวตัว และไวพ้อที่จะสังเกตเห็นและรับรู้จึงช่วยให้เลี้ยงลูกได้อย่างปลอดภัยปัญหารุนแรง

นอกจากหนังสือนี้จะรวบรวมเอาแนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างสุขภาพจิตที่ดีแก่เด็ก ๆ แล้ว ยังมีส่วนสำคัญอีกส่วนหนึ่งที่รวบรวมเอาแนวคิดเกี่ยวกับความละเอียดในการรับรู้และเรียนรู้ของเด็กและกิจกรรมที่สามารถจัดทำได้ในครอบครัว เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศครอบครัวที่เหมาะสมกับการหล่อหลอมสิ่งดี ๆ ให้เกิดเติบโตขึ้น ร่างกายและจิตใจของลูกด้วย

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านผู้อ่านคงได้รับสิ่งที่ท่านต้องการทราบเกี่ยวกับการเลี้ยงดูลูกอย่างถูกต้องไปบ้างจากหนังสือเล่มนี้ วิทยากรที่ได้บรรยายสั้น ๆ ในรายการคงจะยินดีที่จะให้ความกระจ่างมากขึ้นและให้คำปรึกษากับท่านได้หากท่านยังมีสิ่งใดที่ยังสงสัยและยังไม่แจ่มชัดอยู่บ้าง ดิฉัน

ในฐานะของผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์ ขอขอบพระคุณ
วิทยากรทุกท่าน บริษัทสหพัฒนพิบูลจำกัด สถาบันวิจัย
ประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล สถานีโทรทัศน์
กองทัพบก ช่อง 7 และคุณชัย ราชวัตร ที่มีส่วนสำคัญ
ให้โครงการรายการโทรทัศน์ โครงการรายการวิทยุ และ
โครงการหนังสือ “รักลูกให้ถูกทาง” ทั้งเล่มที่ 1 และเล่มที่
2 สำเร็จลุล่วงมาได้

ดร. สายฤดี วรกิจโกศลพร
ผู้ดำเนินรายการ “รักลูกให้ถูกทาง”

บรรยากาศของบ้านที่มีลูก

- 16 ความรักเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก
- 17 การส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการที่ดี
- 20 บทบาทของพ่อในการเลี้ยงดู
- 23 การดูแลเลี้ยงดูลูกคนโตและลูกคนเดียว
- 27 ปกป้องมากเกินไปกับปล่อยปละละเลย
อย่างไร้ไหนทำให้เกิดผลเสียมากกว่ากัน

ธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็ก และโรงเรียนของลูก

- 42 ความสามารถในการรับรู้
- 43 วิธีการเรียนรู้ของเด็กและเรียนรู้ของเด็กทารก
- 44 เด็กมีสมาธิในการเรียนรู้ไม่น้อย
- 45 เด็กเรียนรู้ในขณะที่เล่น
- 46 เด็กรับรู้ เข้าใจ เด็กรู้จักทำ
- 46 เด็กเริ่มพูด
- 48 เด็กไม่เล็กอย่างที่คิด
- 49 การล้อเลียนก่อให้เกิดรอยแผลในใจเด็ก
- 51 อุปสรรคในการเรียนรู้ของเด็ก

- 28 ผลของการดูโทรทัศน์มากเกินไป
ต่อบุคลิกภาพของเด็ก
- 31 การสูบบุหรี่ในบ้านที่มีเด็ก
- 33 ลักษณะการทารุณเด็ก
ในสังคมไทยปัจจุบัน
- 37 การทิ้งเด็กไว้กับสาวใช้
- 37 ทักษะชีวิตที่เหมาะสมของพ่อแม่
ต่อบทบาทของตนเอง

- 51 การตอบปัญหาของเด็ก
เป็นสิ่งสำคัญ
- 53 สภาพบ้านที่จะส่งเสริม
ให้เด็กสร้างสรรค์
- 53 ลักษณะของเด็กสร้างสรรค์
- 54 ลักษณะของผู้ใหญ่ที่ส่งเสริม
ให้เด็กสร้างสรรค์
- 55 ลูกกับโรงเรียน
- 55 การดื่นนอน
- 56 การแต่งตัวไปโรงเรียน
- 57 การหลงลืมอุปกรณ์การเรียน
- 58 รถโรงเรียน
- 59 การบ้าน
- 60 การแก้ปัญหาเด็ก
ไม่อยากทำการบ้าน

สอนลูกให้อ่านได้ดี

ประโยชน์ของการอ่านและสาเหตุของ
การไม่ชอบอ่านหนังสือของเด็กไทย
ขั้นตอนของการฝึกอ่านที่ถูกต้อง

- 66 อ่านจากภาพ
- 66 อ่านจากการได้ยิน
- 67 อ่านจากตัวพยัญชนะ
- 68 อ่านเป็นคำจากรูปร่างของคำ
- 68 อ่านตัวสระด้วยการเล่า
- 69 อ่านเป็นประโยค

นิทานของเด็ก
กับการสอนการอ่าน

- 80 ลักษณะนิทานที่ดีและไม่ดี
- 81 สอนลูกให้อ่านด้วยนิทาน
- 83 การอ่านหนังสือให้ลูกฟัง
ก่อนนอน
- 86 การอ่านสำหรับวัยรุ่น

การเลือกหนังสือให้ลูก
ขั้นตอนของการอ่านที่พ่อแม่ควรส่งเสริม

- 73 สมองมีไว้คิด
- 73 ทำจิตให้แจ่มใส
- 74 สนใจอ่านทุกหนังสือ
- 75 อย่าถือพจนานุกรมเป็นคัมภีร์
- 75 อย่าอ่านจื๊เป็นคำ
- 76 ฝึกจำความย่อ ๆ
- 77 รู้จักขอความช่วยเหลือ
- 77 อ่านไม่เบื่อทุกวิชา
- 78 ชีวิตมีค่าและประสบความสำเร็จ

ให้ศิลปะกับชีวิตของเด็ก

- 90 ศิลปะมีส่วนในการพัฒนาเด็ก
- 92 จินตนาการของเด็กกับงานด้านศิลปะ
- 93 พัฒนาการทางศิลปะของเด็ก
- 94 ลักษณะการวาดภาพของเด็กต่างวัย
- 96 การเริ่มงานศิลปะให้กับเด็กเล็ก
- 98 กิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กเล็กในบ้าน
- 103 ตั้งคำถามเด็กเรื่องงานศิลปะ
- 104 เมื่อเด็กวาดรูปไม่เป็น
- 105 ผิดด้วยหรือที่เด็กให้ผู้ใหญ่วาดรูป
- 105 ผู้ใหญ่ชอบเรียกรูปลงสีของลูกว่า “ละ”
- 106 การใช้สมุดเขียนภาพระบายสี
- 106 ศิลปะการจัดห้องเด็ก
- 108 เด็กควรเรียนศิลปะอย่างจริงจัง
- 109 นาฏศิลป์กับการพัฒนานุคลิกทางกายและใจของเด็ก

พ่อ แม่ ลูก ผูกพัน

ทำของเล่นให้ลูกจากอุปกรณ์หาง่ายในบ้าน
เล่นกับลูกด้วยเกมต่าง ๆ

- 118 การเล่นกับพัฒนาการของเด็ก
- 119 เด็กสามารถคิดเกมขึ้นมาเล่นเองได้
- 121 เกมง่าย ๆ แต่มากด้วยคุณค่า
- 123 สาเหตุที่เด็กบางคนไม่ยอมเล่นเกมกับผู้ใหญ่
- 124 เมื่อเด็กเล่นแล้วเกรหรือโกง
 - 1. เกมอ่านหนังสือและเล่านิทาน
 - 2. เกมอะไรเอ่ย
 - 3. เกมทายของในมือ
 - 4. เกมฟังเพลง

การพาเด็กไปเที่ยว และประโยชน์ของการเที่ยวต่อเด็ก

- 130 เทคนิคในการเป็นผู้ฟังที่ดีของพ่อแม่
- 132 ผลของการเป็นผู้ฟังที่ดี
- 133 ลักษณะของการเป็นผู้ฟังที่ดี
- 137 สภาครอบครัว
- 140 บ้านที่มีความรักจะส่งเสริมให้เด็กดีไม่มีปัญหา

๗
บรรยากาศ
ของบ้านที่มีลูก

บทที่ 1 บรรยากาศ ของบ้าน ที่มีลูก

ความรักเกี่ยว กับการเลี้ยงดูเด็ก

แม่ที่เพิ่งคลอดลูกใหม่ๆ
จะมีการปรับฮอร์โมน หลาย
คนจะร้องไห้โดยไม่รู้เหตุผลว่า
ทำไม อาการนี้เรียกว่าอาการ

เศร้าซึม การให้น้ำนมลูกจะช่วยปรับอารมณ์ของแม่ ลูก
ก็เช่นเดียวกัน เพิ่งออกมาจากมดลูกในสิ่งแวดล้อมที่เป็น
น้ำหล่อเลี้ยงมาสู่โลกภายนอกซึ่งห่อหุ้มด้วยอากาศ การให้
น้ำนมจะช่วยให้เด็กปรับตัวเช่นกัน เมื่อลูกดูดนมแม่จึงมี
ภาวะคล้ายอาหารซึ่งผ่านสายรก การย่อยอาหารของเด็กจะ
ปรับได้ง่ายขึ้น ขณะเดียวกันในอ้อมกอดของแม่ เด็กจะ
ได้มองเห็นหน้าแม่ได้ยินเสียงหัวใจของแม่เหมือนเมื่ออยู่
ในท้องแม่ ทางด้านแม่เมื่อคลอดลูก จะเกิดการถ่ายทอด
ความรัก ความอบอุ่นมาสู่ลูก อาการร้องไห้ของแม่จะค่อยๆ
หายไปเมื่อแม่รู้สึกมีเพื่อนและกำลังทำหน้าที่ ซึ่งกลายเป็น
ความรื่นรมย์ ระหว่างการให้นมลูก ความกังวลของแม่จะ
ลดลง

พ่อเป็นสิ่งแวดล้อมที่สำคัญมากสำหรับแม่ ถ้าพ่อ
มีความกระตือรือร้นช่วยแม่จัดเตรียมน้ำนมหรือลวกขวดนม
แม่จะรู้สึกว่ามันไม่น่ากลัวเท่าไร เพราะการกระทำของแม่แต่ผู้เดียว แต่เป็น
หน้าที่ร่วมระหว่างแม่กับพ่อที่จะจรรโลงชีวิตน้อย ๆ ที่เพิ่ง
เกิดใหม่ให้ก้าวไปสู่โลกอย่างมั่นคงที่จริงแล้วเด็กไม่บอบบาง
แต่มีความแข็งแรงและยืดหยุ่นในกล้ามเนื้อสูงมาก พ่อ
ไม่ควรเข้าใจผิดว่าลูกบอบบางจนทำให้ไม่กล้าแตะต้องลูก

พ่อแม่หลายคนพยายามไม่อุ้มลูก คิดว่าจะทำให้เด็กมีอาการ “ติดมือ” พ่อแม่อาจเริ่มมีความรู้สึกเช่นนี้ เพราะมีความเหน็ดเหนื่อยมาก จึงรู้สึกว่าการที่ลูกเรียกร้องให้อุ้มตลอดเวลา เป็นภาระทำให้เกิดความกังวล รำคาญใจ หลายคนแก้ปัญหาด้วยการพยายามไม่อุ้มลูก ความจริงแล้วเด็กติดมือเป็นผลมาจากการที่เด็กรู้สึกว่าเขาขาดความรัก การที่เด็กติดมือเกิดมาจากพ่อแม่อุ้มลูกน้อยเกินไป เด็กต้องการโอบอุ้ม กอดรัด เป็นการสื่อความรัก และความรักก็คืออาหารอย่างหนึ่งของเด็ก หากพ่อแม่กอดลูก อุ้มลูก จูบลูกมากพอแล้วเด็กจะกลายเป็นเด็กไม่ติดมือ หลายคนที่เคยไปทำบุญเลี้ยงอาหารกลางวันเด็กกำพร้าจะเห็นเด็กกรูเฝ้าวิ่งเข้ามาอกอดผู้ที่ไปเลี้ยงอาหารโดยไม่คำนึงว่าเขาจะเป็นใคร เด็กต้องการเพียงการโอบกอดเท่านั้น ซึ่งเขายังขาด ยังได้รับไม่เพียงพอ

การส่งเสริมให้เด็ก

มีพัฒนาการที่ดี

เด็กแรกเกิด

เมื่อเด็กเกิดมาดูโลก เด็กจะมีความพร้อมเรื่องการเห็น การได้ยิน และได้กลิ่น ถ้าพ่อแม่รู้เรื่องของเด็กเล็ก และเตรียมสิ่งที่ดีให้ลูก การเลี้ยงลูกจะง่ายขึ้น การได้ยิน ทำให้เด็กชอบเพลงเห่กล่อม เพลงเห่กล่อมทำให้เด็กได้ยินเสียง เกิดการกอด การจับ การสัมผัสระหว่างแม่กับลูก เด็กจะชอบสายตาของแม่ซึ่งสื่อความรู้สึก แม่ควรให้ลูกกอดและดื่มนมแม่ เพราะเด็กเรียนรู้การดูแลมาตั้งแต่อยู่ในท้องแม่ สิ่งที่เด็กดูเป็นสิ่งที่น่าสนใจ ไม่แข็งกระด้างเหมือนหัวนมขวด การนอนดูคนนมขุดอาจทำให้เด็กสำลักได้ ในขณะที่แม่กอดและให้นมลูก ลูกจะได้รับการสัมผัส การได้กลิ่นตัวของแม่ เป็นกลิ่นที่เด็กคุ้นเคยและโหยหา เด็กจะได้กลิ่นนม และได้รับรู้กลิ่นต่าง ๆ และจะยังไม่มือคอดกับกลิ่น เด็กจะ

รับรู้ว่ามันคือกลิ่น ไม่ว่ากลิ่นอะไรเด็กจะรับ การที่เด็กจะรู้ว่ากลิ่นใดสะอาดสกปรกอย่างไร อยู่กับการฝึกของพ่อแม่ต่อไป

เด็กเล็กมักคุ้นเคยกับแม่มากกว่าพ่อ เนื่องจากเด็กปฏิสนธิในท้องแม่ และสัมผัสแม่มากตลอดด้วยอาหาร อารมณ์และแม่แต่เรื่องกลิ่น การที่เด็กได้ยินเสียงแม่ห่อล่อม เด็กจะเริ่มสะสมความมีอารมณ์ละมุนละไม และจะเริ่มพัฒนาโดยมีเสียงเป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวเป็นฐานให้เกิดความมั่นใจว่า ตั้งแต่ในท้องจนถึงปัจจุบัน เสียงนี้ก็ยังคงอยู่กับเขา เด็กเล็กถ้าถูกพรากให้ห่างจากแม่จะมีปัญหา การนำเด็กไปเข้าเนอสเซอรี่ตั้งแต่เล็ก ๆ ก็เป็นเหมือนการจับเด็กไปอยู่ในบ้านอีกหลังหนึ่งซึ่งไม่มีความมีเชื้อโหยให้เท่ากับบ้านหลังเก่า เด็กเบเบาะจะว่าเหว่ ถ้าไม่จำเป็นจริง ๆ ไม่ควรพรากลูกไปจากอกแม่

เด็ก 2-3 เดือน

เด็ก 2-3 เดือน สามารถใช้ประสาทของการเรียนรู้ให้เป็นประโยชน์ในการปรับตัวให้เข้ากับพ่อแม่ เมื่อพ่อแม่เล่นกับลูกจะมีวิธีการเล่นที่แตกต่างกัน เด็กทารกที่นอนอยู่จะรู้ว่า เสียงของแม่นั้นนุ่มนวล วิธีการสัมผัสของแม่นั้นนุ่มนวล เมื่อได้ยินเสียงแม่เดินเข้ามา ลูกจะมีกล้ามเนื้อคออ่อนข้างผ่อนคลาย หัวใจเต้นสม่ำเสมอ ไม่มีการกระตุก ถ้าเสียงของพ่อเข้ามาใกล้ตัว ลูกจะมีการเกร็งกล้ามเนื้อเล็กน้อย หัวใจเต้นเร็วขึ้น ประสาทการรับรู้ต่าง ๆ จะตื่นตัวปรากฏการณ์เช่นนี้มิได้เกิดขึ้นลอย ๆ แต่เนื่องมาจากเด็กวัย 2-3 เดือนนี้สมองเจริญเติบโตขึ้น และเริ่มสื่อสารรับรู้จากการที่เด็กมองเห็น ได้ยิน ได้กลิ่น แต่ยังไม่รับรู้ เริ่มเปลี่ยนไป เด็กจะเริ่มไขว่คว้าหน้าแม่ น้ำลายไหล หัวเราะ เอ็กอาก เริ่มมอมม่น มอมนี่ หันศีรษะไปดูสิ่งต่าง ๆ เด็ก

เริ่มมีจุดมุ่งหมาย เริ่มรู้จักเลือก ถ้าชอบแม่ก็หาแม่ ชอบ พ่อก็เล่นกับพ่อ ไม่ชอบพี่เลี้ยงจะปฏิเสธ เมื่อเด็กแรกเกิด มีพื้นฐานแล้ว ถูกทอดทิ้งหรือไม่ได้รับการพัฒนา เด็กจะมี พัฒนาการไม่เต็มที่

เด็กวัย 10 เดือน

วัยนี้เส้นสมองของการพร้อมที่จะพูดเริ่มแตกตัว เด็ก เริ่มรู้จักเสียงที่มีความหมายและรู้จักใช้เสียงบางเสียงได้ แม้ความหมายยังไม่ชัดเจนนัก ภาษาของเด็กในวัยนี้เป็น ภาษาจื๋มจ๋า คือเด็กรู้ว่าจะพูดอะไร แต่ยังสื่อสารไม่ได้ดี เด็กเริ่มสื่อสารกับโลกภายนอกได้เป็นคำพูดที่ชัดเจนเมื่ออายุ 1 ขวบ จะได้คำที่มีความหมาย 1 คำ ในขณะที่เด็กรับรู้ได้ เป็นหลายเท่า

เมื่อเด็กยังไม่สามารถสื่อเป็นคำได้ ภาษาที่เด็กใช้ในการสื่อสาร คือภาษากาย เช่น การพยักหน้า สายหน้า การชี้ การงู้มือ ภาษากายนี้จะนำไปสู่ภาษาพูด ถ้าพ่อแม่สนใจตอบสนอง เด็กจะมีกำลังใจที่จะพัฒนาไปเรื่อย ๆ ถ้าพ่อแม่เพิกเฉยไม่สนใจ เด็กจะกลับเข้าหาตัวเอง คือ มีความรู้สึกว่าจะแสดงออกไปก็ไร้ประโยชน์อยู่เฉย ๆ ดีกว่า เด็กหลายคนที่พูดช้าหรือเฉยเมยกับโลกภายนอกเกิดขึ้น เนื่องจากไม่มีจุดกำลังใจ หรือแรงบันดาลใจในการที่จะ สื่อสารกับโลกภายนอก

บทบาทของพ่อในการเลี้ยงลูก

บทบาทของพ่อในการเลี้ยงดูพัฒนาเด็กสามารถแบ่งออกเป็น 5 ระยะได้ดังนี้คือ

1. วัยแรกเกิดถึงสองขวบ
2. วัยก่อนเรียน (3-5 ขวบ)
3. วัยเรียนตอนต้น (6-8 ขวบ)
4. วัยเรียนตอนปลาย (9-11 ขวบ)
5. วัยรุ่น (12-18 ขวบ)

วัยแรกเกิด - 2 ขวบ

พ่อมีบทบาทในการกระตุ้นความเจริญเติบโตและเสริมสร้างความเชื่อมั่นของลูก สัมผัสของพ่อจะมีลักษณะแข็งกระด้าง ต่างจากการโอบกอดของแม่ซึ่งมีลักษณะนุ่มนวล ลักษณะแข็งกระด้างนี้ก่อให้เกิดการเจ็บ ๆ คัน ๆ เป็นการกระตุ้นผิวหนังเด็ก และกระตุ้นการเจริญเติบโตของเด็ก อีกประการหนึ่ง เด็กเล็ก ๆ มีความไวมากในเรื่องความไว้วางใจ แม่จะทำให้ลูกไว้วางใจเมื่อลูกหิวนมและได้กินนมทันที พ่ออาจให้ขวดนม หรืออุบได้ หยอกล้อลูกเล่น ทารกจะรู้สึกว่าคุณนี้น่าอภิรมย์ แต่ถ้าแม่เลี้ยงลูกคนเดียว ลูกจะมีความรับรู้ที่จำกัด นำไปสู่ความมั่นคงทางอารมณ์และจิตใจที่จำกัดกว่าเด็กที่มีพร้อมทั้งพ่อและแม่ พ่อจึงมีบทบาทช่วยเสริมสร้างการรับรู้และแรงเสริมด้านอารมณ์และจิตใจของลูกได้ดี เมื่อเด็กโตขึ้นอายุเกือบสองขวบ เด็กจะมีอิสระไปตามที่ตัวเองต้องการ เนื่องจากพัฒนาการทางร่างกายแข็งแรงพอควรแล้ว พ่อจะช่วยดูแลลูกให้มีอิสระและมีพัฒนาการอย่างพอเหมาะด้วย

วัยก่อนเรียน (3-5 ขวบ)

เด็กวัยนี้เป็นวัยที่ต้องการอิสระมาก แขน ขา เจริญเติบโตแข็งแรงขึ้นแม่มักจะตามไม่ค่อยทัน พ่อเป็นตัวแทนของอำนาจที่สามารถบังคับเด็กได้ เด็กจะมีความรู้สึกไม่ค่อยชอบพ่อ ฉะนั้น จึงควรระวังไม่บังคับลูก แต่ไม่ควรปล่อยตามสบายจนเกินไป ถ้าบังคับมากเด็กจะทำอะไรไม่ถูก และรู้สึกไม่ชอบพ่อกว่ายิ่งขึ้น จึงควรพยายามเข้าใจเด็ก เมื่อเด็กทำผิดไม่ใช่เรื่องขอขาคบาคตตาย ความผิดเป็นบทเรียน บทแรกที่จะทำให้ถูกในโอกาสต่อไป พ่อควรจะช่วยปรับแก้ ประครองลูก และควรทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้ลูก เพราะเด็กในวัยนี้พยายามจะเลียนแบบพ่อแม่ การเลียนแบบของเด็กนั้นค่อนข้างซับซ้อนและละเอียดอ่อน เด็กผู้ชายจะรู้สึกไม่ค่อยชอบพ่อเล็กน้อย พยายามแข่งกับพ่อ เลียนแบบพ่อ เพื่อที่จะเป็นชายสมชาย เด็กผู้หญิงจะได้รับความแข็งแกร่งและความทะมัดทะเมาะของพ่อ

วัยเรียนตอนต้น (6-8 ขวบ)

เด็กวัยนี้เป็นวัยที่มีความคิดริเริ่มดีมาก เด็กจะคิดและทำอะไรได้มากมายเป็นโอกาสที่ดีของพ่อที่จะเข้าไปช่วยให้คำแนะนำปรึกษา ทำให้ลูกเกิดกำลังใจและช่วยส่งเสริมพัฒนาการของลูก นอกจากนี้พ่อยังมีบทบาทเป็นตัวแทนทางสังคม ช่วยฝึกให้เด็กมีความชำนาญทางสังคมที่เรียกว่า

ทักษะสังคม ได้มีการทดลองเกี่ยวกับเด็กที่พ่อเสียชีวิต ในสงครามโลกครั้งที่ 2 และเด็กในประเทศนอร์เวย์ ซึ่งพ่อเป็นกะลาสีเรือ และจากลูกไปหลายปี พบว่าเด็กมีความสัมพันธ์กับเพื่อนไม่ค่อยดี ส่วนใหญ่เข้ากับเพื่อนไม่ค่อยได้ ถ้าพ่อกับลูกเป็นเพื่อนกัน ได้คุยกัน ได้ใกล้ชิดกันเด็กจะมีความสมบูรณ์มาก

วัยเรียนตอนปลาย (9-11 ขวบ)

พอมีบทบาทด้านความคิดริเริ่มและการพัฒนาเยาวชน ปัญหาของลูก ทำให้เกิด การรับรู้ การจำ การตัดสินใจ การวางแผน ได้ด้วยการดู การกระตุ้น และเรียนรู้จากพ่อนอกจากนั้น พ่อยังมีบทบาทในการถ่ายทอดความเข้มแข็ง การตัดสินใจที่รวดเร็ว และลักษณะที่ฝังผายให้ลูกอีกด้วย

วัยรุ่น (12-18 ขวบ)

วัยรุ่นเป็นเรื่องค่อนข้างละเอียดอ่อนมาก พ่ออาจจะเข้าไปใกล้ชิดสนิทเหมือนตอนที่ลูกเป็นเด็ก แต่จะมีลักษณะที่เข้ากันได้ระหว่างพ่อกับลูก พ่อควรลดลักษณะเผด็จการลง และเสริมความเป็นประชาธิปไตยและการแสดงออกทางความเป็นตัวของตัวเองให้มากขึ้น ให้โอกาสลูกได้แสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการกระทำ และการตัดสินใจ บทบาทของพ่อที่สำคัญคือการเป็นที่ปรึกษา สำหรับลูกชาย อาจให้การปรึกษาที่ใกล้ชิดสนิทกันในทุกเรื่อง ทั้งเรื่องรัก เรื่องเพศ ส่วนลูกสาวนั้น พ่อจะเป็นที่ปรึกษาในเรื่องทั่วไป เช่น มารยาทในการเข้าสังคม เรื่องเพื่อนต่างเพศ โดยมีแม่เป็นที่ปรึกษาเรื่องเฉพาะตัวมากขึ้น

การดูแลเลี้ยงดู ลูกคนโต และลูกคนเดียว

ลูกคนโตเป็นลูกคนแรก
ฉะนั้นความพิเศษของลูก
คนแรกคือความพิเศษของลูก
คนโตด้วย เมื่อพ่อแม่ให้น้องกับ

ลูกคนแรก ลูกคนแรกจะกลายเป็นลูกคนโต ลูกคนแรก
จะได้รับความเอาใจใส่ ความรัก และความสนใจจากพ่อแม่
มากกว่าลูกคนอื่น ๆ จึงมีลักษณะที่เป็นผู้มีความสามารถ
ทำสิ่งต่าง ๆ ได้เร็วกว่าลูกคนอื่น ๆ ความผูกพันที่มีต่อ
พ่อแม่ และที่พ่อแม่มีต่อลูกคนโต เป็นความผูกพันพิเศษมาก
เมื่อพ่อแม่มีน้องคนใหม่มาให้ลูกคนแรกความสัมพันธ์ที่เคย
มีจะกระทบกระเทือน และมีความเปลี่ยนแปลงที่ลูกคนโต
จะต้องปรับตัวปรับใจในหลายสิ่งหลายอย่าง จึงอาจมีปัญหา
บ้าง การที่จะมีปัญหามากหรือน้อยขึ้นอยู่กับเตรียมตัว
ของพ่อแม่ก่อนจะมีน้องให้เขา เมื่อคุณแม่เริ่มตั้งครรภ์
ควรบอกให้ลูกคนแรกทราบเพื่อจะได้เข้าใจ และเป็นการ
เตรียมจิตใจของลูกด้วย พ่อแม่ไม่ควรคาดหวังอะไรจากลูก
คนโตให้เกินความจริง เพราะเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น
ความคาดหวังนั้นอาจเป็นดาบสองคมทำให้ลูกมีปัญหา

แนวทางปฏิบัติต่อลูกคนโตที่พ่อแม่ควรเอาใจใส่เพื่อ
ไม่ให้เกิดปัญหาเมื่อมีลูกคนต่อ ๆ ไป คือ พ่อแม่ต้องเข้าใจว่า
ลูกคนโตมักมีความรู้สึกสองอย่างขัดแย้งกันอยู่ในใจพ่อ
แม่บอกว่าพี่ที่ดีควรรักน้อง ดูแลน้อง เขาอาจรักน้องเพราะ
เด็กดีมักจะรักน้องของตนเองแต่ในขณะเดียวกันเด็กจะ
มีความรู้สึกวุ่นวายแ่งอะไรหลายอย่างจากเขา แ่งพ่อแม่
แ่งความรักของพ่อแม่ แ่งความสนใจของคนอื่นในครอบ
ครัว ที่สำคัญและเห็นได้ชัดคือ แ่งของเล่นของเขา ฉะนั้น
ในขณะที่ลูกคนโตคิดว่าจะต้องดูแลสวัสดิภาพของน้อง
ไม่ให้เจ็บป่วย ไม่ให้หกล้ม ดูแลน้องให้มีความสุข เด็กจะ
มีความรู้สึกที่ต้องปกป้องตัวเองจากการที่น้องจะรุกร้า

สิทธิที่เป็นของเขามาก่อน พ่อแม่ควรเข้าใจความรู้สึกขัดแย้งนี้ และควรเริ่มสร้างความรักน้อมให้ลูกคนโตเสียก่อน อย่าให้เกิดความรู้สึกเกลียดชังน้องแล้วจึงแก้ไข

พ่อแม่หลายคนอาจเตรียมตัวไม่ถูก เมื่อมีลูกคนใหม่ ก็บอกลูกคนโตว่า ต่อไปนี้ลูกมีหน้าที่ดูแลน้อง เมื่อเด็กยังไม่พร้อม และได้รับมอบหมายความรับผิดชอบพิเศษโดยเร็วจะไม่เข้าใจ เป็นเหตุให้เกิดความไม่พอใจขึ้นได้ พ่อแม่ไม่ควรมอบหมายความรับผิดชอบในการดูแลน้องให้ลูกคนโตทันทีโดยอัตโนมัติ เพราะแม้เป็นลูกคนโต ก็ยังเป็นเด็กเล็กอยู่การจะรับบทบาทที่ได้ทันใจพ่อแม่คงเป็นไปได้ยาก และตามความจริงหาใช่ความต้องการและหน้าที่ของเขาเองก็มีใช่ แต่ถ้าลูกต้องการดูแลน้องบ้างควรจะส่งเสริมและชมเชย แม้ว่าบางครั้งลูกเพี้ยนและละเลยการดูแลน้องบ้าง ก็ไม่ควรดุว่า บางทีลูกคนโตอาจทำหน้าที่ของพี่คนโตได้ดีมากจนน้องติดจนแฉะ และอยากไปไหนมาไหน ทำอะไรกับพี่ตลอดเวลา พ่อแม่ควรให้น้องได้มีกิจกรรมของตัวเองบ้าง เพื่อปล่อยให้พี่ได้มีกิจกรรมที่เขาสนใจเป็นของตัวเองบ้าง เนื่องจากเด็กที่อยู่ในวัยต่างกัน มีพัฒนาการและความสนใจไม่เหมือนกัน

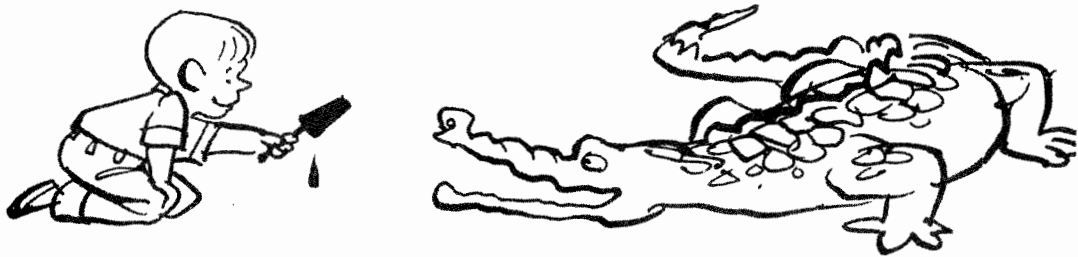
การให้สิทธิพิเศษแก่ลูกคนโตเป็นสิ่งจำเป็น ในการสร้างภาพพจน์ให้ลูกคนน้องเห็นว่า พี่เป็นพี่ควรให้ความยกย่องและความเคารพ เด็กไม่จำเป็นต้องทำสิ่งเดียวกัน เช่นเด็กโตไม่จำเป็นต้องเข้านอนเวลาหนึ่งทุ่มเหมือนเด็กเล็ก

การที่พ่อแม่หลายคนคิดว่าให้ลูกนอนพร้อมกันเป็นสิ่งที่สะดวกนั้น ยังไม่ค่อยถูกต้อง พ่อแม่ควรบอกลูกเล็ก ๆ คนต่อไปว่าเมื่อโตแล้วลูกจะได้รับสิทธิพิเศษเหมือนกัน สิทธิพิเศษนี้รวมถึงการที่ได้ออกไปนอกบ้าน ไปซื้อของกับพ่อแม่ ไปเดินเล่นนอกบ้านกับเพื่อนฝูง เนื่องจากลูกคนโตมีอายุมากกว่าและมีความรับผิดชอบมากด้วยสิทธิพิเศษจึงเป็นสิ่งจำเป็น ในขณะเดียวกันพ่อแม่ควรยกย่องชมเชยเพื่อให้ลูกคนอื่น ๆ เห็นความสำคัญของพี่คนโตให้ชัดเจน และให้พี่คนโตมีความภาคภูมิใจ เพื่อจะได้มีพฤติกรรมที่ดี เป็นตัวอย่างให้น้องคนต่อไป ไป จะได้เป็นหลักแทนพ่อแม่ได้บ้างต่อไป ทั้งนี้เป็นสิ่งที่ยึดถือกันอยู่ในสังคมครอบครัวไทย

ครอบครัวในสังคมขณะนี้ เป็นครอบครัวที่มีขนาดเล็กลงกว่าสมัยก่อน หลายครอบครัวที่มีลูกคนเดียว พ่อแม่อาจรู้สึกไม่สบายใจหรือกังวลใจว่า การที่ไม่มีน้องทำให้ลูกขาดเพื่อนและอาจมีพัฒนาการไม่ถูกต้อง เพราะพ่อแม่ตัดสินใจไม่มีลูกเพิ่มอีก ลูกคนเดียวนั้นมีข้อได้เปรียบมากมายเพราะประการต่อไปนี้ ไม่ต้องแย่งชิงความรักของพ่อแม่ ไม่ต้องแย่งชิงของกัน ไม่มีความอิจฉาระหว่างพี่น้องในครอบครัว และอีกหลายประการคือ ลูกคนเดียวจะมีพัฒนาการทางสมอง พัฒนาการทางด้านภาษา และกริยามารยาทค่อนข้างดีและจะปรับตัวได้ดีมากเนื่องจากได้อยู่ใกล้ชิดผู้ใหญ่ นอกจากนี้ลูกคนเดียวมักจะมีเชื่อมั่นในตัวเองสูง และเป็นตัวของตัวเอง มีเหตุผล เด็กหลายคนอยากเป็นลูกคนเดียวของพ่อแม่

การเลี้ยงลูกคนเดียวให้ดี พ่อแม่ต้องยอมรับว่า เมื่อมีลูกคนเดียวตนเองจะต้องเป็นห่วงกังวล ให้ความสนใจรักและหวงมาก แต่อย่าแสดงความสนใจจนเกินควรนัก เพราะอาจทำให้เกิดปัญหาเรื่องการที่ลูกเห็นตนเองเป็น

ศูนย์กลางของทุกสิ่งอยู่นานเกินวัยที่ควรเริ่มเห็นความสำคัญของผู้อื่นด้วย ลูกอาจไม่สามารถทำอะไรให้ตัวเองได้ไปนาน เอาตัวเองเป็นที่ตั้ง ข่มขู่เรียกร้องให้ทุกคนเอาใจ และจะมองข้ามความต้องการของคนอื่นไป พ่อแม่ควรสนใจในการสอนให้ลูกคนเดียวพึ่งตัวเองได้เร็วที่สุดให้เหมาะสมกับวัย ไม่ควรทำให้ลูกจนหมดทุกอย่าง ควรปล่อยให้ลูกเล่นกับเด็กวัยเดียวกันให้มาก ไม่ควรให้เด็กหมกมุ่นทำกิจกรรมกับผู้ใหญ่อยู่ตลอดเวลา เพราะการทำกิจกรรมร่วมกับผู้ใหญ่บ่อย ๆ ทำให้เด็กคิดว่าอยู่กับผู้ใหญ่ น่าสนใจดี และจะทำให้พัฒนาการของเด็กค่อนข้างผิดปกติ และจะเข้ากับเด็กในวัยเดียวกันได้ยาก ถ้าอยู่กับผู้ใหญ่ตลอดเวลาหรือนานเกินไป ผู้ใหญ่ควรให้เด็กมีความสนใจเหมือนกับเด็กในวัยเดียวกัน อีกประการหนึ่งคือ ควรเปิดโอกาสให้ลูกคนเดียวได้สนทนาและสังคมกับผู้อื่นมาก ๆ ให้ลูกได้คบหาสมาคมกับญาติ การให้ไปค้างบ้านญาติ หรือบ้านของเพื่อนวัยเดียวกันบ้างถ้าสามารถทำได้ เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการในทางสังคมที่ดีพ่อแม่ควรป้องกันลูกคนเดียวซึ่งบางทีอาจมีความรู้สึกแข่งกับพ่อหรือแม่ เพื่อให้พ่อหรือแม่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งรักตัว เป็นการแข่งขันภายในครอบครัว พ่อแม่ควรบอกลูกว่าครอบครัวนี้มีกันอยู่สามคน บางครั้งพ่อแม่ก็ต้องการเวลาเป็นของตัวเอง พ่อแม่ควรให้เพื่อนหรือญาติมาอยู่กับเด็กในระหว่างที่ต้องมีกิจกรรมทำเฉพาะผู้ใหญ่ ควรหาสัตว์เลี้ยงให้ลูกเพื่อลูกจะได้หัดเลี้ยงดูสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ และได้ความรักความซื่อสัตย์จากสัตว์เลี้ยงเหล่านั้นตอบแทนกลับมา

ปกป้องมากเกินไป

กับปล่อยปละละเลย

อย่างไหนทำให้เกิด

ผลเสียมากกว่ากัน

การเลี้ยงลูกควรใช้ทาง

สายกลาง คือ ตอบสนอง

ความต้องการของลูกอย่าง

ถูกต้อง หัดลูกให้เหมาะสม

กับวัย สอนให้ลูกเป็นตัวของตัวเองมากที่สุด การเลี้ยงลูกอย่างตามใจไม่มีขอบเขต กฎเกณฑ์มากและการเลี้ยงลูกอย่างทอดทิ้งมีผลเสียทั้งสองวิธีนี้เนื่องจากการเป็นการเลี้ยงดูอย่างที่เกิดก่อนข้างรุนแรง แต่วิธีทั้งสองก็ยังให้ผลร้ายต่อเด็กแตกต่างกัน

การเลี้ยงลูกอย่างตามใจมากเกินไปนั้น พ่อแม่จะทำให้ลูกทุกอย่างไม่ว่าลูกจะต้องการหรือไม่ ลูกจะได้รับสิ่งที่ต้องการตลอดมา บางครั้งการตามใจมากเกินไปเกิดเป็นการย้ำถามย้ำปฏิบัติจนลูกเกิดความรำคาญ เด็กที่ถูกเลี้ยงอย่างตามใจมากเกินไป มักจะเป็นเด็กที่เอาแต่ใจตนเอง เพราะไม่ต้องระงับอารมณ์เลย อยากได้อะไรก็ได้ เมื่อเติบโตขึ้นและเข้าไปอยู่ในสังคมจะเข้าสังคมได้ยาก เพราะการอยู่ในสังคม ต้องให้แก่วัยรุ่นบ้างถ้าเด็กถูกตามใจมาก จะเรียกร้องให้สังคมให้กับตัวเองตลอด

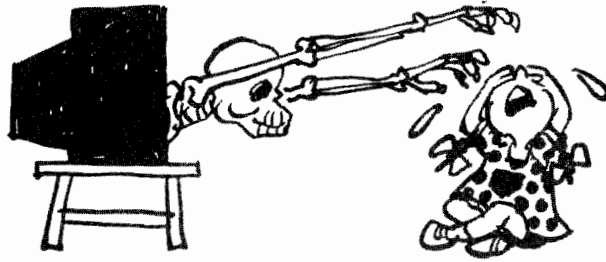
ในกรณีซึ่งเลี้ยงดูอย่างทอดทิ้ง ให้เด็กทุกข์ได้ยาก ให้ลำบาก ให้ดิ้นรนสารพัดเองเพื่อให้อยู่รอดได้ เด็กพวกนี้จะเหมือนกับไม่ได้รับความรัก และจะค่อย ๆ ซึมซาบความรู้สึกว่าสังคมนี้เป็นสังคมไม่ดี มีแต่การทอดทิ้งกัน และสิ่งที่ทารุณโหดร้าย เมื่อเติบโตไปในวันข้างหน้า เด็กพวกนี้มีโอกาสมากที่จะต่อต้านสังคม เพราะในเมื่อสังคมไม่ได้ให้อะไรแก่เขา เขาจะคิดว่าเขาเองก็ไม่มีอะไรให้แก่วัยรุ่น เขาจะต่อต้านทำลายสังคม โดยจะแสดงออกในรูปของการติดยาเสพติด พุคปด เป็นอันธพาล หรือโกง ทำผิดกฎหมาย โดยคิดว่าถ้าไม่ถูกจับได้ก็ถือว่าเก่ง เอาตัวรอดได้ เด็กอาจมีปัญหาว่าไม่สามารถชอบใคร ชื่นชมใคร หรือรักใครได้

ถ้าถามว่าการเลี้ยงดูลูกสองแบบนี้ว่าจะมีผลเสียมากกว่ากัน การเลี้ยงดูอย่างทอดทิ้ง ไม่ดูแล จะมีผลเสียต่อสังคมมากกว่า เพราะเด็กที่ได้รับความรักจะเป็นเด็กที่มีความสุข ถ้าตนเองมีความสุขแล้ว จะให้ความสุขแก่ผู้อื่นได้อย่างไร คิดง่าย ๆ เช่นนี้แล้วให้ท่านแสดงความรักต่อลูกให้มากขึ้น และชัดเจนขึ้น ตามใจบ้าง ผ่อนปรนบ้าง ฝึกวินัยให้บ้าง อดทนให้ ความเชื่อมั่น และจริงใจต่อลูก พ่อแม่จะไม่มีเสียใจว่าเลี้ยงลูกมาไม่มีดี

**ผลของการดู
โทรทัศน์มากเกินไป
ต่อบุคลิกภาพ
ของเด็ก**

ที่จริงการให้เด็กดูโทรทัศน์เป็นสิ่งที่หลายบ้านอนุญาตให้เด็กทำอยู่แล้ว หลาย ๆ บ้านซึ่งไม่ได้คิดมากในเรื่องนี้อาจคิดว่าเป็นสิ่งที่ดี เป็นการประหยัดการให้ดูโทรทัศน์เหมือนกับเป็นการให้เด็กนั่งอยู่นิ่ง ๆ เพราะเด็กมักจะจ้องอยู่ที่โทรทัศน์ได้เป็นเวลานาน พ่อแม่ไม่ต้องเสียเวลาดูแลความปลอดภัยของเด็ก แต่ที่จริงแล้วเป็นเรื่องที่ต้องพิจารณา เพราะในปัจจุบันต่างจากสมัยก่อนมากทีเดียว มีทั้งวิทยุ มีทั้งโทรทัศน์ และเรามักจะให้เด็กดูโทรทัศน์ ความจริงของทุกอย่างมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ถ้าไม่เข้าใจวิธีใช้พ่อแม่ก็กังวลเรื่องลูกดูโทรทัศน์ แล้วไล่ลูกให้ไปนอนหรือไปทำการบ้าน ้วยเด็กเป็นวัยที่ต้องได้รับการกระตุ้นพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ การดูโทรทัศน์ทำให้เด็กได้รับการกระตุ้นด้านพัฒนาการเกี่ยวกับภาษา เวลาเด็กดูโทรทัศน์จะรู้จักภาษา และเข้าใจความหมายมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันจะให้เห็นภาพต่าง ๆ

ได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ มากขึ้น ในประเทศสิงคโปร์สนับสนุน
ให้เด็กเล่นวิดีโอเกมเพื่อสนับสนุนทางด้านสติปัญญา

การดูโทรทัศน์นอกจากจะมีผลดีแล้ว ยังมีผลเสียมาก
ทีเดียว ในวัยเด็กเป็นวัยที่กำลังพัฒนา และจะต้องพัฒนา
ทุกด้านทั้งทางกายอารมณ์ สติปัญญา และสังคม การเล่นเกม
ส่งเสริมให้เด็กพัฒนาไปได้ทั้ง 4 ด้าน เวลาเล่นเกมจะมีกำลัง
กายดี การประสานงานกล้ามเนื้อดี รู้จักแลกเปลี่ยนอารมณ์
เรียนรู้ที่จะตอบสนองอารมณ์ ทางด้านสังคมก็สามารถที่จะ
เล่นกับเพื่อนได้ เรียนรู้ว่าเมื่อใดจะรับ ถ้าเด็กนั่งดูโทรทัศน์
อยู่หนึ่ง ๆ พัฒนาการด้านต่าง ๆ ก็จะขาดไป เมื่ออยากให้เด็ก
เป็นมนุษย์หรือเป็นคน คือมีบุคลิกภาพดี มีสิ่งที่ดี และ
ปรับตัวในสังคมได้ก็จึงจำเป็นที่จะสนับสนุนให้เด็กได้เล่น
มากขึ้น เพราะเด็กเป็นวัยที่เล่น จากงานวิจัยในสหรัฐอเมริกา
ที่นับจำนวนชั่วโมงที่เด็กดูโทรทัศน์พบว่า มีมากกว่าจำนวน
ที่เรียนในชั้นเรียน การให้เด็กดูโทรทัศน์มากจะทำให้เด็ก
ได้ประสบการณ์ในรูปแบบที่สร้างขึ้น ขาดความจริงตาม
หลักวิชาและเห็นความสำคัญของการเรียนรู้ในชั้นเรียน
น้อยลง เพราะคิดว่าได้เรียนรู้ในโทรทัศน์มากอยู่แล้ว

ระดับของเสียงที่ได้ยินจากโทรทัศน์แทบทั้งหมดเป็น
เสียงกระดุ่นและมักเป็นเสียงที่ไม่ละมุนละไม เป็นเสียงดัง
เพราะมีจุดประสงค์เพื่อให้เป็นเสียงเร้าความสนใจเสียง
กระซกกระช้น ไม่เป็นเสียงที่ได้ยินในชีวิตทั่ว ๆ ไปหูของ

เด็กจะปรับเข้ากับเสียงเหล่านี้ มีผลทำให้การรับรู้โดยประสาทหูของเด็กกระด้างขึ้น เสียงอ่อนโยนของคำพูดเสียงใบไม้ไหว เสียงอ่อนนุ้ม เด็กจะไม่สนใจ เพราะอาจไม่สามารถปรับและรับรู้ได้ชัดเจน บางครั้งเสียงดังมาก ๆ ทำให้เด็กหูฟกการได้ในอนาคต และสายตาสีบ หากดูโทรทัศน์ในระยะที่ใกล้เกินไป และไม่ระมัดระวังให้อยู่ในสภาพแสงสว่างที่ถูกต้อง

บางครั้งการแสดงในโทรทัศน์เป็นการแสดงที่เกินความจริง เช่น การแสดงอารมณ์รุนแรงต่าง ๆ ภาพบุคคลซึ่งไม่สมจริงอาจทำให้เด็กมีความคิดที่ผิด ๆ ได้เกี่ยวกับลักษณะการแสดงออกที่สังคมยอมรับ อีกประการหนึ่งเด็กถูกกระตุ่นจากภายนอกตลอดเวลาในเรื่องการดูโทรทัศน์รายการโทรทัศน์เป็นสิ่งเร้าใจที่แม่คนหันหลังอยู่ก็ยังไม่หันกลับมาดูเมื่อเด็กขึ้นต่อการถูกเร้าภายนอกมาก ๆ เด็กจะขาดสมาธิ มีความกระวนกระวาย เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นแทนที่จะคิดแก้ปัญหาให้กับตัวเอง เด็กกลับหันมาเรียกหาจากโทรทัศน์ ทำให้ความกระตือรือร้นที่จะแก้ปัญหาหมดไป เพราะได้ความคิดจากการดูโทรทัศน์ว่าเมื่อตัวละครมีปัญหาเกิดขึ้น อีกไม่นานปัญหาก็ถูกคลี่คลายจนจบได้เอง กลายเป็นความเฉื่อยชาเข้ามาแทนที่ เรื่องราวในโทรทัศน์มีการดำเนินเรื่องอย่างรวดเร็ว ทำให้เด็กคิดว่าปัญหาจะจบในระยะเวลาสั้น ๆ และแก้ได้ด้วยตนเองเหมือนที่ได้ดูจากโทรทัศน์ที่มีการผูกเรื่องสร้างสถานการณ์ให้จบในลักษณะและเวลาที่กำหนดไว้ตายตัว

การดูโทรทัศน์จะดึงเด็กออกจากสังคม ทำให้เด็กไม่ค่อยมีโอกาสดพบหรือทำความรู้จักกับเพื่อน เด็กที่ติดโทรทัศน์มากมักจะมีเพื่อนน้อย บางครั้งหงอยเหงา และสร้างความคิดให้กับเด็กว่า ถึงไม่มีเพื่อนก็อยู่ได้เพราะมีโทรทัศน์ เด็กจะไม่รู้สึกอยากปราณีปรานอมหรือเข้าไปหาเพื่อน แต่ในขณะที่เดียวกันโทรทัศน์ก็เป็นทางออกของเด็ก

ที่ไม่มีเพื่อน เด็กจะหันมาใช้โทรทัศน์แก้ความเหงา เป็น
การบั่นทอนพัฒนาการทางสังคมของเด็กอย่างมาก

เด็กดูโทรทัศน์มาก มักจะมีพฤติกรรมรุนแรง จาก
การศึกษาพบว่า เด็กที่เริ่มดูโทรทัศน์แต่ยังเด็ก 4-5 ขวบ
และดูโทรทัศน์ 2-3 ชั่วโมงต่อวัน และ 4-5 ชั่วโมงต่อวัน
หยุดเสาร์-อาทิตย์ติดต่อกัน 5-8 ปี เมื่ออายุ 12 ขวบจะมี
พฤติกรรมที่รุนแรงมากกว่าเด็กที่ดูโทรทัศน์น้อยกว่านี้
ยิ่งเด็กที่มีแนวโน้มตามสภาพครอบครัวที่รุนแรงอยู่แล้ว
ก็จะยิ่งถูกกระตุ้นให้รุนแรงจากรายการโทรทัศน์ที่รุนแรง
มากมายในทุกวันนี้

เราจะพลิกข้อเสียให้เป็นข้อดีได้หรือไม่ ในขณะที่ดู
โทรทัศน์ขอแนะนำให้ผู้ใหญ่ร่วมดูด้วย เพื่อที่จะได้ให้ลูก
เห็นในสิ่งที่ดี และจะบอกเด็กได้ว่าสิ่งใดถูก สิ่งใดผิด ตัวอย่าง
เช่น เขากำลังพินกัน แทะกัน ตีกัน ผู้ใหญ่จะบอกเด็กได้ว่า
“เขาเล่นละครนะลูกชีวิตคนจริงๆนั้นเขาไม่ต้องทำร้ายกัน
รุนแรงอย่างนั้นหรอก” หรือกำลังต่อยกัน ก้าวร้าวกันก็
บอกเด็กว่า ในชีวิตประจำวันเขาไม่ต้องแก้ปัญหาด้วยวิธีการ
เช่นนั้น” วิธีนี้นอกจากจะทำให้ลูกได้รู้ความจริงแล้ว ยัง
เป็นโอกาสที่พ่อแม่ได้อยู่ใกล้ชิดลูกมากขึ้น พ่อแม่ควร
จัดกิจกรรมหลาย ๆ อย่างให้สมดุลย์กัน ไม่ใช่ให้ลูกดู
โทรทัศน์ 50 เปอร์เซ็นต์ กิน เรียน และนอน 50 เปอร์เซ็นต์
แล้วไม่มีเวลาเหลือทำอย่างอื่นอีกเลย

การสูบบุหรี่

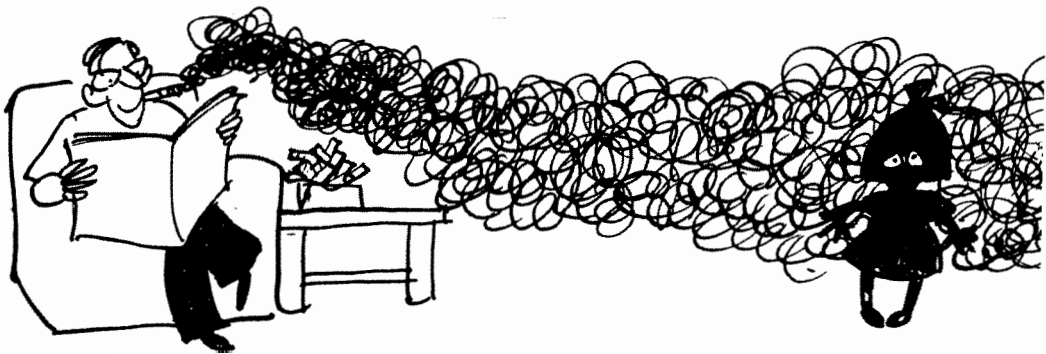
ในบ้านที่มีเด็ก

เรื่องของการสูบบุหรี่
เป็นเรื่องใหญ่ที่เป็นปัญหา
ของประเทศ เป็นเรื่องของ
ผู้ใหญ่ซึ่งสูบบุหรี่แล้วอาจ
กลายความเครียดบ้าง แต่ผลกระทบต่อเด็ก ถ้าแม่สูบ

บุหรืขณะตั้งครรภ์ลูกที่เกิดมามีน้ำหนักต่ำกว่าปกติ เช่น ต่ำกว่า 2.5 กิโลกรัม ลูกที่เกิดมาโดยปกติจะทานนมแม่ และอาหารเสริมตามวัย เด็กจะเติบโตดี ถ้าทานนมผสมก็มี โอกาสกระตุ้นให้เกิดการแพ้ได้ง่าย เช่น เด็กโตอายุ 1 ขวบ เป็นหวัด อาจเกิดปัญหาหลอดลมอักเสบ ไอเรื้อรัง ไอ กลางคืน การสูบบุหรี่ของพ่อจะมีผลต่อลูก การสูบบุหรี่ ในบ้านโดยเฉพาะในฤดูหนาว การสูบบุหรี่จะกระตุ้นให้ หลอดลมของเด็กเกิดการอักเสบบ่อย ๆ ถ้าเด็กมีอาการ หวัดด้วยจะมีผลทำให้อักเสบเรื้อรัง มีอาการไอมากขึ้น เมื่อพาลูกออกไปนอกบ้านหากมีการสูบบุหรี่ในรถหรือ ในที่ชุมชนต่าง ๆ เด็กจะได้รับผลกระทบจากควันบุหรี่ด้วย เด็กที่แพ้ง่าย เมื่อได้กลิ่นบุหรืจะมีอาการแพ้มากขึ้นไปอีก

หากลูกหลานของท่านมีปัญหาหลอดลมอักเสบเรื้อรัง จากกรรมพันธุ์ จากการแพ้หรือจากการที่พ่อสูบบุหรี่ สิ่งแรกที่ทำให้ได้ง่ายที่สุด คือ งดสูบบุหรี่ ถ้างดไม่ไหวอาจต้อง สูบบุหรี่นอกบ้าน และควรให้ลูกออกกำลังกาย เช่น ว่ายน้ำ หรือวิ่งเล่น จะช่วยให้ลูกหลานมีสุขภาพดีขึ้น

การสูบบุหรี่ของคนใดคนหนึ่งในบ้านมีผลต่อสุขภาพ ของลูกหลานตั้งแต่แรกเกิด ถ้ารักลูกหลานของท่านควร งดสูบบุหรี่

ลักษณะการทารุณ เด็กในสังคมไทย ปัจจุบัน

ในครอบครัวไทยการ
ทารุณเด็กหรือทารุณลูกมีอัตรา
เพิ่มสูงขึ้นทุกปี ทั้งนี้อาจเป็น
ผลมาจากสภาพแวดล้อม

สภาพเศรษฐกิจ และการแข่งขันกันในสังคม ทำให้คุณพ่อ
คุณแม่ระบายนอารมณ์กับแก่นใจกับเด็ก บางทีการเลี้ยงดูหรือ
การปฏิบัติตัวของพ่อแม่กับเด็กก็เป็นไปในลักษณะที่เรียกว่า
ทารุณลูก เมืองไทยเป็นเมืองพุทธ แต่จากประสบการณ์การ
ทำงานด้านจิตใจเด็ก พบว่ามีการทารุณลูกอยู่หลายประการ

ประการแรก คือ การทารุณทางกาย เช่นตีลูก
จนเป็นแผล เป็นเนว หรือตีอย่างรุนแรงลูกอายุเพียง 2 ขวบ
ตีที่เดียวขึ้นผื่นแดง 5 นิ้ว บางทีจับลูกเขย่าวอย่างแรง คอเด็ก
เคลื่อนไหวไปมาข้างหน้า-ข้างหลังจนมีเลือดออกในสมอง
ตบหน้าลูกแก้มหูขาด เขย่าหรือจุกแวนลูก ลูกร้องไม่ยอม
ไปตึงแรงจนกระดูกบริเวณข้อไหล่หลุด บางทีผูกลูกไว้
เชือกอาจจะรัดข้อเท้าทำให้เป็นแผลได้ ที่มีอาการน้อยก็
ไม่ได้พามาพบแพทย์เลยที่อาการมากข้างบ้านทนไม่ได้ก็พา
มาพบแพทย์ การทารุณทางกายอีกประการหนึ่งซึ่งมักจะ
ลืมนึกไป คือการให้อาหารไม่ถูกต้อง หรือการปล่อยให้เด็ก
รับประทานอาหารตามใจชอบถือเป็นการทารุณทางกาย
เพราะทำให้เด็กขาดอาหาร บางบ้านมีอันจะกินแต่ไม่ได้ดูแล
หาอาหารที่ครบหมู่ทุกชนิดให้ลูกรับประทาน

ประการที่สอง คือ การทารุณทางด้านจิตใจ
เกรี้ยวกราด คุ่ว่าลูกตลอดเวลาลูกทำผิดเล็กน้อย ก็พูดทั้งวัน
ทั้งเดือน ทั้งปี เช่น ลูกสอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่ได้ เห็น
ใครเข้ามหาวิทยาลัยได้ก็พูดว่าลูกตลอด ปล่อยปละละเลย
ทอดทิ้งให้ลูกอยู่ในสภาพของเด็กขาดรัก ทอดทิ้งเวลา
ลูกป่วย ไม่เอาใจใส่ดูแล โรคบางโรคเรื้อรัง ต้องทานยา

สมำเสมอแต่พ่อแม่หลายรายไม่เอาใจใส่ ถือเป็นการทารุณทางด้านจิตใจอย่างรุนแรง หลายบ้านที่คุณพ่อคุณแม่ทุ่มเวลาในการทำงาน ในการทำวิจัย ในการทำทุกอย่าง แต่ลืมไปว่ามีใครรออยู่ที่บ้าน ถ้าเป็นผู้ใหญ่ก็ไม่ใช่ไร เป็นภรรยา ก็พอช่วยเหลือตัวเองได้ แต่ลูกอยู่ที่บ้านบางครั้งถูกทอดทิ้ง ให้เป็นเด็กขาดรัก เด็กจะมีสภาพไม่ค่อยสนใจอะไร เหนื่อยหน่าย ไม่ค่อยเล่น เฉย ซึมเศร้า สติปัญญาไม่เจริญเติบโต ความสนใจ ความอยากอาหารลดลง กลายเป็นเด็กที่ติดโรคได้ง่าย และจะมีผลเสียระยะยาว ซึ่งเป็นผลเสียที่สำคัญมากเด็กจะประทับใจว่าสังคมที่บ้านซึ่งเป็นสังคมแรกหรือสังคมที่เขารักนั้นเป็นสังคมที่ไม่ดี จากการวิจัยพบว่า เด็กที่มีลักษณะเช่นนี้ เมื่อโตขึ้นจะมีความโน้มเอียงที่จะต่อต้านสังคม ทำลายสังคม เช่น เป็นเด็กดื้อยาเสพติด พูดยดลักขโมย บางครั้งอาจทำอาชญากรรมทางเพศ ข่มขืน

ประการที่สาม คือ การทารุณทางเพศ ในระหว่างหมู่ญาติด้วยกัน ข่มขืนเด็กที่ยังเล็กอยู่

สาเหตุของการทารุณเด็ก

หลายคนอาจคิดว่าพ่อแม่ ที่ทารุณลูกคงจะต้องมีความผิดปกติทางด้านจิตใจ แต่จากประสบการณ์ในการ

ทำงานเกี่ยวกับเด็ก หรือในตำราทั่วไป พบว่าเกิดจากคุณพ่อคุณแม่ที่ปกติในสังคมปัจจุบันซึ่งบีบรัดตัว มีสาเหตุของการทารุณเด็กได้ดังนี้

1. ความต้องการที่ขัดแย้งกัน

คุณพ่อคุณแม่เหนื่อยกลับมาถึงบ้าน ลืมไปว่าลูกรออยู่เป็นเวลานาน รอว่าเมื่อไรคุณพ่อคุณแม่จะกลับเมื่อกลับมาจะขอชนเรียกร้องความสนใจ หรือขอดื้อให้หันมาใส่ใจสักครั้ง

การกระทำเช่นนี้เนื่องจากลูกอยากได้ความรัก ความทะนุถนอม และการดูแลเอาใจใส่จากคุณพ่อคุณแม่ จึงเกิดความต้องการที่ขัดแย้งกันขึ้น คุณพ่อคุณแม่เห็น้อยกลับมา ทนไม่ไหว อาจจะเมียนตีลูก

2. อยู่กับลูกมากเกินไป

คุณพ่อคุณแม่มีเวลาอยู่กับลูกมากเกินไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณแม่ที่อาจมีลักษณะเป็นเด็กอยู่กับลูกวันละ 24 ชั่วโมง อาทิตย์ละ 7 วัน เดือนละ 30 วัน ปีละ 365 วัน เกิดความอึดอัด อยากเป็นตัวเองบ้าง ทำสิ่งที่ตนเองชอบ หรือได้ออกไปเปิดหูเปิดตาตามเพื่อนฝูงบ้าง แต่ทำไม่ได้ ในที่สุดก็ทนไม่ไหว จึงระบายออกที่ลูก ด้วยการดว่า เมียนตีรุนแรงเกินกว่าเหตุ

3. สุรยาเสพติด

คุณพ่อคุณแม่ติดสุราหรือยาเสพติดขณะที่กำลังมีเมาระวังอารมณ์ไม่ได้ ลูกกวนก็ฟาดไปอย่างรุนแรง มีหลายกรณีที่ทำให้ลูกแขนหัก อวัยวะภายในได้รับบาดเจ็บ

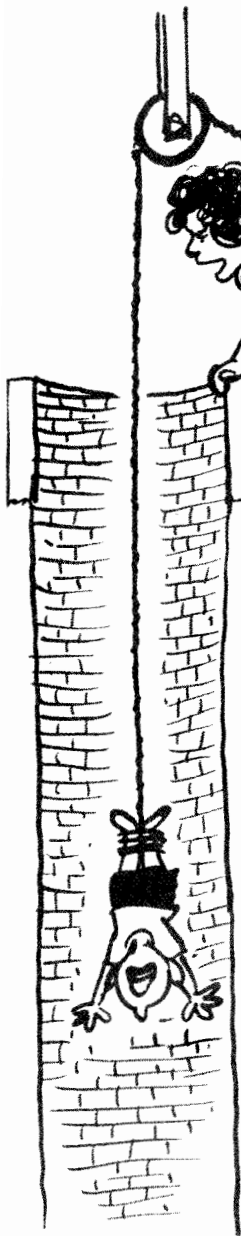
4. การเอาชนะลูก

ผู้ใหญ่ถือเอาตัวเองเป็นมาตรฐาน เป็นจุดศูนย์กลาง ให้ลูกทำอะไรจะได้ดังใจ อย่างเช่น ลูกตื่นตอนตีกราวตี 2 ตี 3 แล้วร้องขึ้นโดยสาเหตุใดก็ตาม เช่น อาจจะหิว หรือปวดท้อง คุณพ่อคุณแม่โกรธ หงุดหงิด ตีลูก เมื่อตีแล้วก็บอกให้หยุดร้อง ลูกหยุดไม่ได้ บางครั้งตีลูกจนเป็นแนวไปทั้งตัว ทั้งนี้คิดว่าลูกลองดีจะเอาชนะ

5. ประสบการณ์ในอดีต

ได้รับการเลี้ยงดูมาในอดีต ถูกดู ถูกว่า ถูกเมียนตี เวลาเลี้ยงลูกจะดึงประสบการณ์ในอดีตมาทำกับลูกโดยที่

ไม่ทันคิด แต่จะอยู่ในจิตได้สำนึก เมื่อทารุณลูกต่อไปเมื่อ
ลูกมีลูก จะทารุณต่อในรุ่นหลาน ความรุนแรง ความบอย
จะเพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณ

ความเจ็บป่วย

ทางจิตใจ

ในบางกรณี การทารุณ
ลูกอาจเกิดจากคุณพ่อคุณแม่
ที่เป็นโรคประสาทอย่าง
รุนแรงเกิดอาการหงุดหงิด ทนอะไร
ไม่ค่อยได้ หวาดระแวงว่าลูกจะทำร้าย บางทีมีอาการซึมเศร้า
คิดว่าเมื่อจะตายก็ให้ตายพร้อมกัน อาจจะทารุณลูกอย่าง
รุนแรงจนถึงแก่ชีวิตแล้วตายตามไปด้วย กรณีเช่นนี้มีอยู่บ้าง
แต่พบน้อย

วิธีการแก้ไข

การแก้ไขที่สำคัญคือเรื่อง
สุขภาพจิตของคุณพ่อ คุณแม่
ควรรู้จักผ่อนคลาย และต้อง
มีการระลึกได้ว่าขณะนี้กำลัง
ทำอะไรอยู่ ทารุณลูกมากเกินไปหรือไม่ อีกประการหนึ่งซึ่ง
สำคัญคือผู้ที่ดูแลเด็ก ไม่ว่าจะเป็นพี่เลี้ยง ครูโรงเรียนอนุบาล
ทันตแพทย์ หรือ พยาบาล เมื่อเห็นร่องรอยที่ตัวเด็กใน
ลักษณะถูกทารุณอย่าได้นิ่งเฉย ถ้าสนิทกับคุณพ่อคุณแม่
ให้พยายามหาทางพูดคุยด้วยโดยที่จะต้องระมัดระวังเด็ก
น้อย อาจจะช่วยลดการทารุณลงได้ เพราะเมื่อเด็กถูกทารุณ
ครั้งหนึ่งแล้วก็จะมีครั้งต่อ ๆ ไปได้อีก

ทิ้งเด็กไว้ กับสาวใช้

การให้ลูกอยู่กับสาวใช้
นั้น จะต้องเลี้ยงสาวใช้ให้มี
คุณภาพ ให้ความรัก ความ
ยุติธรรม เพื่อให้สาวใช้มีความ

สุข และจะได้เลี้ยงลูกเราได้อย่างมีความสุข มีกรณีหนึ่ง
พ่อแม่ทิ้งลูกไว้กับสาวใช้ สาวใช้ไม่ค่อยสนใจใยดี และ
รำคาญเสียงเด็กร้อง จึงหยอชานอนหลับและเหล้า ใส่
ผสมลงไปให้นมให้เด็กกิน เด็กที่หลับสละลืมอะไรไม่รู้เรื่อง
แม่กลับมาเห็นลูกหลับก็คิดว่าลูกหลับนาน สบายอกสบายใจ
จนกระทั่งลูกอายุได้ 1 ขวบ ลูกพูดไม่ได้ สื่อสารอะไรไม่ได้
คุณเองไม่ได้ ไม่รู้ว่าหิวนอนอยู่ไหน ก้นขูดนมอยู่ด้าน
ไหนแม่จึงตกใจ ถึงเวลานั้น สมอของลูกที่ควรจะต้องเติบโต
ก็พลัดไปเสียแล้ว

ทัศนคติที่เหมาะสม ของพ่อแม่ ต่อบทบาท ของตนเอง

สมัยนี้เทคโนโลยีก้าวหน้า
ไปมาก เด็กกำลังเป็นเด็กยุค
คอมพิวเตอร์ แต่เทคโนโลยี
ที่ก้าวหน้าเหล่านี้ช่วยให้เด็ก

ฝึกทักษะเท่านั้น แม่เด็กจะอยู่ท่ามกลางเทคโนโลยีที่มีการ
พัฒนา เด็กก็ยังมีช่องว่างในการใช้ชีวิตอย่างคนซึ่งต้อง
แก้ปัญหา ไม่ใช่เรียนอย่างเดียว ช่องว่างที่เกิดขึ้นกับเด็ก
กับพ่อแม่และสังคมนี้เป็นช่องว่างที่พ่อแม่จะต้องช่วยกัน
ถมให้เต็ม

เมื่อก่อนนี้พ่อแม่อาจมีบทบาทหลายอย่างกับลูกทาง
ด้านสรีระ เช่น หาอาหาร หาเครื่องนุ่งห่ม หาที่อยู่ให้ ดูแล
เมื่อลูกเจ็บป่วย ทุกวันนี้ เวลาที่พ่อแม่ให้กับลูกมีน้อย
ลงมากความใกล้ชิดมีน้อยลง เนื่องจากมนุษย์มีการเปลี่ยน-
แปลง มีการเติบโตทางสังคม และอิทธิพลทางสังคมมี
บทบาทต่อมนุษย์มาก สมัยก่อนนี้ภาวะเศรษฐกิจยังไม่ถึง
กับบีบรัด พ่อแม่จึงค่อนข้างสบายใจ และมีกิจกรรมในครัว

ปัจจุบันนี้พ่อแม่แต่ละคนมีเงื่อนไข สภาพแวดล้อม ไม่เหมือนกัน ทุกคนจะต้องดิ้นรนทำมาหากินท่ามกลาง สภาพเศรษฐกิจที่บีบรัด แรงงานคนก็สิ้นเหลือ ทำให้เด็ก ที่เกิดมาท่ามกลางสังคมปัจจุบันเป็นเหมือนคนที่ไร้ค่า พ่อ แม่จะบอกว่า “มีลูกสองก็พอ” นับเป็นกรณีตัวอย่างหนึ่งที่ ชี้ให้เห็นว่า การมีเด็กมาก ๆ ไม่ใช่สิ่งจำเป็น หรืออีกนัย หนึ่งไม่เป็นที่ต้องการของสังคม แต่มีไว้เพื่อเป็นค่านิยม ในการปฏิบัติ เด็กมักจะได้ยินเสียงบ่นว่าเลี้ยงลูกหนึ่งคนจะ ต้องจ่ายเงินเท่านั้นเท่านี้ แต่เด็กไม่เคยได้รับคำบอกว่า การ มีลูกหนึ่งคนทำให้พ่อแม่เบียดเบียนไปมากและขยายงานได้มาก สิ่งเหล่านี้ทำให้เด็กรู้สึกว่าการเกิดมาเพื่อที่จะเป็นลูกของ พ่อแม่เท่านั้น ไม่ได้เกิดมาเพื่อความต้องการทางความ จำเป็นของชีวิตในภาวะเศรษฐกิจของพ่อแม่ เด็กจึงรู้สึกว่า วิถีชีวิตของเขาก้าวไปตามครรลองที่สังคมกำหนดต้องไป โรงเรียน ทำการบ้าน พยายามหางานทำให้ได้ เป็นครรลอง ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน แต่เป็นการอยู่รอดเพื่อที่ จะทำงานเท่านั้น ทำให้ภาวะจิตใจของเด็กสูญเสีย

พ่อแม่ควรตอบสนองด้านจิตใจให้กับเด็ก การกระทำเช่นนี้เป็นสิ่งยากยิ่งในปัจจุบัน เนื่องจากพ่อแม่ไม่เข้าใจจุดที่จะเดิน และไม่เข้าใจจิตใจของตนเอง ของอย่างอื่นซื้อได้ด้วยเงิน แต่จิตใจซื้อไม่ได้ด้วยเงิน พ่อแม่จะต้องทดแทนให้ลูกด้วยตัวของพ่อแม่เอง การที่จะเลี้ยงลูกให้ได้ดีนั้น พ่อแม่จะต้องได้ดีมาก่อน โดยมีองค์ประกอบ 3 ประการดังนี้

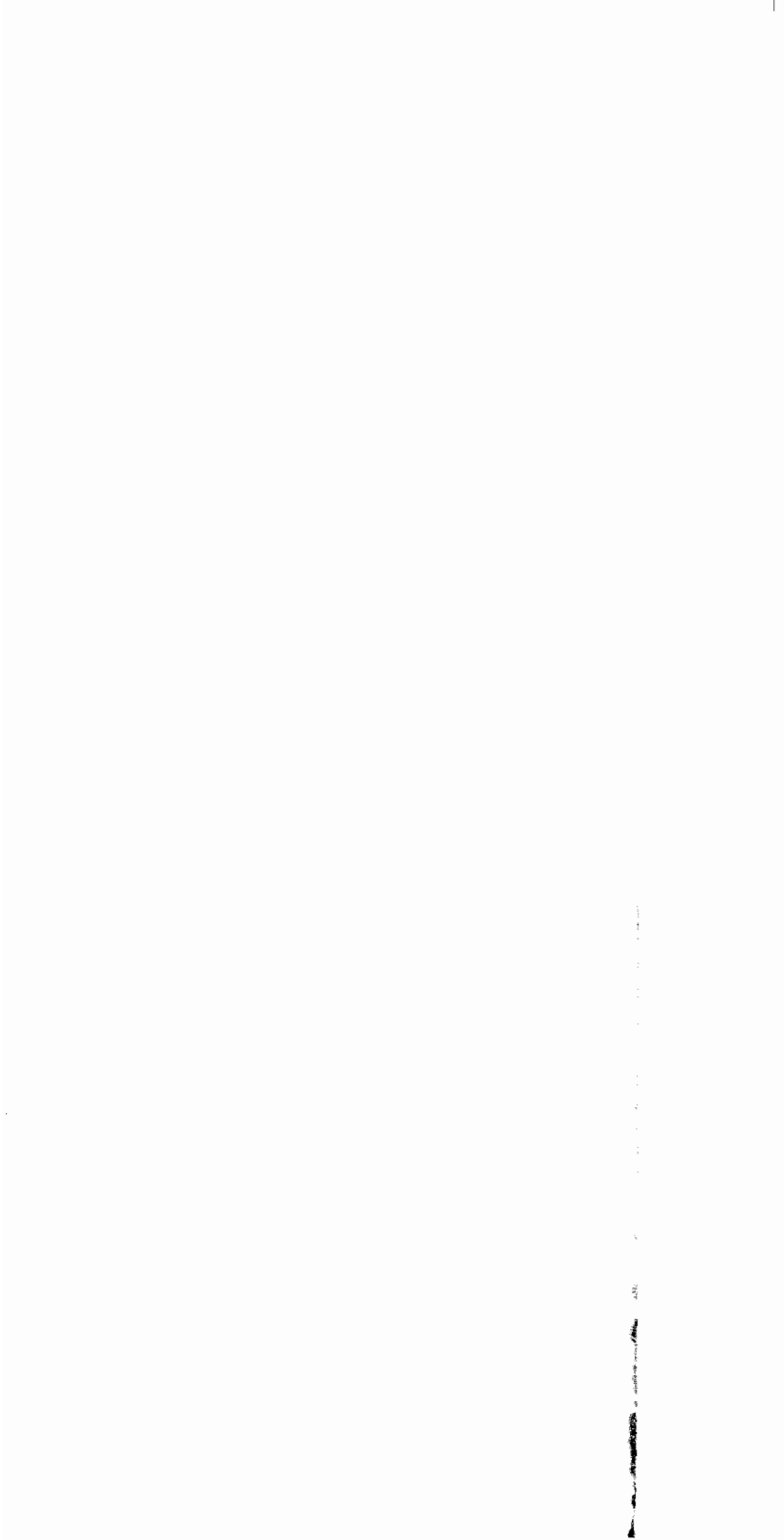
1. เป็นตัวของตัวเอง เพื่อจะมีสุขภาพจิตที่ดี เมื่อ

พ่อแม่มีสุขภาพจิตดี ลูกจะได้รับการตอบสนองทางด้านจิตใจ 50% ถ้าพ่อแม่เข้าใจเรื่องเด็กด้วย ลูกจะได้รับ 100%

2. เมื่ออยู่กับลูก พ่อแม่จะต้องไม่คิดว่าเป็นหน้าที่ แต่จะต้องอยู่กับลูกอย่างสนุกสนาน เพื่อที่การอยู่กับลูกจะได้มีชีวิตชีวา

3. เมื่อจะทำอะไรกับลูกทางด้านจิตใจ พ่อแม่จะต้องอดทน และเข้าใจผลที่จะเกิดกับลูก

2

ธรรมชาติของ
การเรียนรู้ของเด็ก
และโรงเรียนของลูก

บทที่ 2 ธรรมชาติ การเรียนรู้ ของเด็ก และโรงเรียน ของลูก

ความสามารถ
ในการรับรู้
และเรียนรู้
ของเด็กทารก

การรับรู้ การมองเห็น
ได้ยิน ได้กลิ่นของเด็กจะเป็น
ปฏิกิริยาสัมพันธ์ต่อเนื่องมา
ตั้งแต่เด็กอยู่ในครรภ์มารดา
ได้มีการทดลองนำไฟฉายเล็กๆ ส่องที่ผิวครรภ์ของแม่ แล้ว
ถ่ายภาพดู จะเห็นเด็กในครรภ์ค่อยๆ หันหน้ามาดูแสงไฟ
เมื่อลองฉายสัก 2-3 ครั้ง เด็กจะดิ้นและแสดงความสนใจลง
และหันกลับไปนอนท่าเดิม ถ้าอาภากระดิ่งเล็กๆ สั่นตรงท้อง
แม่เด็กจะหันหน้ามาฟังเช่นกัน และการสนใจฟังก็จะลดลง
จนไม่สนใจถ้าทำซ้ำๆ กันอีกการที่แต่เดิมมีความเชื่อว่า
เด็กเกิดใหม่มองไม่เห็น เมื่อเอามือเข้าไปใกล้ตาเด็กแล้วเด็ก
ไม่กะพริบตา แล้วสรุปกันว่าเด็กมองไม่เห็นนั้น แท้จริง
การกะพริบตาเป็นการเรียนรู้เด็กยังไม่ได้เรียนรู้ว่าถ้ามือ
มาใกล้ตาหรือถูกตาจะเป็นอันตรายหรือระคายตา เด็กจึง
ยังไม่กะพริบตา เมื่อแม่หลับลูกจะหลับด้วย ถ้าในขณะที่หลับ
เด็กได้รับการสัมผัส เด็กจะตื่นการรับฟังเสียงและรับรู้อารมณ์
ต่างๆ เด็กจะได้จากแม่ได้หลายทางด้วยกัน ด้วยประสาท
สัมผัสทั้งห้า ด้วยการรับฮอร์โมนจากต่อมไร้ท่อ ซึ่งซึมผ่าน
เข้ามาทางสายรกบ้าง ดังนั้นเด็กแรกคลอดที่ดูเหมือนกับจะ
ไร้ความสามารถทั้งปวง มีความสามารถที่นับแล้วมาก และ
ละเอียดน่าพิศวงทีเดียว

วิธีการเรียนรู้ ของเด็ก

ดังได้กล่าวแล้วว่าเด็ก
แรกคลอดที่ผู้ใหญ่มองดูว่า
ไม่มีทักษะอะไรนอกจากการ
ร้องไห้ และเมื่อเด็กพูดได้เมื่อ

อายุครบ 1 ปี ในปีที่สองเด็กจึงสามารถเรียนรู้ได้มากมาย
ด้วยสิ่งต่าง ๆ รอบตัวที่รุ่มล้อมอยู่ และนี่คือความเป็น
อัจฉริยะของเด็ก การเรียนรู้ของเด็กในสังคมไม่เหมือนผู้ใหญ่
เด็กรับรู้ด้วยประสาททั้งห้า ฉะนั้น หลายครั้งจะเห็นเด็ก
สัมผัส ชิม ล้วงสิ่งนั้นสิ่งนี้ด้วยความอยากรู้อยากเห็น เช่น ผู้ใหญ่
คิดว่าแก้อ้อเป็นที่นั่ง แต่เด็กคิดว่าแก้อ้อนี่นอกจากนั่งได้แล้ว
ยังเอามาต่อเป็นรถไฟ เป็นบ้าน เป็นยานอวกาศได้ พ่อแม่
ไม่ควรห้ามลูกปีนบันได เพราะบันไดคือสิ่งท้าทายเป็น
เหมือนแดนสนธยาของเด็ก เป็นแหล่งที่ทำให้เด็กมีความคิด
มากมาย ช่วยเสริมสร้างทักษะ สร้างจินตนาการของเด็ก
พ่อแม่ที่กลัวลูกจะตกลงมา ควรหาทางแก้ไขตนเองหายกลัว
ด้วยวิธีที่พ่อแม่จะต้องปีนบันไดกับลูกตั้งแต่ลูกเริ่มรู้สึก
อยากปีนบันได วิธีนี้จะเป็นการฝึกทักษะให้ลูกปีนเก่ง และ
พ่อแม่จะป้องกันไม่ให้ตกบันไดได้ จากนั้นจึงลองถอยออก
มาห่าง ๆ แล้วคอยดู ลูกจะมีจินตนาการว่ากำลังปีนภูเขาบ้าง
ปีนต้นไม้บ้าง ผจญภัยไปในดินแดนมหัศจรรย์บ้าง เด็ก
จะมีความสุขมากในการใช้บันไดตอบสนองความช่างคิด
ช่างฝันของเขา

ความรักลูกเป็นสิ่งที่ดี แต่หากมองความรักเป็นการ
ปกป้องลูกไม่ให้ได้รับอันตรายความรักนั้นจะกลายเป็น
ขอบเขตปิดกั้นการเรียนรู้ของลูก ซึ่งความจริงสามารถ
ป้องกันได้ด้วยการสร้างทักษะ มิใช่ด้วยการดึงลูกออกมา
ปกป้องไว้ ด้วยถ้าวินโดว์เอิญผลออกไปจะทำให้ลูกชอกช้ำ
ทั้งตัว ความรักที่พ่อแม่ให้กับลูก จะทำให้เด็กใช้ตัวเองเป็น
ศูนย์กลาง เด็กที่ขาดความรักจะนั่งซึมเซาจับเจ้าของอยู่กับ

ตัวเอง บางคนเอาศีรษะโขกฝาและทำพฤติกรรมนี้ซ้ำซาก เพราะโลกภายนอกของเด็กถูกกลบซ้อนเข้าไปภายใน ผิดกับเด็กที่ได้รับความรักจะเห็นทุกสิ่งทุกอย่างน่าเรียนรู้ น่าสนใจ น่าจับต้อง ความรักเป็นพื้นฐานการเรียนรู้ของเด็ก ช่วยให้เด็กเป็นคนฉลาด ถ้ารักลูกจริงจึงควรสอนทักษะให้ลูกเสียก่อน เพื่อจะได้วางใจได้ว่าเด็กสามารถจะเรียนรู้ได้เอง

เด็กมีสมาธิ ในการเรียนรู้ ไม่น้อย

เด็กไม่มีเป้าหมายในการ
เรียนรู้เอาไว้ก่อนเหมือนผู้ใหญ่
ซึ่งจะเป็นเพราะความจำเป็น
หรือมีความทะเยอทะยาน

โดยส่วนตัวที่ทำให้ต้องชวนขวายที่จะเรียนรู้ แต่เด็กนั้นเรียนรู้จากความพร้อม ฉะนั้น เด็กจึงจดจ่อในการเรียนรู้ และดูดซับได้มาก เช่น ถ้าผู้ใหญ่กับเด็กนั่งหน้าจอโทรทัศน์ดูภาพยนตร์ญี่ปุ่นพร้อมกัน เด็กจะร้องเพลงญี่ปุ่นได้ในช่วงเพียงครึ่งสองครั้งที่ดู ซึ่งผู้ใหญ่ทำไม่ได้ ด้วยในขณะที่ดูใจและการรับรู้ทั้งหมดของเด็กอยู่กับสิ่งตรงหน้า แต่ผู้ใหญ่จะอยู่กับอดีตบ้าง สิ่งที่กำลังกังวล พะวากับสิ่งที่จะมาในอนาคตบ้าง การดูดซับเข้ามาเป็นการเรียนรู้ของผู้ใหญ่จึงน้อยกว่าเด็ก หรือการเล่นเกมกด เมื่อบริษัทกำลังคลั่งไคล้เกมได้มีการสำรวจพบว่า ถ้าเด็กเล่นแข่งกับผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่จะแพ้เกือบทั้งหมด ทั้งนี้ เป็นเพราะผู้ใหญ่มีวิธีการและเหตุผลให้พะวงมากไป มัวแต่คิดว่า ไปทางนั้นทางนี้เดินหน้าเดินหลังแล้วจะเป็นอย่างไร ผิดกับเด็ก ซึ่งรับรู้พร้อมกันหมดทุกด้านไม่กระวนกระวาย เด็กจะค่อย ๆ รับรู้จากขั้นตอนที่หนึ่งไปสู่ขั้นตอนที่สอง - สาม และ สืบตามลำดับ เด็กจึงสามารถเอาชนะผู้ใหญ่ได้ การที่จะสนับสนุนให้เด็กเรียนรู้ได้มาก ๆ พ่อแม่ไม่ควรทำให้เด็กเกิดความกังวล นอกจากความสบายใจ เพื่อการเรียนรู้จะได้สมบูรณ์

เด็กเรียนรู้ ในขณะที่เล่น

เด็กสามารถเรียนรู้
ในขณะที่เล่นสนุกไปด้วย
“เล่น” เป็นคำจำกัดความ
ที่ผู้ใหญ่นำมาใช้อธิบายความ

ในสิ่งที่ผู้ใหญ่รู้สึกว่สิ่งที่เด็กทำนั้นไม่ใช่งาน ซึ่งผู้ใหญ่ไม่ทราบว่คำจำกัดความนี้ไม่มีในสมองของเด็ก เมื่อเด็กกำลังจับหรือทำอะไรที่ผู้ใหญ่คิดว่าเล่น นั่นคือเด็กกำลังเรียนรู้และฝึกฝนทักษะในการรับรู้โลกภายนอก เล่น คือ การเรียนของเด็ก ในขณะที่เด็กเรียนรู้อีกก็คือการเล่น ถนนที่เด็กกำลังก้าวเดิน เป็นถนนสายเดียวกันกับที่ผู้ใหญ่เคยเดินผ่านมาแล้ว ต่างกันที่ผู้ใหญ่อยู่ปลายถนน แต่เด็กกำลังเริ่มเดิน สิ่งที่เป็นอุปสรรคในการเรียนรู้ของเด็กคือ ความน่าเบื่อหน่ายและการถูกบังคับ ปัจจุบันได้มีการให้เด็กเล็ก ๆ เรียนภาษาอังกฤษ เอ บี ซี เป็นเสียงที่เด็กไม่รู้จัก นำไปเล่นไม่ได้ ใช้แก้ปัญหาไม่ได้ นำไปคำนวณไม่ได้ นำไปใช้การอะไรไม่ได้ เด็กรู้สึกว่กำลังทำหน้าที่เรียนจะทำให้เด็กรู้สึกเบื่อหน่ายและไม่เรียนรู้ เด็กที่เรียนคอมพิวเตอร์จะอยากเล่นคอมพิวเตอร์มาก แต่เด็กจะเล่นคอมพิวเตอร์ไม่ได้เลยถ้าไม่รู้ภาษาอังกฤษ ดังนั้นภาษาอังกฤษจึงเป็นแรงจูงใจ เด็กไม่รู้สึว่ถูกบังคับ แต่รู้สึกว่ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือที่จะนำไปใช้เล่นคอมพิวเตอร์ เด็กอายุเพียงสี่ขวบจึงเรียนรู้ภาษาอังกฤษได้ในเวลาเพียงไม่ถึงหนึ่งอาทิตย์ เทียบกับเด็กชั้นประถมปีที่สี่ที่ยังไม่ทราบเป้าหมายไม่เข้าใจความหมายไม่รู้วัตถุประสงค์ ผลของการเรียนรู้จึงแตกต่างกัน ดังนั้นการเรียนรู้ที่เด็กไม่ต้องการ แต่ถูกบังคับยึดเย็ดไว้จะไม่เกิดผลดี ฉะนั้นก่อนจะสอนจะต้องมีจุดมุ่งหมายหรือแรงจูงใจให้เด็กก่อน เมื่อเด็กสบายใจและทราบว่จะต้องทำสิ่งนี้เพื่อสิ่งนั้น เด็กจะเป็นคนเลือกเอง เพราะเห็นประโยชน์ของการเรียนรู้ เด็กจึงจะเรียนรู้ได้อย่างสนุกสนาน และมีคุณภาพ และค่อนข้างถาวร

เด็กรับรู้

เข้าใจ

เด็กรู้จักทำ

พ่อแม่ต้องเข้าใจว่า
การพูดเป็นทักษะ เป็นเครื่องมือ
ในการสื่อสารกับโลกภายนอก
หากไม่ได้รับการกระตุ้นที่ดี

เด็กจะไม่มีพัฒนาการในด้านนี้ เช่น เด็กในวัยหัดเดินคนหนึ่ง
รู้สารพัด ทั้งตัวหนังสือ ผลไม้ สามารถหาหนังสือที่ต้องการ
ได้จากกองหนังสือกองโต และเป็นเด็กที่พ่อแม่เอาใจใส่
พูดด้วย จูงมือพาไปเที่ยวบ่อย ๆ ในขณะที่เด็กอีกคนหนึ่ง
ซึ่งอยู่ในครอบครัวที่ต้องดิ้นรน พ่อทำงานทั้งวัน แม่เป็น
คนไม่พูด และเลี้ยงไปตามอัตภาพ กิน และนอนตามเวลา
ปรากฏว่าจนอายุ 13 ปีแล้ว ยังไม่พูดประโยคยาว ๆ ไม่เป็น
หรืออีกกรณีหนึ่งเป็นเด็กในครอบครัวเศรษฐี ถูกตามใจ
และพะเน้าพะนอให้ทันที โดยเด็กไม่ทันพูด ความสนใจ
ในการพูดจึงไม่มี จึงไม่พูด หรือพูดซ้ำเช่นเดียวกัน

การเลี้ยงดูจึงเป็นเรื่องที่สำคัญมากในการที่จะส่งเสริม
ให้ลูกเป็นคนมีทักษะในการพูดที่ดี ใช้ภาษาได้คล่อง พ่อแม่
คนไทยอาจจะทำเรื่องนี้ได้ไม่ค่อยดีนัก เพราะอยู่ในสังคม
ซึ่งมักจะพูดกันน้อยและบางบ้านยังย้ำเตือนว่า “เด็กไม่ควรพูด
ถ้าไม่มีผู้ใหญ่ถามหรืออนุญาตให้พูด” ทำนองว่า “พูดไป-
สองไปเบี่ยง นิ่งเสียคำสิ่งทอง” ต่างจากในสังคมฝรั่งที่เด็ก ๆ
มักจะพูดเก่ง เพราะพ่อแม่ส่งเสริมให้พูด และพ่อแม่เอง
ก็พูดกับลูกอยู่บ่อย ๆ ถามกันอยู่บ่อย ๆ เราจะเริ่มทำอย่างนี้
กับลูกเราได้ไหม เพื่อให้พัฒนาการเรื่องภาษาของลูกดีขึ้น

เด็กเริ่มพูด

ภาษาพูดคือก้าวแรกสู่โลก
ภายนอก พูดได้เร็วมากเท่าไร
พัฒนาการรับรู้สิ่งแวดล้อมจะเร็ว
มากขึ้นไปเท่านั้น พัฒนาการ

ของเด็กกระษะนี้จึงทอดทิ้งไม่ได้เลย และการที่จะพูดได้นั้น

เด็กจะต้องได้ยินเสียงก่อน เมื่อเสียงไปสัมผัสประสาทรับรู้ต่อโยงกับหูและเส้นสมองจึงจะแปลงเสียงออกมา เส้นสมองด้านการรับรู้และทักษะการฟังเสียงจึงเป็นสิ่งสำคัญ เด็กที่อยู่กับตัวเอง การฟังเสียงจะไม่ได้ได้รับความสนใจเท่าที่ควร จึงไม่เชื่อมโยงสู่สมองและปาก เส้นสายสมองไม่แตกตัวเท่าที่ควร เมื่อเด็กฟังภาษาครั้งแรก เด็กจะพูดออกมาเป็นเสียงและความหมายต่างๆ ตามมาทีหลัง ซึ่งขึ้นอยู่กับพ่อแม่และสภาพแวดล้อมรอบตัว เช่น เด็กเล็ก ๆ วัยหนึ่งขวบคนหนึ่งกำลังหัดพูด และกินของเผ็ดเป็นครั้งแรก รู้สึกถึงความเผ็ดที่ลิ้น และคนที่บ้านก็พูดว่า “เผ็ด” เด็กจึงรับรู้คำว่า “เผ็ด” มีความหมายอย่างไรแต่วันหนึ่งเด็กคนนี้ใช้แป้งเย็น แล้วไม่ชอบ ตอบว่า “ทาตัวแล้วมันก็เผ็ด” อย่างนี้ถ้าพ่อแม่บอกว่า “หนูพูดผิดแล้ว” เด็กจะขาดความมั่นใจทันที แต่ถ้าพ่อแม่เข้าใจความหมายที่เด็กต้องการสื่อ ไม่ว่าจะอะไร จะเป็นการให้กำลังใจและยอมรับความสามารถของลูก คอยครั้งต่อไปพ่อแม่จึงค่อยสอนให้เด็กใช้คำที่ถูกต้อง เช่น บอกเด็กว่า “แม่ทาแป้งให้แล้วหนูจะเย็นซ่า” เด็กจะเข้าใจใช้ภาษาได้ถูกต้อง และมีความสนใจทันที

เด็กเล็ก ๆ บางคนประทับใจกับหมวดของพ่อ เด็กรับรู้ครั้งแรกว่าหมวดเป็นชนสิ่งที่ เป็นชนทุกชนิดจึงเป็นหมวดหมดตามความเข้าใจของเด็ก วันหนึ่งเด็กจบบ้าแม่แล้วพูดว่า “ขอบคุณแม่ไม่มีหมวด แล้วทำไมขอบคุณพ่อมีหมวดเต็มเลย” ใช้โอกาสนี้บอกเด็กถึงคำที่ถูกต้องได้โดยไม่ต้องชี้ให้ชัดเจนไปว่า เด็กพูดผิด อย่าเตือนจนผิดปกติ หรือเด็กคนหนึ่งดูจากภาพยนตร์ เด็กรับรู้ว่าลูกกำพร้าว คือลูกที่ไม่มีพ่อแม่ เด็กเอาไปประยุกต์ใช้ว่า “พ่อกำพร้าว” ซึ่งเด็กหมายความว่า “พ่อกำพร้าว” คือ “พ่อที่ไม่มีลูก” “แม่กำพร้าว” คือ “แม่ที่ไม่มีพ่อ” หรือ “แม่ที่ไม่มีลูก” เป็นต้น ในโอกาสนี้ก็ควรถือเป็นโอกาสดีในการสอนภาษาให้โดยไม่ต้องชี้ผิด

ซึ่งถูกจนลูกขยาดที่จะพูด แต่ด้วยท่าทีที่เป็นมิตรของพ่อแม่เด็ก ๆ จะยังรู้สึกว่าคุณกับพ่อแม่ทำให้สนุกสนาน และยังพูดได้ดี ให้ครูและเพื่อนนิยมชมชอบอีกในภายหลังด้วย

การพูด คือ การสะท้อนให้เห็นถึงการรับรู้ของเด็กว่า การพัฒนาด้านอารมณ์ของเด็กเจริญไปถึงขั้นไหนแล้ว และสามารถจะรับรู้อารมณ์ระดับต่าง ๆ ได้ตามวุฒิภาวะหรือไม่ การที่เด็กสามารถสื่อได้เร็ว บางทีก็ไม่ได้ขึ้นอยู่กับอายุของเด็กอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับว่าเด็กได้มีการรับรู้ในประสบการณ์นี้อย่างไร ด้วยการที่เด็กมีพี่น้องก็ช่วยการพัฒนาอารมณ์ และการพูดได้เช่นกัน เช่น ครอบครัวหนึ่งมีพี่น้อง 3 คน คนโตอายุ 7 ขวบ คนรองอายุ 4 ขวบ คนเล็กอายุ 2 ขวบทั้งพี่จะเล่นกับน้องคนรอง แต่ไม่ยอมให้น้องคนเล็กเล่นด้วย บอกว่ายังเล็กไป เล่นไม่สนุก น้องเกิดอารมณ์โมโห หน้าบึ้ง แต่เนื่องจากทำอะไรไม่ได้ จึงออกมานั่งโกรธ พอดีพ่อเดินผ่านมาทำอะไรอย่างหนึ่ง และไม่สนใจในสีหน้าของลูกถามเรื่องอื่นเหมือนสะกิดอารมณ์ไม่พอใจของลูกเข้าอีก เด็กก็กรี๊ดใส่พ่อ โกรธพ่อ พ่อจึงดูเอา ที่แท้จริงแล้วเด็กไม่ได้โกรธพ่อ เมื่อมีคนถามว่า “หนูหงุดหงิดเพราะว่าพี่ไม่ให้เล่นด้วยใช่ไหม” “ใช่ค่ะ หนูหงุดหงิดพี่ หนูก็เลยโมโห” เมื่อเด็กระบายความรู้สึกที่เก็บกดเอาไว้ได้ ด้วยคำพูดที่ตอบตามความรู้สึกเด็กก็สดชื่นขึ้น และทำอย่างอื่นต่อไปยังได้สามารถระบายความคับข้องใจได้เร็วเท่าใด เด็กก็สามารถทำให้จิตใจสว่างไสวขึ้น และสามารถรับสิ่งใหม่ได้เร็วเท่านั้น

เด็กไม่เล็ก อย่างที่คิด

ผู้ใหญ่หลายคนจะปฏิบัติกับเด็กราวกับเด็กช่วยตัวเองไม่ได้ เช่น ในเด็กอายุสอง-สามขวบ ผู้ใหญ่จะพยายามช่วยเหลือในการใส่เสื้อผ้า แต่งตัว ที่จริงเด็กไม่ได้เล็กอย่าง

ที่ผู้ใหญ่คิด เด็กเหมือนกับต้นไม้ที่กำลังเจริญเติบโตและแตกกิ่งก้านสาขา ถ้าผู้ใหญ่มองเด็กว่าน่าสงสาร ต้องช่วย ต้องอุ้ม ต้องพยุง ป้อนข้าว เอาข้าวของให้ เด็กจะเล็กอย่างที่ผู้ใหญ่คิด แต่ถ้าผู้ใหญ่คิดว่าเด็กกำลังอยู่ในขบวนการเจริญเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ จากหนึ่งขวบเป็นสองขวบตามลำดับ ให้โอกาสเด็ก เด็กจะเติบโตไปตามโอกาสที่ได้

โดยทั่วไป เด็กจะรู้จักบุคลิกของผู้ใหญ่รอบข้างดีว่าแม่มีนิสัยอย่างไร พ่อเป็นคนถนัดหรือไม่ ยายเป็นคนใจดีหรือเปล่า น้า ป้า อา หรือเพื่อนบ้านเป็นอย่างไร เมื่อเด็กเรียนรู้สิ่งเหล่านี้ เท้ากับเด็กเรียนรู้ในสาระของความเป็นบุคคล สิ่งที่มาคือ เด็กจะอยู่กับแต่ละคน เรียกเรื่องในแต่ละคนไม่เหมือนกัน เด็กไม่เล็กอย่างที่คิด เด็กสัมผัสสาระของชีวิตได้โดยไม่สนใจท่าทีของผู้ใหญ่ เมื่อเด็กอยู่กับผู้ใหญ่คนหนึ่ง เด็กจะมีที่ท่าอย่างหนึ่ง มีความต้องการอย่างหนึ่ง เมื่ออยู่กับผู้ใหญ่อีกคนหนึ่งก็สามารถที่จะปรับตัวเรียนรู้ว่าคนนั้นมีธรรมชาติอย่างไร และทำตัวให้เหมาะสมได้ ผู้ใหญ่อาจจะคิดว่าเด็กเล็กแต่ไม่ทราบว่าคุณแต่ละคนมีความแตกต่างกันอย่างไร ขอให้สังเกตเด็กที่บ้านดู

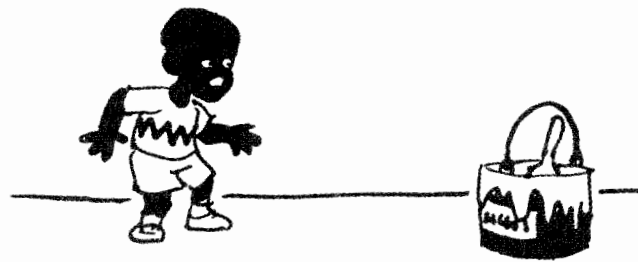
การล้อเลียน

ก่อให้เกิดรอยแผล

ในใจเด็ก

ผู้ใหญ่หลายคนชอบล้อเลียนเด็กอย่างเอ็นดู อย่างรักใคร่ แต่บางครั้งคำพูดของผู้ใหญ่ทำให้เกิดแผลในใจ เช่น เมื่อเด็กมีน้องใหม่ ผู้ใหญ่ที่ไปเยี่ยมน้องชอบพูดว่า “เดี๋ยวนี้ไม่มีใครรักหนูแล้ว เขารักน้องใหม่” ซึ่งผู้ใหญ่ต้องการล้อเลียนด้วยความเอ็นดู และคงจะคิดว่าเด็กไม่รู้เรื่อง แต่เด็กจะเริ่มมองน้องเป็นศัตรู ทำให้พี่ส่วนใหญ่เกลียดน้อง รวมทั้งเรื่องลูกที่มีความสามารถที่แตกต่างกัน แล้วผู้ใหญ่พูดว่าน้องเก่งหรือพี่เก่งกว่า คำพูดเหล่านี้จะเชือดเฉือนหัวใจ

เด็ก มีเด็กคนหนึ่งผิวดำ พี่ชายผิวขาว เด็กถูกล้อเลียนจาก
เพื่อนแม่ เพื่อนพ่อ เพื่อนบ้าน เด็กสามขวบคนนี้รู้สึก
เก็บกดมาก วันหนึ่งเด็กดืมนมจนท้องกางผู้ใหญ่ถามว่า
“ดื่มนมไปกี่แก้วแล้ว” เด็กตอบว่า “ดื่มนมไปสามแก้วแล้ว ผิว
ไม่ขาวขึ้นเลย” ผู้ใหญ่ต้องดึงเขามาถอดแล้วช่วยเหลือนด้วยการ
พาไปดูนักกลั่มบ้าง นักมวยบ้าง พาไปดูภาพยนตร์
เรื่องอี.ที. ตอนที่ อี.ที. จะฟื้นขึ้นมาตัวจะกลายเป็นสีดำ
ตอนจะตายตัวเป็นสีขาว ได้อธิบายให้เด็กฟังว่า สีดำไม่ใช่
เลวเสมอไป สีดำทำให้ อี.ที.มีชีวิต เด็กจึงชื่นบานขึ้นและ
ลืมปมด้อยเกี่ยวกับสีผิว

คำพูดที่ผู้ใหญ่ใช้เรียกเด็ก เช่น เจ้าหนูอ้วน ไอ้ตัวแสบ
ตัวมอม ขาขี้ครก ขากระโถนปากแตร ผู้ใหญ่ใช้เป็น
ชื่อเรียกด้วยความเอ็นดู แต่เด็กจะรู้สึกที่ผู้ใหญ่เห็นว่า
เขาอยู่ในสภาพนั้น ๆ แล้ว คำพูดของผู้ใหญ่จึงเป็นการชี้
อนาคตของเด็กหากเด็กฟังชื่อที่ผู้ใหญ่เรียกแล้วรู้สึกไม่ดี
เด็กจะขาดความภูมิใจในตัวเอง ไม่รักตัวเอง เด็กจะมี
ความสุข และเป็นเด็กดีได้อย่างไร ถือเป็นการสร้างสภาพ
ของการเรียนรู้ที่ผิดอย่างไม่น่าให้อภัย เพราะผู้ใหญ่ควร
รู้จักเข้าใจเด็กได้ดีว่าสนใจในการยอมรับของผู้ใหญ่มากเท่าไร

อุปสรรค ในการเรียนรู้ ของเด็ก

มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ เด็กเล็ก ๆ จะอยาก
แต่ต้องของที่เขาเห็นมาตั้งแต่เด็ก เริ่มมองเห็นตั้งแต่เกิดมา
ตั้งแต่สองเดือน เด็กเฝ้าคอยวันที่สามารถจะคลานไปจับ
สิ่งของได้ สิ่งที่เขาห้าม เช่น ห้องครัว ห้องต่าง ๆ
เด็กอยากจะทำอยู่ตลอดเวลา อยากจะเรียนรู้ไม่จบสิ้น หาก
พ่อแม่เข้าใจสิ่งนี้แล้ว ควรจะเอื้ออำนวยให้ลูกได้เรียนรู้
ลูกจะสามารถซึมซับทุกอย่างได้ตลอดเวลา

พ่อแม่จะกังวลใจกับพฤติกรรมของลูกบางอย่างที่
พ่อแม่รู้สึกไม่ชอบมาพากล เช่นว่าลูกสกปรก ลูกพูดคำหยาบ
ทัศนคติของพ่อแม่คือ ลูกชน ลูกกระโดดโลดเต้น ลูกชอบ
ทำให้เจ็บตัว ของเสีย พ่อแม่เดือดร้อน เป็นต้น ขอให้พ่อแม่
ถอยห่างออกไปสักนิด ใจเย็นและดูลูก จะพบว่าเด็กกำลัง
เรียนรู้ กำลังสัมผัสบางสิ่งบางอย่างซึ่งลุ่มลึกกว่าที่พ่อแม่
มองเห็น ถ้าพ่อแม่ทำได้เช่นนี้จะเลี้ยงลูกได้ไม่ยาก พ่อแม่
จะได้แต่เฝ้าดูลูกเหมือนดูโทรทัศน์ ดูการเปลี่ยนแปลงของ
ลูก ด้วยวิธีนี้พ่อแม่ก็ยังมีความปลอดภัยต่อลูก ถ้าพ่อแม่ทำงาน
ใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ ร่าเริงแจ่มใส เด็กซึ่งกำลังเฝ้ามอง
อยู่จะเลียนแบบสิ่งเหล่านั้นจากพ่อแม่พ่อแม่ควรใจเย็นกับ
ลูกเพราะบางครั้งสิ่งที่ผู้ใหญ่สรุปก็ไม่ตรงกับที่เด็กคิดเสมอไป

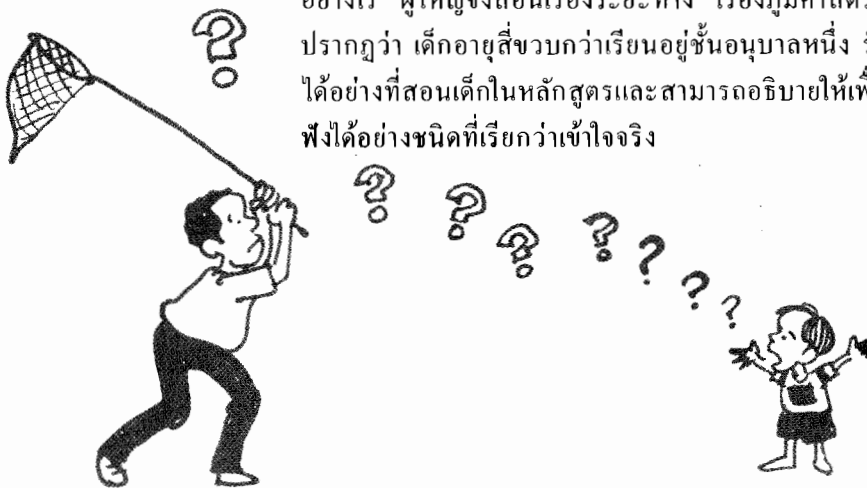

การตอบปัญหา ของเด็ก เป็นสิ่งสำคัญ

เด็กเกิดมาพร้อมเครื่องมือ
สื่อสารอย่างเดียว คือการ
ร้องไห้ จนเมื่อเด็กโตขึ้นจะ
เปลี่ยนไปเป็นคำถาม ผู้ใหญ่
หลายคนรำคาญคำถามของเด็ก เพราะมีความรู้สึกรำคาญ

ในสิ่งไม่เป็นเรื่อง จึงขอให้ลองย้อนกลับไปดูหัวใจของเด็กบ้าง เด็กอายุเพียงสอง-สามขวบทุกสิ่งทุกอย่างรอบตัวเป็นสิ่งใหม่ เป็นสิ่งที่เด็กอยากรู้อยากเห็นและอยากได้คำตอบ ผู้ใหญ่ไม่ควรลืมนึกถึงเรื่องอายุของเด็ก คำถามของเด็กจะต่างกับคำถามของผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่ตั้งคำถามด้วยหน้าที่ ด้วยความรู้สึกรู้ว่าต้องรักษามารยาท ผู้ใหญ่หลายคนถามโดยที่ไม่ค่อยอยากรู้เท่าใด แต่คำถามของเด็กทุกคำถามเกิดมาจากความอยากรู้ เด็กจะกระตือรือร้น พร้อมที่จะเรียนรู้ ถ้าไม่ให้อำตอบ คำถามนั้นจะสะสมอยู่ในใจของเด็กและจะกลายเป็นปมต่อไป แต่ถ้าผู้ใหญ่ให้คำตอบหรือชวนชวนหาคำตอบให้ เด็กจะพัฒนาต่อไปในขั้นที่สอง

เด็กคนหนึ่งถามว่า ทำไมพระจันทร์วิ่งตามเขา เขาวิ่งไปข้างหน้า ข้างหลัง ถอยหลัง เดินหน้า พระจันทร์วิ่งตามเขาตลอดเวลา ในที่สุดผู้ใหญ่ก็จับเด็กสองคนให้วิ่งไปคนละทาง ไปซ้ายคนหนึ่ง ขวาคนหนึ่ง แล้วถามเด็กชายทั้งสองว่า “พระจันทร์วิ่งตามหนูไหม” เด็กตอบว่า “ตามครับ” ผู้ใหญ่จึงถามต่อไปว่า “เป็นไปได้ไหมที่พระจันทร์ดวงเดียวกันวิ่งตามหนูพร้อมกันทั้งสองคน” เด็กก็ตอบว่า “เป็นไปได้” และตั้งใจอยากทราบจริงๆ ว่า เป็นไปได้ได้อย่างไร ผู้ใหญ่จึงสอนเรื่องระยะทาง เรื่องภูมิศาสตร์ผลปรากฏว่า เด็กอายุสี่ขวบกว่าเรียนอยู่ชั้นอนุบาลหนึ่ง รับรู้ได้อย่างที่สอนเด็กในหลักสูตรและสามารถอธิบายให้เพื่อนฟังได้อย่างชนิดที่เรียกว่าเข้าใจจริง

ผู้ใหญ่บางคนมักจะรู้สึกที่ไม่จำเป็น ไม่มีประโยชน์ ที่จะต้องตอบคำถามซึ่งไม่มีประโยชน์กับผู้ใหญ่นั้น เป็นประโยชน์มากกับเด็ก เพราะเด็กจะถามจากสิ่งที่ยากหราบ และผู้ใหญ่ไม่จำเป็นต้องตอบได้ทุกคำถาม แต่ถ้าตอบไม่ได้ ให้ชี้แนะว่า ความรู้อยู่ที่ไหนให้เด็กไปค้นคว้า หรือไปค้นคว้า ด้วยกัน เป็นการสอนให้เด็กรู้จักช่วยตนเองและขวนขวาย หาความรู้ และย้ำว่าความรู้ไม่ได้อยู่ไกลถ้าจะไขว่คว้า

สภาพในบ้าน

ที่จะส่งเสริม

ให้เด็กสร้างสรรค์

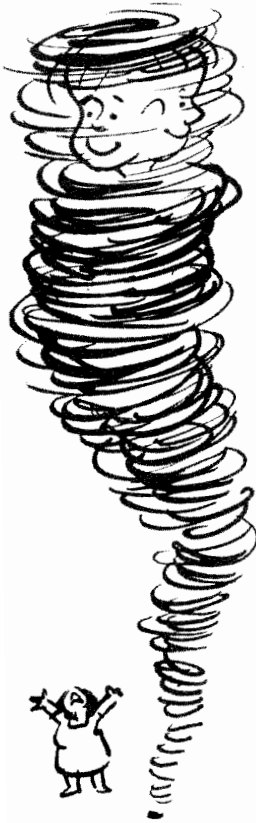
บ้านที่มีบรรยากาศ อิสระ ประชาธิปไตย มีความ เข้าใจและรักเด็ก สภาพบ้าน มีการจัดบ้านในลักษณะอำนวยความสะดวก ความคิดสร้างสรรค์ จะทำให้เด็กเติบโตขึ้นมาด้วยความคิด สร้างสรรค์ มีประสบการณ์ของการเรียนรู้ที่ค่อนข้างจะ สมบูรณ์ บรรยากาศของบ้านมีลักษณะไม่เคร่งครัดจนเกินไป อบอุ่น และมีสภาพแวดล้อมภายในบ้านเพื่อสมาชิกโดยตรง ไม่จัดเพื่อคนภายนอกหรือแขกอย่างเดียว สิ่งของในบ้าน ควรจะหลากหลายมากมาย ช่วยเอื้ออำนวยต่อความคิด สร้างสรรค์ของเด็ก เช่น แก้วมีทั้งแบบ 2 ขา 3 ขา และ 4 ขา เป็นต้น ของใช้มีหลายรูปแบบ หลายสีสันทที่กลมกลืนกันดี จะเป็นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กที่ควรได้ เริ่มต้นที่บ้านให้มั่นคงก่อนที่จะไปหาประสบการณ์อื่น ๆ จากโรงเรียน และที่อื่นนอกบ้านอีกต่อไปในอนาคต

ลักษณะของ

เด็กสร้างสรรค์

จะพบว่ามีย่างมากมายใน กลุ่มเด็กอายุ 1-9 ขวบ หลังจากนั้น นั้นจะค่อย ๆ ลดน้อยลง ไปตามลำดับของอายุ ลักษณะของเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์ พอจะสรุปได้ดังนี้

1. เป็นเด็กที่มีความเป็นอิสระในตัวเอง

มีความเชื่อมั่นในตนเองค่อนข้างสูงไม่ค่อยอยากอยู่ใต้อิทธิพลของผู้อื่น ไม่เป็นผู้ตามอยู่ร่ำไป สามารถจะควบคุมอารมณ์และความยังคิดได้ ไม่ค่อยสะทกสะท้านต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ของผู้อื่น ชอบซักถาม ชอบสังเกตและชอบใช้การแก้ปัญหาด้วยวิธีการยืดหยุ่น หรือวิธีการดัดแปลงพลิกแพลง ใช้จินตนาการในการแก้ปัญหา เด็กจะมีความสุข มีความร่าเริงในการแก้ปัญหาทั้งเล่นทั้งจริง

2. เป็นเด็กหัวไว มีความคล่องตัวสูงจนราวกับ

ว่าสามารถจะมองเห็นสิ่งรอบกายได้มากกว่าเด็กทั่วไป เป็นเด็กที่เปิดใจกว้างสู่โลกภายนอก มักจะเล่นมากกว่าเด็กธรรมดา อยากจะพบสิ่งใหม่ ๆ ชอบผจญภัยสิ่งใหม่ ๆ แปลก ๆ ชอบหาสิ่งที่ยังไม่คุ้นเคย ชอบทดลองสิ่งที่ผิดไปจากประสบการณ์เดิมและไม่ติดขัดกับประสบการณ์เก่า ๆ

ลักษณะของผู้ใหญ่ที่ส่งเสริมให้เด็กสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์มีองค์ประกอบอยู่ 2 กลุ่ม คือ เด็กกับผู้ใหญ่ ซึ่งมีส่วนสัมพันธ์กัน ลักษณะของผู้ใหญ่ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กคือ

1. เป็นคนไม่ยึดติดกับกิจวัตรประจำวัน ยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม
2. แสดงการยอมรับเด็ก และยอมรับตนเองอย่างไม่มีเงื่อนไข
3. มีอารมณ์ขัน และช่างเล่นบ้างในบางโอกาส
4. เปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ความคิด ได้ค้นคว้าทดลองสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ
5. กระจายความคิดให้กว้างออกไป ไม่คับแคบเฉพาะตัวและของใกล้ตัวเท่านั้น

6. เข้าใจว่าเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์สูงเป็นเด็กที่ไม่เหมือนเด็กปกติ และควรสนับสนุนส่งเสริมให้พัฒนาไปในแนวทางที่เหมาะสม

7. จะต้องรู้ตัวอยู่เสมอว่าตนเองเป็นผู้ใหญ่ที่ดีสำหรับเด็ก

ลูกกับโรงเรียน

เมื่อเริ่มเทศกาลโรงเรียน
เปิด สิ่งที่มาคือ รถติด
พฤติกรรมของเด็กที่ต้องปรับ
ใหม่ และความเข้าใจ ความ
กังวลใจของพ่อแม่ สงครามย่อย ๆ จึงเกิดขึ้นในบ้านตอน
เช้าแทบทุกหลังคาเรือน

การคืนนอนของลูก

การคืนนอนของลูกเป็นหน้าที่ของพ่อแม่ ลูกจะไม่รับผิดชอบ และแล้วแต่ว่าพ่อแม่จะปลุก เมื่อคืนขึ้นมาแล้ว ลูกส่วนใหญ่จะไม่ให้ความร่วมมือ แล้วแต่จะลากถูถูถ่วงกันไป กว่าจะทานข้าว กว่าจะขึ้นรถ พ่อแม่ก็หน้าบึ้ง ออกจากบ้าน ไม่ดีต่อสุขภาพจิตของพ่อแม่ด้วย ถ้าไม่ใช่ลูกเล็ก ๆ ที่เพิ่งเข้าโรงเรียน แต่เป็นลูกซึ่งโตแล้ว เรียนอยู่ชั้นประถมปีที่ 1, 2, 3, ก็ยังมีปรากฏการณ์นี้อยู่ เรื่องนี้จะมีสาเหตุมาจากการที่พ่อแม่ไม่เตรียมลูกเรื่องการคืนนอน

ลูกปล่อยเรื่องนี้ให้เป็นภาระของพ่อแม่ตลอดมา จึงเป็นไปได้ที่จะให้ลูกตื่นนอนเอง และจะโทษลูกก็ไม่ได้เช่นกัน

การแก้ไขพ่อแม่ต้องกลับมาดูตัวเอง และยอมรับสภาพว่าเมื่อการตื่นนอนของลูกเกี่ยวกับการไปโรงเรียน และการเรียนหนังสือ พ่อแม่ต้องใช้หลักปรัชญาว่า ให้ลูกได้สัมผัสผลของการกระทำนั้น ด้วยการตกลงกันว่า ให้ลูกตื่นสายได้ตามสบาย วันใดเป็นหน้าที่ของพ่อหรือของแม่ ในการไปรับส่งระยะแรก ถ้าลูกตื่นสายก็ให้ลูกไปโรงเรียนสายตามที่ลูกตื่น ผลก็คือ ลูกไม่ได้เข้าแถว ไม่ได้ร้องเพลง ลูกอายเพื่อน ลูกเรียนไม่ทัน พ่อแม่ต้องใจแข็ง ไม่กังวล ปล่อยตามสบาย ในกรณีที่พ่อกับแม่ไม่สามารถจะผลัดเวรกันส่งลูกได้ ถ้าลูกตื่นสายก็ปล่อยให้ลูกอยู่กับบ้าน อย่าไปกังวลใจว่าลูกจะเรียนไม่ทัน เพียงอาทิตย์หรือสองอาทิตย์ เมื่อเทียบกับเวลาที่เหลือในชีวิตลูกแล้วเทียบกันไม่ได้ แล้ววันหนึ่งลูกจะมาหาพ่อแม่บอกว่า อยากจะตื่นเช้าเพื่อจะได้ไปโรงเรียนทัน พ่อแม่ต้องทำตัวเป็นที่ปรึกษา เช่น แนะนำให้ใช้นาฬิกาปลุก ลูกจะนอนให้ดังเวลาเอง

เรื่องการไปโรงเรียนสายเป็นเรื่องของลูกที่จะต้องตื่นเช้าเพื่อไปให้ทันโรงเรียน แต่เรื่องการฝึกวินัย เพื่อให้ลูกรักษาเวลาเป็นเรื่องของพ่อแม่ ซึ่งจะต้องใจแข็งและอดทนเมื่อลูกทำผิด

การแต่งตัวไปโรงเรียน

การแต่งตัวของเด็ก พ่อแม่น่าจะใช้บรรยากาศสำหรับการแต่งตัวของพ่อแม่พ่อแม่แต่งตัวไป แม่แต่งตัวไป ลูกก็แต่งตัวไป เป็นการสร้างวินัยที่อยู่ในสายตาของพ่อแม่ในช่วงเช้าเวลาของการแต่งตัวจำกัดมาก ระยะแรกพ่อแม่อาจต้องช่วยลูกไปที่ละขั้นตอน เริ่มตั้งแต่เตรียมเสื้อผ้าให้เรียบร้อยตอนกลางคืน เมื่อถึงตอนเช้า แม่ก็ร้องเพลงไป

แต่งตัวไป ลูกจะเรียนรู้ว่าเวลาที่พ่อแม่แต่งตัวไปทำงานนั้น ลูกจะแต่งตัวไปโรงเรียน เมื่อเด็กรับรู้ในเรื่องนี้ เด็กจะรู้สึก เร่งว่า พ่อแม่ก็จะอารมณ์แจ่มใส ถ้าเด็กแต่งตัวช้าพ่อแม่ จะใช้หลักการที่ว่าให้ลูกได้รับผลจากการกระทำของเขา ลูก แต่งตัวช้า ลูกก็ต้องไปโรงเรียนช้า ในกรณีที่มียุทธมารับ ลูกก็ต้องตกรถไปเพราะแต่งตัวช้า หรือพ่อแม่อาจจะขอร้อง ทางโรงเรียนสักนิดให้รถรอ เด็กจะรู้สึกตัว เพราะเพื่อนในรถ และครูไม่ชอบเด็กเริ่มอาย และต้องการให้คนยอมรับ เท่า กับว่าเป็นการลงโทษที่ผลการกระทำ ไม่ได้ลงโทษด้วยการ ประจาน คุณค่า หรือบ่น

การหลงลืมอุปกรณ์การเรียน

เด็กเป็นแก้วตาแก้วใจของพ่อแม่ และเป็นทรัพยากร มนุษย์ที่มีค่ามหาศาล ถ้ารู้จักส่งเสริมและสนับสนุนทั้งทาง ร่างกายและจิตใจ เด็กจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดี เมื่อเด็กเล็ก ๆ จะมีเครื่องเล่น เมื่อเข้าโรงเรียนแล้วเด็กจะได้สัมผัสกับสิ่ง

ต่าง ๆ ที่เรียกว่า อุปกรณ์การสอน อุปกรณ์บางอย่าง เช่น มีดตัดเตอร์ วงเวียนปลายแหลม กรรไกรแหลม กรรไกรป้าน กบเหลาดินสอ เด็กซึ่งส่วนมากจะเป็นนักเรียนชายมีกระเป๋า กางเกงสองข้างใส่ของกิน เช่น ท็อฟฟี่ ถั่วทอด และอุปกรณ์ต่าง ๆ เมื่อเด็กหิวเอามือล้วงกางเกงมีดก็บาดมือ อุบัติเหตุเช่นนี้ในกรุงเทพมหานคร สํารวจพบปีละประมาณ 200 กว่าราย จึงต้องออกคำสั่งห้ามโรงเรียนต่าง ๆ ใช้มีดที่เป็นอันตรายเหล่านั้น ดินสอเหลาแหลม ๆ เด็กอาจจะนำมาทิ่มกันได้ ไม้บรรทัดไม่ควรใช้แบบเหล็ก เป็นไม้หรือพลาสติกดีกว่า กาวน้ำมีอันตรายเพราะมีส่วนผสมของทินเนอร์ กลิ่นฉุนมาก ถ้าเด็กใช้ประจำจะติดทินเนอร์ได้ เชือกที่เด็กชอบเล่น อาจจะไปรัดคอเพื่อนได้ ปกหนังสือที่หุ้มพลาสติกมีความคมมาก ถ้าจับมาถูกับกาง หรือหน้าจะเป็นอันตราย พ่อแม่หรือครูควรร่วมมือกันดูแลความปลอดภัยให้เด็ก อุปกรณ์บางอย่างที่เป็นอันตรายมากไม่ควรให้มีในโรงเรียนของมีคมต่าง ๆ เช่น มีด หรือดินสอเหลาแหลม ๆ ควรมีปลอดภัย

สำรวจดูความปลอดภัยของลูกบ้าง โดยไม่ต้องดูไกลแค่กระเป๋า หนังสือ และการแต่งตัวของลูก ลูกจะรู้ว่าพ่อแม่ต้องการให้เขาปลอดภัย และรักษาความปลอดภัยให้กับตัวเอง โดยไม่เป็นคนประมาท

รถโรงเรียน

ปัจจุบันนี้โรงเรียนเอกชนจำนวนมากจัดรถบริการรับ-ส่งนักเรียน แต่มีบางแห่งที่ปล่อยปละละเลย ไม่ทำตามกฎกระทรวงศึกษาธิการ ปี พ.ศ. 2526 ทางโรงเรียนควรปฏิบัติดังนี้

1. ตรวจสอบสภาพรถ
2. ครูผู้คุมรถต้องอยู่ประจำจนกว่าจะส่งเด็กถึงบ้าน

3. คนขับรถควรมีความชำนาญ มีใบขับขี่ที่ถูกต้องตามกฎหมาย และมีความสำนึกในจิตใจ

4. รถทุกคันจะเป็นรถตู้ หรือรถกระบะก็ตาม ต้องมีตัวอักษรสีดำเขียนว่า “รถโรงเรียน” มีขนาดกว้าง 35 ซม. ยาว 85 ซม. มีความสูงของตัวอักษรอย่างน้อย 15 ซม. สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจนในระยะ 50 เมตร ตัวอักษรนี้ติดทั้งด้านหน้าและด้านหลังรถ

5. ข้างรถทุกคัน ต้องมีหมายเลขโทรศัพท์ศูนย์ควบคุมรถ ของกระทรวงศึกษาธิการติดอยู่ หากผู้ปกครองหรือประชาชนทั่วไปเห็นรถโรงเรียนคันใดขับร่นำหวาดเสียวกให้แจ้งที่ศูนย์ฯ ได้

6. หากรถนักเรียนมีนักเรียนไม่เกิน 20 คน ต้องมีเครื่องดับเพลิง 1 เครื่อง ถ้ามีนักเรียนเกิน 20 คน ต้องมีเครื่องดับเพลิง 2 เครื่อง เครื่องดับเพลิงจะต้องมีขนาดเหมาะสมกับรถ และต้องมีฉ้อนและชะแลงไว้สำหรับทุบหรือฉีกกระจกเมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้ฉุกเฉิน

7. ห้ามบรรทุกนักเรียนเกินที่นั่ง และห้ามรับผู้โดยสารอื่นปะปน

การบ้าน

เรื่องการบ้านเป็นเรื่องที่น่าเห็นใจทั้งเด็กและผู้ปกครอง เด็กจะต้องตื่นแต่เช้าเพื่อไปเรียนหนังสือ นั่งเรียนในห้องเรียนจนถึงเย็น ธรรมชาติของเด็กวัยเรียนอนุบาลและประถมต้น เด็กจะต้องการวิ่งเล่นอย่างมาก ฉะนั้น เมื่อกลับมาถึงบ้าน เด็กจะอยากออกไปวิ่งเล่น เมื่อเด็กได้รับการบ้านมา จะรู้สึกว่าเป็นภาระและน่าเบื่อหน่าย ในขณะเดียวกัน ครูก็คาดหวังว่า ผู้ปกครองจะเป็นผู้ดูแลเด็กให้ทำการบ้าน ถ้าการบ้านเด็กไม่เรียบร้อย เป็นความผิดทั้งของเด็กและของผู้ปกครอง ทำให้ผู้ปกครองมีความกังวลใจอย่างสูงในเรื่องการ

บ้านของลูก จึงเกิดสงครามขึ้นในบ้าน เมื่อพ่อแม่พยายาม บังคับให้ลูกทำการบ้าน ลูกอยากวิ่งเล่น และรู้สึกเหนื่อย- หน่ายไม่อยากทำ บางครั้งพ่อแม่ทำหน้าที่หมกมุ่นแล้วโกรธ บางครั้งถึงกับลงโทษลูก แล้วเด็กร้องไห้ ผลปรากฏว่าเด็กทำ การบ้านไม่เสร็จ และรู้สึกไม่อยากไปโรงเรียน เพราะเมื่อไป โรงเรียนแล้วเด็กจะต้องเผชิญกับความรู้สึกอาย ถูกทำให้อายใจ เพราะว่าจะถูกกล่าวและจะเรียกว่าประนามต่อหน้าเพื่อน ๆ ก็ได้ เมื่อเด็กไม่อยากไปโรงเรียนพ่อแม่จะกังวลใจ และดันทุรังทำหน้าที่ต่อไป คือบังคับให้ลูกทำการบ้าน เด็กจะกลุ้มใจและทรมานทรมาย ปัญหาเรื่องการบ้านก็ไม่ได้รับการแก้ไขให้สิ้นสุดไป

ทางโรงเรียนควรจะเข้าใจว่า เรากำลังเตรียมเยาวชนของเราให้เป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า สิ่งสำคัญสำหรับเด็กคือ ความรับผิดชอบ สภาพบรรยากาศในโรงเรียนควรจะให้อโอกาสและเข้าใจธรรมชาติของเด็กด้วยว่า การบ้านเป็นภาระอะไรก็ตามที่เป็นภาระ ไม่มีใครอยากทำ และสิ่งที่ตามมาคือความเบื่อหน่าย

การแก้ปัญหาของเด็กไม่อยากทำการบ้าน

อาจทำเป็นขั้นตอนได้ดังนี้

เมื่อลูกกลับมาจากโรงเรียน พ่อแม่เข้าใจว่าลูกเหนื่อย และเบื่อหน่าย พ่อแม่ก็พาลูกไปเล่น วิ่งเล่นกับลูกจนลูกเหนื่อย เมื่อกลับมาบ้านก็บอกลูกว่า ถึงเวลาทำการบ้านแล้ว ลูกต้องทำนะ เพราะลูกรู้ใช่ไหมว่าไปโรงเรียนแล้วจะเป็นอย่างไร ระยะเวลาแรกเด็กกระตือรือร้นที่จะทำ ทำการบ้านเร็วขึ้น ได้ดูโทรทัศน์ เข้านอนแต่หัวค่ำ พอหลายวันผ่านไป เด็กเบื่อ พ่อแม่ก็เริ่มจะมีอารมณ์

ขั้นที่ 2 คือ เริ่มปล่อยให้การบ้านเป็นของลูกทีละน้อย เมื่อถึงเวลาลูกทำการบ้าน พ่อแม่ก็นั่งโต๊ะเดียวกับลูก อ่าน

หนังสือไป หรือแม่ทำงานของแม่ พ่อทำงานของพ่อ ลูกทำการบ้าน พ่อแม่จะได้ไม่กระวนกระวายใจมาก เพราะไม่ได้นั่งเฝ้าลูกทำการบ้าน แต่พ่อแม่ได้ทำกิจกรรมอื่นด้วย ถ้าลูกทำการบ้านช้า ผลที่ลูกจะได้รับคือ ต้องนอนดึก

ขั้นต่อไป เริ่มปล่อยการบ้านให้เป็นของลูก แล้วพ่อแม่ทำตัวเป็นทีปรีกษา ลูกจะทำบ้าง ไม่ทำบ้าง พ่อแม่ต้องปล่อย ลูกจะทำการบ้านไม่เสร็จ หรือขมขื่นกับการไปเผชิญกับอะไรในห้องเรียน พ่อแม่ต้องปล่อยบ้างและคอยเป็นผู้ให้คำปรึกษา เมื่อลูกเห็นว่าจะต้องแก้ไขตัวเองจริงๆ

3

สอนลูก
ให้อ่านได้ดี

บทที่ 3

ประโยชน์ของการอ่านและสาเหตุของการไม่ชอบอ่านหนังสือของเด็กไทย

ให้อ่านได้ดี

การอ่านมีประโยชน์ต่อชีวิตประจำวัน ตั้งแต่ตื่นขึ้นมาอ่านหน้าปัดนาฬิกา เพื่อจะได้ไปทำงาน ไปโรงเรียนให้ทันอ่านเวลาน้ำให้ถูกต้อง อ่านยี่ห้อยาสีฟัน แปรงสีฟัน การอ่านจะช่วยให้เรารู้ว่า อาหารเข้าที่รับประทาน มีประโยชน์มากน้อยแค่ไหน มีคุณค่าทางอาหารครบทั้ง 5 หมู่หรือไม่เมื่อออกไปทำงาน ต้องอ่านป้ายจราจร อ่านดูว่าวันนี้มีรายการอะไรตามสถานที่ต่าง ๆ ภาพยนตร์เรื่องไหนน่าสนใจ นอกจากนี้การอ่านยังมีประโยชน์ต่อสุขภาพ ถ้าอ่านหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพมาก ๆ อาจจะป้องกันการไม่สบายได้ เมื่อไม่สบายและไปหาหมอ การอ่านจะทำให้ทราบว่า กินยาอะไรเข้าไปเป็นนักเรียนต้องอ่านหนังสือเรียน ผู้ใหญ่อ่านเพื่อการทำงานผู้บริหารประเทศ ต้องอ่านมากมาย เพื่อจะได้รู้ว่าจะแก้ปัญหาประเทศอย่างไร ฉะนั้นการอ่านจึงสำคัญมาก ควรจะรักการอ่าน เพื่อจะได้ฉลาดขึ้น รู้ทันโลก และไม่ตัดสินใจอะไรผิด ๆ สำหรับพ่อแม่ที่ลูกยังไม่มีความรู้ การอ่านจะช่วยให้รู้ว่า มีงานที่ไหน และจะช่วยพัฒนาอาชีพได้อย่างไร

การที่จะทำให้ลูกเป็นเด็กเก่งนั้น ทักษะการอ่านเป็นส่วนหนึ่งซึ่งสำคัญมาก การอ่านให้เก่งไม่ได้เน้นที่เด็กเล็กหรือเด็กโต แต่ใช้ได้สำหรับเด็กตั้งแต่อายุพอจะอ่านหนังสือได้

ไปจนถึงวัยผู้ใหญ่ พ่อแม่จะช่วยเสริมทักษะการอ่านให้ลูกหลานได้ ด้วยการสร้างนิสัยการอ่านและรักการอ่าน ถ้าไม่รักการอ่านแล้วจะอ่านให้เก่งย่อมเป็นไปได้เพราะเป็นการฝืนใจ

สาเหตุของการไม่ชอบอ่านหนังสือ

1. เกียจคร้าน

อาจจะเกิดขึ้นเพราะขาดการอบรมให้เป็นคนรักใช้เวลาให้ได้ประโยชน์คุ้มค่าไม่มีตัวอย่างจากพ่อแม่ขาดการแนะนำอย่างเหมาะสม ไม่ชอบการค้นคว้าเอง ขาดความรู้เองเพราะอาจชอบกิจกรรมที่อยู่เฉย ๆ เช่น ดูโทรทัศน์, กิน, คุย ขาดการกระตุ้นให้รู้คุณค่าของการเป็นผู้ที่รู้จริงและรู้มาก

2. มีปัญหาในการอ่าน

อาจมีสาเหตุทางจิตใจหรือสภาพร่างกายไม่เหมาะสม เช่น สายตาสั้น สายตาเอียง หยิบหนังสือขึ้นมาอ่านได้ไม่นานก็เบื่ออ่าน เพราะเจ็บตา ปวดตา มีความรู้สึกละอายที่จะหยิบอ่านได้ไม่นานก็เบื่อหนังสือ เด็กบางคนมีปัญหาอ่านหนังสือช้า จนตัวเองก็เบื่อการอ่านของตัวเอง

3. ไม่มีหนังสือจะอ่าน

มีหลายต่อหลายบ้านที่เมื่อสำรวจแล้วไม่พบหนังสือที่จะชวนให้เด็กสนใจจะอ่านเลย ซึ่งถ้าเป็นเช่นนั้น พ่อแม่ต้องช่วยให้เด็กมีหนังสืออ่านมากขึ้น ข้อสำคัญคือต้องช่วยแนะนำว่าจะอ่านอย่างไร อ่านทำไม อ่านแล้วได้ประโยชน์อะไรบ้าง ถ้าลูกไม่มีเวลาอ่านหนังสือพ่อแม่ควรจะให้เวลาบ้าง ไม่ใช่เอาแต่พ่อแม่เป็นต้นดั่งแล้วลูกไม่มีเวลาอ่านหนังสือโทษลูกว่าไม่อ่าน เด็กบางคนมีปัญหาอ่านหนังสือช้า

ขั้นตอนของการฝึกอ่านที่ถูกต้อง

1. อ่านจากภาพ

เด็กเล็ก ๆ ยังไม่สามารถ
อ่านเป็นคำหรือเป็นประโยคได้
ภาพจะเป็นสิ่งที่สื่อความหมาย
ที่สำคัญที่สุดสำหรับเด็ก เมื่อ
เด็กอ่านความหมายภาพได้ ต่อไปจะอ่านเป็นคำ เป็นประโยค
อ่านเป็นเรื่อง และอ่านเป็นเล่มได้คล่อง การสอนอ่านไม่จำ
เป็นจะต้องเป็นหนังสืออย่างเดียว ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบ
ตัวเด็ก ไม่ว่าจะเป็นสิ่งมีชีวิตหรือไม่มีชีวิต สามารถจะนำไป
ใช้ในการสอนอ่านได้ตลอดเวลา แล้วแต่ว่าจะดึงส่วนใดมา
ถ้าเป็นเด็กเล็กขอให้ เป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวมากที่สุด

คุณแม่ซื้อหนังสือนิทานให้ลูก ลูกเปิดดูแล้วถามแม่ว่า
“นี่อะไร” แม่ตอบว่า “ถ้วยน้ำธรรมดานี้แหละลูก” “แล้ว
มันมีอะไรอยู่ล่ะแม่” “ก็มีลูกเจี๊ยบอยู่” ถ้าอยากให้ภาพนี้
สื่อกับลูกอาจจะบอกว่า “นี่ลูกเห็นไหมจ๊ะ ในถ้วยใบนี้จะมี
ลูกเจี๊ยบอยู่ด้วย ลูกเจี๊ยบตัวนี้นั่งกำลังมองดูหนูอยู่นะจ๊ะว่า
หนูคือนมหมดแก้วไหมวันนี้ หนูเป็นคนเก่งหรือเปล่า”

2. อ่าน

ที่มาจาก
การได้ยิน

ก่อนที่เด็กจะอ่านได้ผล
จะต้องมีทักษะอย่างหนึ่ง คือ
ความสามารถในการที่จะฟัง
และเข้าใจพื้นฐานที่จะทำให้

เด็กอ่านได้ คือ การพูด เด็กจะต้องมีความพร้อมในการพูด
การพูดนั้นเด็กจะต้องฟัง จะต้องได้ยินเสียงต่าง ๆ และ
สามารถถ่ายทอดออกมาได้ว่าเสียงที่เขาได้ยินมานั้นเป็นสิ่งที่
ถูกต้องหรือไม่ การที่เด็กจะเปล่งเสียงออกมา เสียงจะเกิด
ขึ้นในสมองแล้ว และเสียงนั้นเป็นเสียงที่เด็กเคยได้ยินภายใน
บ้าน ถ้าเสียงนั้นเป็นเสียงที่ชัดและไพเราะ การเปล่งเสียง
ออกมาเวลาอ่านจะชัดและไพเราะเช่นกัน

3. สอนอ่าน

จากตัว

พยัญชนะ

พ่อแม่ส่วนใหญ่มักจะ
บอกว่าลูกท่อง ก.ไก่ ถึง ฮ.
นกฮูกได้แล้ว เด็กท่องได้จริง แต่
เด็กไม่รู้จักพยัญชนะเหล่านั้น

ก่อนที่เด็กจะอ่านเป็นคำจะต้องรู้จักพยัญชนะของไทยทั้ง 44 ตัวก่อน การสอนเด็กเล็ก ๆ โดยเฉพาะเด็ก 3 ขวบให้รู้จักพยัญชนะ เริ่มจากการที่มีตัวพยัญชนะและรูปภาพให้เด็กดู เด็กในช่วงนี้ความจำจะดี พัฒนาการทางสติปัญญาจะเป็นไปได้อย่างรวดเร็วมาก หากได้รับการส่งเสริมและแนะนำให้ถูกทาง เมื่อให้เด็กดูรูปภาพ อย่าให้ดูเปล่า ให้ลูกเอนิ้วชี้ตามพยัญชนะไปด้วยจะเป็นการเรียนรู้ที่สนุก ช่วยให้เด็กจำพยัญชนะได้อันเป็นพื้นฐานไปสู่การอ่านได้เป็นคำต่อไป

เมื่อเด็กจำพยัญชนะและรูปภาพได้แล้ว เมื่อไม่มีภาพประกอบเขาจะจำได้ร่าง ๆ พยัญชนะไทยทั้ง 44 ตัวจำได้ค่อนข้างยากโดยเฉพาะตัวที่หางยาว เช่น ฎ ฏ เทคนิคที่จะสอนให้เด็กจำได้โดยไม่เบื่อ คือ ให้จัดหมวดหมู่ของพยัญชนะที่คล้ายกันเข้าด้วยกัน จะช่วยการเรียนรู้ทางการอ่านของเด็กได้มากขึ้น พยัญชนะตัวแรกเป็นตัวที่ง่ายที่สุด คือ ก ให้จัดตัวอักษรที่คล้าย ก.ไก่ ตั้งคำถามชวนให้เด็กสนใจ เช่น ก ห้อยข้างใน ฅ ห้อยข้างนอกหรือ ครูอาจจะสอนได้โดยเขียนให้เด็กดูพยัญชนะต่าง ๆ แล้วหากระดากปิดตัวพยัญชนะตัวต่อไปที่คล้ายกัน เด็กจะสนุกกับการเรียนอ่านพยัญชนะได้มากยิ่งขึ้น เมื่อเด็กจำพยัญชนะได้แม่นยำแล้วจะสอนให้อ่านเป็นคำได้

4. อ่าน

เป็นคำจาก

รูปร่างของคำ

การอ่านเป็นคำสำหรับ
เด็กไม่ใช่สิ่งที่ง่ายหรือยากจน
เกินไป ถ้าช่วยส่งเสริมให้เด็ก
มีความจำ มีพื้นฐานในการ

อ่านเป็นคำที่ดีจะช่วยให้เด็กอ่านได้อย่างมีความสุข และรู้สึก
ว่าภาษาไทยไม่ใช่ว่ายาก การสอนเด็กก่อนวัยเรียนให้
อ่านเป็นคำ ควรจะสอนเป็นคำ ๆ ก่อนที่จะสอนให้ผสมสระ
เช่น คำว่า ปู พ่อ แม่ พี่ คำต่าง ๆ เหล่านี้จะมีลักษณะของคำ
แตกต่างกัน สอนให้เด็กรู้จักลักษณะของคำเป็นคำ ๆ แล้วจำ
ไปก่อน เด็กรู้จักตัวพยัญชนะแล้วก็จะจำคำได้โดยที่ยังไม่
ทราบว่าจะสระตัวใดอ่านออกเสียงอย่างไร แต่จะจำลักษณะ
ของสระได้ วิธีช่วยให้เด็กเรียนรู้เร็วขึ้นอีกประการหนึ่ง คือ
การเขียนคำติดไว้ตามที่ต่าง ๆ ในบ้าน เช่น เขียนคำว่า เก้าอี้
ไปติดไว้ที่เก้าอี้ คำว่า โต๊ะ ตู้ แก้วน้ำ บนโต๊ะ เด็กจะเห็นทุกวัน
ทำให้เกิดความเคยชิน และเป็นการช่วยความจำ เด็กจะจำได้
โดยไม่ต้องสะกดคำ โดยฟังจากที่พ่อแม่หรือคนในบ้านช่วย
กันบอก เช่น บอกว่า “นี่แก้วนะลูก” เด็กในวัยนี้ความจำดี
มาก เด็กจะจำลักษณะของคำ และสนุกกับวิธีนี้

5. อ่านตัวสระ

ด้วยการเล่า

ควรจะสอนสระที่มีรูป
เดียว เช่น อะ อา อิ อี ก่อน
จะสอนสระผสม เช่น เอีย
เอือ เริ่มต้นจากสระอะ ถ้า

บอกเด็กว่า นี่คือสระอะให้จำไว้ เด็กจะจำไม่ได้และรู้สึกเบื่อ
ถ้าบอกว่า สระอะเหมือนกับหอยทาก มีหอยทากสองตัว
ชอบเดินตามหลัง กไก่ อ่านว่า ก-อะ-กะ สระอาเหมือนไม้
เท้าคนแก่ เจ้าเต้านั้นแก่แล้วเดินไม่ไหวมีไม้เท้าตามหลังคอย
พยุงอ่านว่า ต-อา-ตา เด็กจะทราบ อย่าสอนให้จำอย่างเดียว
ให้มีทั้งความจำ ความเข้าใจและความสนุกมาช่วยในการอ่าน

จะทำให้อ่านได้สนุกมากขึ้น การร้องเพลงประกอบทำทางให้เด็กเดิน หรือใช้ขันทานเข้ามาประกอบ เช่น ลักษณะของสระ อีคล้ายกับหมวกที่มีปีกเล็ก ๆ อยู่ ให้ใช้กระดาษขาวกระดาษสีหรือกระดาษหนังสือพิมพ์มาม้วนทำหมวก แล้วเล่าให้เด็กฟังว่า หมวกนี้เป็นหมวกวิเศษใครสวมแล้วต้องออกเสียง อีหมดทุกคน มีเด็กคนหนึ่งเดินเข้าไปในสวน เดินไปได้ยินเสียง อี อี แปลกใจว่าเป็นเสียงของสัตว์ชนิดไหน พบไก่ก็ถาม พบสุนัขก็ถาม ไม่มีสัตว์ใดทราบที่มาของเสียงนี้เลย เดินใกล้เข้าไปทุกที ทุกที เสียงอี อี ก็ดังขึ้น ๆ จนไปถึงพุ่มไม้พุ่มหนึ่ง เด็กแหวกพุ่มไม้นั้นเข้าไปพบเจ้าหมวกสระอีก็ลองสวมดูที่นี้ผู้เล่าก็หยิบหมวกให้เด็กสวมจริง ๆ พอสวมแล้วก็พูดเสียงอี อี เด็กจะพูดได้ เมื่อเอาหมวกนี้สวมให้เต้า เต้าก็ร้องดี ๆ สวมให้กา กาก็ร้องก็ ๆ เด็กดีใจวิ่งไปบอกคุณแม่ “แม่จ๋า แม่หนูอ่านสระอีได้แล้ว พรุ่งนี้หนูจะเอาหมวกวิเศษไปสอนเพื่อน ๆ ให้อ่านสระอีกันบ้างเพื่อน ๆ อ่านออกแล้วเห็นไหมคะ” แม่ดีใจมากพูดว่า “ไหน แม่ไม่เชื่อหรอก ลูกลองสวมหมวกให้แม่ดูซิ” พอสวมปุ๊บเขาก็ออกเสียงอีได้ แม่ก็ให้ลองสวมหมวกลงไปบน ด.เด็ก แล้วให้อ่านออกเสียง ดี ๆ เมื่อลูกทำได้ก็ชมเชย ด้วยวิธีเช่นนี้เด็กจะสนุกสนานกับการอ่านโดยผสมกับสระ

6. อ่านเป็นประโยค

เมื่อเด็กอ่านเป็นคำได้จะสามารถอ่านเป็นประโยคได้ เด็กทั่วไปจะตกใจกับความยาวของประโยค และรู้สึกดีไปย-ตีพายไปก่อนว่าอ่านไม่ออก จะรู้สึกท้อแท้ ครั้งแรกที่จะให้เด็กอ่านเป็นประโยค ยังไม่ควรให้เด็กดูหมดทั้งประโยคเพราะจะทำให้เด็กเสียกำลังใจให้อ่านทีละคำก่อน เช่น ต-อา-ต้าม-อา-มา ห-อา-หา แล้วค่อย ๆ เปิดไปเป็น ปู นา เมื่ออ่านได้

แล้วจึงให้อ่านรวมกันเป็นประโยค แล้วให้อ่านต่อในประโยคต่อไป เด็กจะรู้สึกว่ายาก ถ้าให้อ่านทั้งประโยคในครั้งแรก เด็กยังอ่านไม่ได้และจะเกิดความคิดว่า เขายังไม่เก่งพอ เวลานั่งรถผ่านไปตามห้างร้านต่าง ๆ ถ้าเห็นป้ายหรือคำโฆษณาข้างรถ ลองช่วยกันสะกดคำกับเด็ก จะทำให้เด็กอ่านได้ง่ายขึ้น และจะนำเข้าสู่อ่านหนังสือเป็นเล่ม

หนังสือที่เลือกให้เด็กอ่านควรจะเลือกให้เหมาะกับวัยของเด็ก ควรเลือกหนังสือที่มีคำง่าย ๆ และคำน้อย ๆ ก่อน เช่น บ้านของฉันอยู่ใกล้โรงเรียน บ้านของเธอ....จะเห็นได้ว่าการใช้คำซึ่งมาก จะมีการย่ำคำให้เด็กรู้สึกว่ายากและรวดเร็วขึ้น ในระยะแรกผู้ปกครองควรอ่านร่วมกับเด็กก่อน ไม่ควรปล่อยให้เด็กอ่านตามลำพัง จะได้ทราบว่าเด็กอ่านถูก ผิด หรือติดขัดที่ใด ถ้าปล่อยให้เด็กอ่านเองเพียงลำพังเด็กอ่านไม่ได้จะทิ้งหนังสือเล่มนั้น และเกิดความรู้สึกว่ายากไม่ได้ เห็นหนังสือเป็นเล่มเมื่อใดจะอ่านไม่ได้เกิดปัญหาทำให้เด็กไม่รักการอ่านหนังสือ พออ่านไม่ได้ไปถามแม่ แม่บอกว่า “เดี๋ยวนะ เดี๋ยวมา ขอแม่ทำงานก่อน อย่าเพิ่งกังวลใจ เดี๋ยวแม่จะมาสอน” ลูกก็วางหนังสือทิ้ง แล้วลูกจะลืมคำนั้นไปเลย คำว่า “เดี๋ยวมา” ของแม่หรือคนในครอบครัวจะทำให้เด็กไม่กล้าถามหรือกล้าร่วมกิจกรรมอะไรกับพ่อแม่อีก เมื่อลูกถาม ขอให้ช่วยกันบอกเขา เด็กจะอ่านต่อไปได้

การเลือก หนังสือให้ลูก

พ่อแม่จะต้องเลือกให้
เหมาะกับวัยของเด็ก ถ้าเป็น
เด็กเล็กที่ยังใช้กล้ามเนื้อไม่
ถนัด อาจขย่ำหนังสือ หนังสือ
ที่จะเลือกให้เด็กเล็กอ่านควรจะเป็นหนังสือที่ทนทานไม่
ยับง่าย อาจเป็นหนังสือพลาสติกหรือหนังสือผ้าที่ราคาไม่

แพง มีสีสันสวยงาม รูปภาพน่าสนใจ เช่น เรื่องตุ๊กตุ๊กผู้
ซื่อสัตย์ เป็นเรื่องของคนจับสามล้อที่ซื่อสัตย์เก็บกระเป๋าสตางค์ของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวประเทศไทยแล้วนำไปส่งคืน เรื่องสามสหายผจญภัย เป็นเรื่องของสัตว์สามตัว มีอยู่ตัวเดียวที่อ่านหนังสือออก แล้วสัตว์ทั้งสามก็พลัดหลงเข้าไปในป่า ไปเจออันตราย แต่มีสัตว์ตัวหนึ่งใช้การอ่านให้เป็นประโยชน์ จึงสามารถช่วยเพื่อนให้หลุดพ้นจากอันตรายทั้งหลายได้ สัตว์อื่น ๆ จึงเห็นคุณค่าและขยันอ่านหนังสือ

รายชื่อนี้ได้อ่านไปนี้ได้พบว่าช่วยให้เรารักและสนใจการอ่านมากขึ้น พร้อมกันนั้นก็เรียนรู้มากขึ้นด้วย ทั้งนี้ก็มีความเหมาะสมกับวัยของเด็ก

1. ชุดเตรียมความพร้อม - สอนให้เด็กพร้อมจะเข้าโรงเรียนอนุบาล อุปกรณ์ ผ้าสาหล่า กระดุม ประตู บ้านชิป หุ่นนิ้ว

2. ลูกหมีปวดท้อง - สอนให้เด็กเห็นความสำคัญของการกินที่สะอาดด้วยมือที่สะอาด

บ้านหลังนี้เป็นบ้านมหาสนุก ลูกหมีตัวหนึ่งรับประทานอาหารแล้วปวดท้อง เพราะเอามือสกปรกไปหยิบอาหาร แม่พาไปหาหมอ หมอตรวจพบว่า ลูกหมีมีพยาธิอยู่ในท้อง จึงทำให้เกิดอาการปวดท้อง เพราะพยาธิเข้าไปแย่งอาหารในท้องของลูกหมี ดังนั้นเป็นต้นมา ลูกหมีล้างมือก่อนรับประทานอาหารทุกครั้ง

3. ขอยืมหาง - สอนให้เด็กพอใจในลักษณะรูปร่างหน้าตาของตนเอง ทั้งสอนให้เด็กเข้าใจว่าอวัยวะต่าง ๆ มีไว้เพื่อการใช้ที่ต่างกัน

ลูกกระต่ายตัวหนึ่งจะไปงาน มีความรู้สึกว่าหางตัวเองสั้นน่าเกลียด ไปยืมหางลิง ลิงไม่ให้ บอกว่า “ฉันจะต้องใช้หางในการห้อยโหน” ขอยืมหางจิ้งจอก จิ้งจอกไม่ให้เพราะต้องใช้เป็นตีนั่ง ยืมหางกระรอก หมาป่า และสัตว์ต่าง ๆ อีกมากมาย ไม่มีสัตว์ตัวใดให้ยืมเลย ลูกกระต่ายกลับบ้านร้องไห้ด้วยความเสียใจ “แม่จ๋า ไม่มีใครให้ลูกยืมหางเลย ลูกคงไม่สวยแน่ ๆ” แม่ปลอบว่า “ลูกเอ๋ย หางของลูกเป็นหางที่สวยงามที่สุดแล้วนะลูกนะ หางของลูกนั้นมีประโยชน์ ทำให้ลูกวิ่งเร็วนะกะ” ลูกกระต่ายเกิดความมั่นใจในตัวเองและไปงานอย่างมีความสุข

อุปกรณ์เตรียมความพร้อมในการอ่านช่วยให้เด็กรักการอ่าน ถ้านำไปใช้ร่วมกับหนังสือ ช่วย让孩子เตรียมความพร้อมให้กับตัวเอง และทำให้พ่อแม่ลูกได้มีความสุขสนุกสนานร่วมกัน

ขั้นตอนของการอ่านที่พ่อแม่ควรส่งเสริม

จากการศึกษาถึงขั้นตอนของการอ่าน 9 ขั้นตอนดังต่อไปนี้ พ่อแม่จะเข้าใจและส่งเสริมลูกให้ชอบการอ่านได้อย่างได้ผลดี

1. มีสมองไว้วัด
2. ทำจิต ให้แจ่มใส
3. สนใจอ่านทุกหนังสือ
4. อย่าถือพจนานุกรมเป็นคัมภีร์
5. อย่าอ่านจื๊เป็นคำ ๆ
6. ฝึกจำความย่อ ๆ
7. รู้จักขอความช่วยเหลือ
8. อ่านไม่เบื่อทุกวิชา
9. ชีวิตมีค่าและประสบความสำเร็จ

ขั้นตอนที่ 1

: สมอมีไว้คิด

คนเราเกิดมาอาจจะไม่
เท่ากันในด้านสรีรวิทยา สมอ
ของคนเราแม้จะไม่เท่ากันแต่
ตามหลักวิทยาศาสตร์เชื่อว่า

พัฒนาได้ สมอมีการเจริญเติบโต และมีการพิสูจน์แล้วว่า
ถ้ายิ่งใช้สมอมากเนื้อสมอก็จะยิ่งเพิ่มขึ้น สมอด้านขวา
ใช้สำหรับศึกษาและเก็บข้อมูลทางศิลปะ วรรณกรรม และ
สิ่งสวยงาม ส่วนสมอด้านซ้ายทำหน้าที่ศึกษาและเก็บข้อมูล
ทางด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ถ้าสมอด้านใดด้านหนึ่ง
โตกว่าอีกด้านหนึ่ง ก็พอจะอนุมานได้ว่า ได้ใช้สมอด้านนั้น
ในการคิด การจำทางด้านใดด้านหนึ่งตามที่กล่าวมาข้างต้น
การอ่านทำให้ได้ใช้สมอทั้งสองด้าน เพราะหนังสือที่อ่านมี
เนื้อหาสาระทั้งสองด้าน เมื่อมีสมอแล้วต้องใช้สมอให้เป็น

ความคิดเป็นพื้นฐานแรกของการอ่าน ถ้าอ่านเพียง
ผ่านสายตาไปตามตัวอักษรหรือตามข้อความตามภาพแล้ว
สมอไม่คิด สิ่งที่ผ่านมาจะไร้ประโยชน์โดยสิ้นเชิง การ
คิดคือปฏิกิริยาของสมอที่เข้ามา ไม่ว่าสารนั้นจะเข้ามาโดย
การฟัง การเห็น หรือทั้งสองทาง

ขั้นตอนที่ 2

: ทำจิตให้แจ่มใส

การทำจิตใจให้แจ่มใส
เป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับ
การอ่าน ถ้าท้องหิว อากาศ
ร้อนเกินไป หนาวเกินไป ความ

ง่วงนอนเหล่านี้ทำให้จิตไม่แจ่มใส พ่อแม่ควรจะมีเวลาให้ลูก
ได้อ่านหนังสือได้พอสมควร ไม่ใช่ใช้งานทั้งวัน เรียกทั้งวัน
หรือมีเรื่องทะเลาะกันทั้งวัน จะหาเวลาสงบจิตสงบใจเพื่อ
อ่านหนังสือได้ยาก บางครั้งเด็ก ๆ ห่วงกิน ห่วงเล่น ห่วง
นอน แต่อย่าอ่านหนังสือบนเตียงนอน จะทำให้เกิดสายตา
เอียงสั้นได้ บางครั้งหลับไปเลย ตั้งแต่อ่านหนังสือยังไม่ทัน

ถึงไหน วิธีอ่านให้เกิดสมาธิคือ อ่านไปจดไป โดยอ่านให้ครบ
ย่อหน้า เสียก่อนแล้วรวบรวมใจความสำคัญ หรือจดเฉพาะ
แนวคิดและหัวข้อสำคัญเพื่อประโยชน์ในการทอ้งหนังสือ
อย่าข้นผิเวลา บางคนข้นเกินเหตุ ค่ำมีดึกคืนแสงไม่พอ
ก็อ่านหนังสือ หรือนั่งอ่านกลางแสงแดดสว่างจ้า ทำให้
ตาพร่า สายตาเป็นลิ่งจำเป็นมากควรนอนมสายตา

ขั้นตอนที่ 3

สนใจอ่าน ทุกหนังสือ

การอ่านทุกหนังสือหมาย

ความว่า อ่านหนังสือตามวัย

เพราะว่าถ้ายังไม่ถึงวัยเด็กจะ

อ่านไม่รู้เรื่องได้แต่ผ่าน ๆ ไป

แม้แต่หนังสือต้องห้ามถ้าให้อ่านตั้งแต่เด็ก เด็กจะยังไม่เข้าใจ
พ่อแม่ควรอ่านหนังสือที่ลูกอ่าน จะได้แนะนำลูกได้ถูกต้อง
หนังสือทุกชนิดมีประโยชน์ ศาสตร์ต่าง ๆ ในโลกนี้มีมากมาย
อ่านเท่าไรก็ไม่มวันหมด นอกจากหนังสือที่บังคับตามตำรา
และหนังสือเสริมหลักสูตรแล้ว หนังสือในท้องตลาดมีอีก
มากมาย รวมทั้งนิยายสาร วารสาร จุลสาร เอกสาร สิ่ง
ที่ควรอ่านไม่จำเป็นต้องเป็นรูปหนังสือเล่มใหญ่หนา ๆ หรือ
เป็นตัวพิมพ์เสมอไป หนังสือภาพ หนังสือการ์ตูนก็ให้ลูก
อ่านได้ ลูกจะพบอะไรมากมายในการอ่านหนังสือ ปัญหา
ของนักเรียนทุกวันนี้ คือไม่ค่อยอยากอ่านตำรา ทางแก้
ปัญหาคืออาจตั้งรางวัลให้ตัวเอง เช่น ถ้าอ่านหนังสือเล่มนี้
ถึงบทนี้จะออกไปหาไอศกรีมอร่อย ๆ กินหรือพ่อแม่อาจตั้ง
รางวัลให้ลูกก็ได้

ขั้นตอนที่ 4

: อย่าถือพจนานุกรม เป็นคัมภีร์

การให้พจนานุกรมเป็นคัมภีร์ติดตัวไปทุกหนทุกแห่งมิได้หมายความว่าทำให้อ่านหนังสือได้เก่งขึ้น พจนานุกรมมีประโยชน์เฉพาะกับผู้ที่ใช้เป็นทักษะขั้นแรกที่เราใช้พจนานุกรมได้คือ ต้องไล่ตัวอักษรตั้งแต่ตัวแรกถึงตัวสุดท้ายในภาษานั้นให้ได้เสียก่อน จะช่วยให้เปิดพจนานุกรมได้เร็วขึ้น คำแต่ละคำนั้นมีหน้าที่ได้หลายอย่างอาจจะเป็นคำกริยา คำวิเศษณ์ต้องเลือกใช้ให้เหมาะสม ความหมายไม่จำเป็นต้องตายตัวเสมอไป ขึ้นอยู่กับเนื้อหาของเรื่องราวเหล่านั้น ถ้าจะใช้พจนานุกรมต้องใช้สมองคิดเป็นเบื้องต้นเสียก่อน คิดให้ตรงกับเรื่องที่อ่าน ไม่ใช่ใช้พจนานุกรมหาความหมายแล้วแปลผิดความหมายตามเรื่อง คงจะได้อีกเรื่องหนึ่ง หรือทำให้อ่านไม่รู้เรื่องเลย

ขั้นตอนที่ 5

: อย่าอ่านจื๊เป็นคำๆ

ถ้าจะสอนให้ลูกอ่านหนังสือได้เร็ว ให้อ่านในใจอ่านแบบกวาดสายตา เน้นแต่ละข้อความที่มีความหมาย การอ่านเป็นคำๆ ทำให้ช้า ความเร็วในการอ่านในใจนั้นจะมากกว่าการอ่านออกเสียงถึง 10 เท่าเป็นอย่างน้อย ฉะนั้นจึงพบว่าผู้ที่อ่านเก่ง อ่านในใจและเข้าใจจะได้ 200-300 คำต่อนาที ระดับอัจฉริยะอาจจะถึง 400-500 คำต่อนาที บางคนสามารถอ่านได้ทั้งหน้าภายใน 1 นาทีหรือน้อยกว่านั้น การที่เด็กอ่านหนังสือโดยจื๊เป็นคำๆ สายตามักอยู่ใกล้หนังสือมากเกินไป เป็นเหตุให้สายตาล้า และทำให้อ่านได้ช้าเมื่ออ่านจบแล้วก็ยังไม่ทราบความหมายหรือเรื่องราว ควรให้เด็กอ่านเป็นวลีหรือเป็นประโยค ให้เข้าใจหน่วยความหมายทั้งหมด แล้วค่อยๆ ขยายอ่านทั้งย่อหน้า วิธีที่จะตรวจสอบว่าเด็กอ่านแล้วเข้าใจหรือไม่ ให้ถามเรื่องราวเมื่ออ่านจบ

ขั้นตอนที่ 6

: ฝึกจำความย่อ ๆ

ความจำเกี่ยวข้องกับ
การอ่านมากหากจำโดยเข้าใจ
แล้วความจำก็เปรียบเหมือน
ดาบที่คม เมื่อจำเป็นต้องใช้

ความจำจะอยู่กับเราเสมอ และนำมาใช้ได้เมื่อจำเป็น การจำความย่อ ๆ จะช่วยได้ในการทำ ความเข้าใจกับเรื่องที่อ่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าเป็นเรื่องยาวมาก การที่จะเข้าใจเรื่องทั้งหมดควรจำในแง่ของความเป็นเหตุเป็นผล โดยมีวิธีจำง่าย ๆ ที่เรียกว่า หัวดับเบิลยู หนึ่งเอช คือใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อใด อย่างไร และได้ผลอย่างไร ไม่ใช่จำรายละเอียดปลีกย่อยมาก ซึ่งถ้าจำไปแล้วไม่เข้าใจว่าเกี่ยวข้องกับอย่างไรก็ไม่มีประโยชน์ วิธีฝึกทำได้โดยตั้งคำถามไปตลอดเวลาในขณะที่อ่าน แล้วตอบคำถาม ถ้าอ่านผ่านที่ใดแล้วตอบคำถามไม่ได้ให้อ่านซ้ำสักครั้งหรือสองครั้งแล้วแต่ความยากง่ายเรื่องที่อ่าน เมื่ออ่านแล้วตอบคำถามได้จะเข้าใจเหตุผลซึ่งเกี่ยวข้องกัน แล้วจะจำได้เอง วิธีช่วยความจำมีหลายวิธี วิธีง่าย ๆ คือการสร้างแผนภูมิ แผนภูมิง่าย ๆ สำหรับการจำเรื่องครอบครัว คือ นึกถึงแผนภูมิเกี่ยวกับชีวิตของตัวเอง คุณปู่ชื่ออะไร คุณย่าชื่ออะไร เป็นครอบครัวรวมกันแล้วมีบุตรธิดาที่คนตั้งแต่คุณทวด คุณปู่ คุณย่า หรือคุณตา คุณยาย ต่อมาถึงคุณพ่อ คุณแม่ คุณลุง คุณป้าจนถึงลูก ๆ ถ้าอ่านเป็นเรื่องที่มีตัวละครให้จำว่าตัวละครสำคัญมีกี่ตัว มีความสัมพันธ์กันอย่างไรบ้าง มีข้อขัดแย้ง มีความคลี่คลายอย่างไรในเรื่อง ตั้งแต่ต้นจนจบมีความเกี่ยวข้องกับอย่างไร หลังจากการอ่านคุณพ่อ คุณแม่น่าจะถามลูกว่าจะเล่าย่อ ๆ ได้หรือไม่ ซึ่งจะทำให้เกิดทักษะอีกอย่างหนึ่ง คือความสามารถในการย่อความได้ดีด้วย

ขั้นตอนที่ 7

รู้จักขอ ความช่วยเหลือ

หลังจากผ่านขั้นตอน
ต้น ๆ แล้ว เด็กสามารถจะ
สร้างทักษะพื้นฐานในการอ่าน
ได้ แต่อาจยังติดขัดเกิดปัญหา

จำเป็นต้องขอความช่วยเหลือ คนแรกที่อยู่รอบตัวเด็กถึงก็คือ
ตัวเอง ดังพุทธภาษิตที่ว่า อตฺตาหิ อตฺตโน นาโถ ขั้นแรกคือ
ต้องมีวัตถุประสงค์ในการอ่าน ว่าอ่านไปทำไม เพื่ออะไร
แล้วพิจารณาว่าเรื่องที่อ่านมีความยากง่ายมากน้อยแค่ไหน
มีภาษาต่างประเทศ ศัพท์คำยาก ศัพท์เทคนิคมากน้อยเพียง
ใด จะได้ใช้อุปกรณ์ช่วยเหลือการอ่านได้ถูกต้อง และต้องใช้
วิธีการอ่านที่ถูกต้องด้วย เช่น อ่านนวนิยายไม่อ่านทุกตัว
อักษร อ่านเพื่อให้รู้เรื่องราวพระเอกไปไหน นางเอกทำอะไร
มาพบกันเมื่อใด มีความสัมพันธ์กันอย่างไร จบอย่างไร อ่าน
เพื่อทำรายงาน ต้องดูว่ารายงานนี้เรื่องอะไร จะเจาะลึกเกี่ยว
กับปัญหาใด หรือจะทำวิจัยเพื่อจะค้นหาคำตอบใด

เมื่อปรึกษาตัวเองแล้วยังอ่านไม่เข้าใจอีก คนต่อไปที่อาจจะ
นึกถึงก่อนก็คือเพื่อนโดยให้นักเรียนจับกลุ่มและปรึกษา
หารือกัน ถ้าเพื่อนช่วยไม่ได้ ควรปรึกษาครูหรือพ่อแม่ การขอ
ความช่วยเหลือตัวเองก่อนนั้นเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง แต่ผู้ใหญ่ควร
ดูด้วยว่า เด็กมีปัญหาอะไร และพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือ
ผู้ช่วยที่นักอ่านบางคนอาจจะมองข้ามไป ก็คือหนังสือนั่นเอง
การอ่านหนังสือเสริมหรือหนังสือที่เขียนขยายความเรื่อง
ที่ไม่เข้าใจ หนังสือเหล่านั้น จะเป็นผู้ช่วยที่ดีอีกประเภทหนึ่ง

ขั้นตอนที่ 8

อ่านไม่เบื่อทุกวิชา

การที่จะอ่านไม่เบื่อทุก
วิชา จะต้องวางรากฐานมาแต่
ขั้นแรกคือ มีสมองไว้วัด ทำ
จิตให้แจ่มใส สนใจอ่านทุก

หนังสือ อย่าถือพจนานุกรมเป็นคัมภีร์ อย่าอ่านจื๊เป็นคำ ๆ

ฝึกจำความย่อ ๆ รู้จักขอความช่วยเหลือ เมื่อผ่าน 7 ขั้นตอนนี้แล้ว หนังสืออะไรก็ตามจะดูง่ายที่จะอ่าน เมื่ออ่านง่ายขึ้น มีหลักการที่อ่านไปแล้วจะได้ใช้ประโยชน์อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย การอ่านนั้นก็ทำให้มีความสุข ฉะนั้นจึงอ่านไม่เบื่อทุกวิชา นักเรียนที่อยู่ในวัยเรียนอยากที่จะเป็นคนเก่งด้วยกันทั้งนั้น จะต้องเรียนให้เข้าใจและสามารถนำไปใช้ได้ด้วย เมื่ออ่านเก่ง อ่านไม่เบื่อแล้ว ผู้อ่านก็จะรักการอ่าน เพราะเกิดความกระจำเจ้านั้นมาว่า ทุกวิชามีความสัมพันธ์กันหมด จะเข้าใจวิชาการต่าง ๆ ในภาพรวม ทำให้มีความหมายเกี่ยวกับชีวิตมากขึ้น พ่อแม่อาจจะช่วยโยงความคิดของลูกด้วย เมื่อรักการอ่านและอ่านไม่เบื่อทุกวิชาแล้ว ความเหงาและการนำเวลาไปใช้ในทางที่ไม่ถูกต้อง ก็จะไม่เกิดขึ้น ความสัมพันธ์ในครอบครัว จะดีขึ้น

ขั้นตอนที่ 9

ชีวิตมีค่าและ

ประสบความสำเร็จ

ขั้นตอนสุดท้ายนี้เปรียบ

เหมือนบันไดที่ขึ้นถึงชั้นบน

ของบ้านแล้ว ใคร ๆ ก็อยาก

ประสบความสำเร็จแต่ไม่ใช่

เพียงแค่ประสบความสำเร็จด้วยตัวเอง แล้วทิ้งผู้อื่นไว้เบื้องหลัง การมีชีวิตมีค่า ไม่ใช่ว่าตัวเองคือคนเดียว แต่จะต้องช่วยให้สังคมรอบข้างดีขึ้นด้วย ถ้ามีเพื่อนก็แนะนำเพื่อนให้ติดตามตัวเองด้วย แนะนำเพื่อนร่วมงานเป็นครูบาอาจารย์ก็สั่งสอนลูกศิษย์

การประสบความสำเร็จด้านการอ่านนั้นเริ่มตั้งแต่เด็กชั้นแรกอ่านเพื่อเรียน และสามารถนำการอ่านนี้มาเสริมสร้างทักษะการอ่าน การฟัง การพูด การเขียน ประกอบกันได้ และสอบได้คะแนนดีด้วย ขั้นที่ 2 อ่านเพื่อพัฒนาความสามารถ ที่จะอ่านสิ่งซับซ้อน และมีความคิดที่ลึกซึ้งขึ้น ขั้นที่ 3 สามารถจะเลือกอ่านสิ่งที่ได้ และนำส่วนที่ได้นั้นไป

ใช้เป็นและประการต่อไป รู้จักนำผลที่ได้จากการอ่านไปช่วยเหลือผู้อื่น ที่ด้อยโอกาส

ความสำเร็จนั้นไม่ได้เกิดขึ้นง่าย ๆ บุคคลที่มีชื่อเสียงหลายคนที่ประสบความสำเร็จนั้น เริ่มต้นจากความลำบาก เช่นครูประทีป อึ้งทรงธรรม ซึ่งได้เขียนไว้ว่า “การอ่านช่วยให้ฉันเห็นคุณค่าของเพื่อนมนุษย์” ในขณะที่เพื่อน ๆ เรียนหนังสือ ครูประทีปต้องไปเป็นกรรมกรแบกหาม ค่าแรงที่ได้แทนที่จะใช้กินขนมหรือสุรุษสุราย เธอนำไปซื้อหนังสืออ่าน การเลือกของเธอนี้ทำให้เธอประสบความสำเร็จ และช่วยมนุษย์ได้อีกมากมาย นอกจากนี้ยังมีนักธุรกิจอีกหลายท่านที่ประสบความสำเร็จเนื่องจากการอ่าน

นิทานของเด็กกับการสอนการอ่าน

นิทานกับเด็กนั้นเป็นของคู่กัน พ่อแม่หลายท่านอาจจะคิดว่านิทานเป็นสิ่งที่หลอกลวงสิ่งที่ไม่จริงจัง เพราะตัวละครในนิทานมักจะเป็นคนที่วิเศษคือสามารถเหาะเหินเดินอากาศได้ จึงจะทำให้ลูกซึ่งยังเป็นเด็กไม่เข้าใจ คิดว่าเป็นความจริง แล้วติดตาม ทำตามอย่างผิด ๆ แต่ความจริงแล้วนิทานเป็นสิ่งจำเป็นและสามารถแก้ปัญหาลูกของเด็ก ๆ ได้ ช่วยส่งเสริมจินตนาการ ได้รับความสนุกสนานและพัฒนาการทั้งทางด้านอารมณ์ สังคม จิตใจ รวมทั้งสติปัญญาด้วย เด็ก ๆ ชอบนิทาน และเป็นหน้าที่ของพ่อแม่ที่จะต้องเลือกนิทานที่ดีสำหรับลูกโดยอาจจะเล่าเวลาก่อนนอน หรือในเวลาว่าง นิทานสามารถแก้ปัญหาลูกได้หลายอย่าง เช่น ถ้าเด็กเกิดความกลัวโดยไม่มีเหตุผล อย่างในกรณีฟ้าร้อง ฟ้าผ่า ฟ้าแลบ ที่เด็กมักตกใจกลัวเกินกว่าเหตุ แล้วลนลาน พ่อแม่อาจจะเล่าเป็นนิทานเกี่ยวกับบรรณคดีไทยเรื่องเมฆลากับรามสูร ถ้าเด็กยังไม่เข้าใจข้อตัวละครนัก ก็อาจใช้เป็นยักษ์กับ

นางฟ้าก็ได้ว่า นางฟ้าล่อแก้ว รามสูรก็ขว้างขวานไปทำให้เกิดเสียงดังขึ้น เด็ก ๆ จะสนุกสนาน และลดความกลัวลงต่อไปเมื่อเขาโตขึ้น การอธิบายเรื่องฟ้าผ่า ฟ้าร้อง ฟ้าแลบก็ใช้หลักทางวิทยาศาสตร์มาอธิบายแทนได้

นอกจากนี้พวกเทพนิยายต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นของไทยหรือของต่างประเทศก็มีส่วนในการพัฒนาจินตนาการ ความคิดฝัน และการพัฒนาทางภาษาของเด็ก พ่อแม่ไม่ต้องวิตกกังวลว่าจะทำให้ลูกหลงไหลไปกับสิ่งเหล่านั้น เช่น เรื่องเจ้าหญิงนิทรา หรือต้นถั่ววิเศษจะทำให้เด็กสนุกสนาน และได้จินตนาการแปลก ๆ ใหม่ ๆ นิทานธรรมะก็เป็นการสอนให้เด็กมีความกตัญญูรู้บุญคุณของพ่อแม่ ตัวละครที่เป็นสัตว์เด็กก็จะชอบสัตว์ เพราะฉะนั้นเมื่อเด็กฟังนิทานเหล่านี้ตัวละครในเรื่องสามารถสอนเด็กได้อย่างดี เรื่องธรรมชาติ ชนิดของสัตว์ได้อีกทางหนึ่ง โดยที่พ่อแม่ไม่ต้องบอกว่าต้องเป็นอย่างนั้น ต้องเป็นอย่างนี้ นิทานยังพัฒนาด้านภาษาได้หลาย ๆ ทาง เช่น การรู้จักคำศัพท์มากขึ้น ฟังได้ดีขึ้น ซึ่งจะทำให้เด็กจะสามารถพูดได้ดี และคล่องขึ้นไปด้วย

ลักษณะนิทานที่ดีและไม่ดี

นิทานนั้นมีส่วนดีทุกเรื่อง เพราะได้รับการพิสูจน์แล้วว่ามีส่วนในการสร้างคนมาช้านาน ลักษณะนิทานที่เด็กชอบนั้น...ดังนี้

1. มีโครงเรื่องที่ดี...มีต้น มีปลาย มีการดำเนินเรื่องติดต่อกันอย่างสมเหตุสมผล มีตัวเอกตัวเดียว เพราะหากมีตัวเอกหลายตัวเด็กจะสับสน...และไม่ฟังไปในที่สุด
2. มีตัวละครที่เป็นจริง ไม่ได้หมายความว่าเอาคนจริงเป็นตัวละคร แต่ให้มีลักษณะจริงจัง เป็นไปได้บ้าง มีอุปนิสัยชัดเจนน่าสนใจชวนติดตาม เด็กจะเอาใจไปผูกกับ

ตัวละครนั้น และติดตามอย่างตั้งใจเพราะลักษณะที่เป็นจริง ซึ่งถ้าเป็นจริงอย่างนี้เด็กจะไม่สนใจ ไม่เอาใจไปผูกและเลิกฟัง

3. ใช้ภาษาให้เหมาะกับเนื้อเรื่อง ให้น่าสนใจ พ่อแม่ บางท่านไม่เข้าใจ คิดว่าเป็นคำหยาบ แต่ไม่ใช่ เป็นภาษาที่ ดิ้นเด่นและเหมาะ เช่น ไอ้ตีนโต พ่อแม่มาเปลี่ยนเป็นนาย เท้าโต เด็กจะไม่สนใจมากเท่าไร หรือไม่ก็เห็นว่าเพราะเกินไป เลยเปลี่ยน เช่นจากเจ้าหญิงนิทรา เป็นเจ้าหญิงนอนหลับ เด็กก็จะไม่ฟังอีกเหมือนกัน

4. บรรยายกาสนิทานจะต้องกลมกลืนกันทั้งโครง เรื่องและตัวละคร ให้เป็นไปได้อย่างกลมกลืนทั้ง โครงเรื่องและภาษา เช่นนิทานดลกชาวบ้านภาษาที่ใช้จะต้อง ง่าย และดำเนินเรื่องเร็ว นิทานที่มีเจ้าชายเจ้าหญิง ภาษาที่ ใช้เพราะ การดำเนินเรื่องช้าลงอย่างนี้เป็นต้น

นิทานที่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็ก คือ นิทานที่น่ากลัว ทารุณโหดร้าย ไม่มีเหตุผล นิทานปรัชญา นิทานประชด- ประชันสังคม ทั้งหมดนี้นอกจากจะฟังยากและไม่สร้างสรรค์ แล้ว เด็กจะยังรับไม่ได้ด้วย เพราะในความคิดของเด็ก...ทำดี จะต้องได้ดี ทำชั่วต้องได้ชั่วเสมอ การนำนิทานเสียศีลสังคม ไปเล่าให้เด็กฟัง เด็กจะเกิดความสับสน และเสียความมั่นใจ ในตัวเองลงไป และมีอารมณ์กลัวโดยไม่มีเหตุผลได้

สอนลูกให้อ่าน ด้วยนิทาน

นิทานยังมีประโยชน์ใน
ด้านการอ่านของลูกอีกด้วย
การสอนลูกให้อ่านโดยนิทานนี้
เริ่มจากความอยากรู้อยากเห็น

ของเด็ก ซึ่งเป็นธรรมชาติของเด็กอยู่แล้ว พอเห็นอะไรก็จะ
ถามว่านี่อะไร ทำไม พอแกลเห็นหนังสือ เห็นรูปต่าง ๆ แกก็
จะถาม เราจะเริ่มด้วยการเล่าให้ฟัง เล่าเป็นเรื่องราวให้เขาฟัง
ประโยชน์ที่ได้อีกประการหนึ่งคือ เด็กจะอยากอยู่กับพ่อแม่

อยู่แล้ว และขณะที่เราเล่าเรื่องให้เขาฟังเด็กจะได้ใกล้ชิดกับเรา ทั้งนี้เนื่องจากส่วนใหญ่ลูกไปโรงเรียนไม่ค่อยได้อยู่กับพ่อแม่ เมื่อเลิกเรียนกลับบ้านก็มีเรียนพิเศษ กวดวิชา ทำการบ้าน เวลาที่เราจะอยู่กับลูกก็น้อยลง แต่เวลาเราเล่านิทานให้ลูกฟัง เขาก็มีความสุข เพลิดเพลิน และมีความสุขอบอุ่นที่ได้ใกล้ชิดกับพ่อแม่ด้วย ซึ่งก็เป็นโอกาสอันดีที่เราจะค่อย ๆ แทรกทัศนคติที่เราอยากให้ลูกรู้สึก แทรกความคิดเห็นที่เราอยากสอนลูกเข้าไปกับนิทานด้วย เด็กก็สนใจ ขณะเดียวกันก็เอาหนังสือมาเปิดอ่านให้เขาฟังลูกก็รู้สึกว่าการอ่านหนังสือเป็นสิ่งที่น่าสนุก ให้ความสนุกกับเขาได้ แล้วก็ยังช่วยในการอบรมลูกมาก อย่างเราจะบอกลูกว่า “หนูอย่าโกหกนะ เดี่ยวจะเหมือนเด็กเลี้ยงแกะ” เขาก็จะถามว่าเด็กเลี้ยงแกะเป็นอย่างไร เราก็เล่าเรื่องให้เขาฟัง ทีหลังเวลาเขาพูดอะไรไม่จริง ก็บอกว่าไม่ดีหรอกเดี๋ยวเหมือนเด็กเลี้ยงแกะ หรือว่าเวลาเขาคิดจะบอกว่า อย่าดีซันเดี๋ยวจะเหมือนหนูน้อยหมวกแดง เขาจะเชื่อเพราะเขารู้ว่าลักษณะที่ไม่ควรเอาอย่างนั้นเป็นอย่างไร หรือ ลักษณะที่ดีของตัวละครที่เขาควรเอาอย่างเป็นอย่างไร เพราะฉะนั้นก็เป็นการสอนไปในตัวด้วย นอกจากนี้เวลาที่เขามีปัญหา ไม่มั่นใจ หรือมีความรู้สึกที่ถูกรังแก ก็จะเล่าให้ฟังว่าเหมือนซินเดอเรลล่า เวลาแม่เลี้ยงใจร้าย ถูกใช้ ถูกบังคับ แต่ซินเดอเรลล่า เป็นคนดีไม่เคยโกรธตอบเลย และเป็นคนขยันมีน้ำใจ ในที่สุดก็มีคนมาช่วย แม้แต่หนูมันก็รักซินเดอเรลล่า เพราะว่าซินเดอเรลล่ารักสัตว์และไม่เคยรังแกสัตว์ อย่างนี้ก็เท่ากับสอนเขาไปในตัวว่าความอดทนทำความดี สักวันหนึ่งความดีตอบแทน เด็กก็จะมี ความมั่นใจว่าคนที่ถูกรังแก คนที่อ่อนแอก็ไม่ใช่ว่าจะไม่ดีเสมอไป ถ้าเขาอดทนแล้ว สักวันหนึ่งก็จะประสบความสำเร็จและมีความสุขในที่สุดได้เหมือนกัน

การอ่านหนังสือ

ให้ลูกฟัง

ก่อนนอน

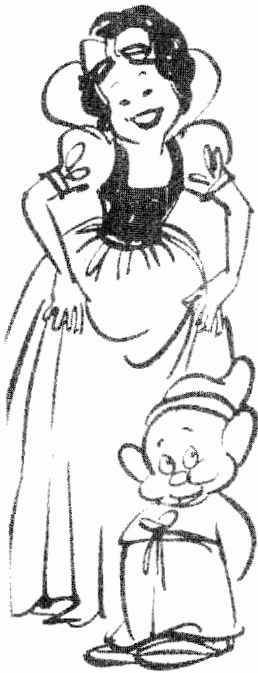
ถ้าพ่อแม่จะอ่านหนังสือให้ลูกฟังก่อนนอน ควรจะเตรียมตัวโดยการเริ่ม จัดเวลาของตัวเอง ปกติเราใช้เวลากับตัวเองค่อนข้างมาก ใน 24 ชั่วโมง ใช้เวลานอนประมาณ 8 ชั่วโมง รวมเวลาเดินทาง แต่งตัว อาบน้ำอาบน้ำท่าจะหมดเวลาไปประมาณ 12 ชั่วโมงทำงาน 8 ชั่วโมง ดูและอะไรก็นิดหน่อยก็หมดไปแล้วอีกอย่างน้อย 10-11 ชั่วโมง เราจะมีเวลาเหลืออีกประมาณครึ่งชั่วโมงก่อนนอน เพราะเป็นช่วงที่ผ่อนคลายที่สุด ซึ่งจะทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่และลูกเป็นไปได้ด้วยดี

ในช่วงเด็กยังเล็ก ๆ ถึงอายุ 2-3 ขวบนั้น แม่แทบทุกคนจะกล่อมลูกก่อนนอน ในสมัยนี้เรานิยมพูดกับลูกตั้งแต่เขายังอยู่ในท้อง เพราะถ้าเราช่างพูดช่างคุยและอารมณ์ดีเชื่อว่าจะทำให้ลูกที่เกิดมาฉลาด และเสียงกล่อมในสมัยก่อนนั้น จะกล่อมด้วยเพลงอันอ่อนโยน คุณแม่ควรจะเอาบทกล่อมเก่า ๆ มาหัดอ่านและทอดเสียงแบบสมัยก่อนบ้าง เพราะเสียงกล่อมของแม่มีประโยชน์ในการสร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างแม่และลูกมาก ในเด็กอายุ 2-3 เดือน แม่ก็ควรจะคุยกับลูก เช่น เวลาอาบน้ำคุยกับลูกแล้วเอามือจับส่วนต่าง ๆ ของลูกไปด้วย พร้อมกับบอกว่า “นี่หัวนะ” “อันนี้” “แก้มของหนู” “นี่หูของหนู” เมื่อเราคุยไปเรื่อย ๆ เด็กจะ

ชินกับการฟังเสียง เมื่อเด็กโตขึ้นอีกนิดเริ่มนั่งในกานะมั่งได้ อาจใช้หนังสือที่เป็นพลาสติกเปียกน้ำได้มาให้ลูกเปิดไป เล่นไปด้วยในขณะที่แม่อาบน้ำสระผมให้ สำหรับเด็กที่โตขึ้นมา ถึงอายุประมาณ 2-3 ขวบ จึงควรเริ่มเลือกหนังสือก่อนนอนให้กับลูกวัยนี้เด็กชอบหนังสือที่เป็นรูปชัด ๆ รูปใหญ่ ๆ รูปสัตว์ เด็กวัยนี้จะไม่ให้อ่านเพียงแต่สร้างความสนใจหนังสือ และหัดพูดตาม เพื่อให้พูดได้เร็วขึ้น ถูกต้องชัดเจนขึ้น เพราะฉะนั้นคุณพ่อคุณแม่ซึ่งเป็นต้นแบบ จะต้องพยายามพูดหรืออ่านให้ชัด และนอกจากนี้ยังแทรกเรื่องสี่เข้าไปได้ เพราะเด็กอายุขนาดนี้เห็นสี่เป็นสิ่งที่ชัดเจนได้แล้ว

การอ่านหนังสือให้เด็กวัย 3-6 ขวบฟังก่อนนอน ซึ่งในวัยนี้เด็กอาจจะเริ่มนอนดึกประมาณ 2 ทุ่มครึ่งถึง 3 ทุ่ม ซึ่งพ่อแม่จะต้องจัดเวลาให้ได้ในช่วงนี้ เนื่องจากเป็นช่วงที่พ่อแม่ชอบดูข่าว ซึ่งทำได้ด้วยการสลับกันเอาลูกเข้านอน เพื่อไม่ให้ลูกนอนดึก ซึ่งจะทำให้แกเสียสุขภาพได้ สำหรับเด็กวัย 3-6 ขวบ เริ่มจะชอบฟังเรื่องที่กว้างขึ้นเล็กน้อย เป็นเรื่องเกี่ยวกับครอบครัว เกี่ยวกับบุคคลรอบ ๆ ตัว เกี่ยวกับสัตว์ บุคคลในอาชีพต่าง ๆ เช่น ตำรวจ จราจร คุณหมอ หรือ หมอฟัน และในช่วงเวลาก่อนนอนนี้เองซึ่งควรใช้เป็นเวลาอบรมสั่งสอนเพื่อเตรียมเด็กเข้าเรียนในชั้นอนุบาล โดยอาจจะเริ่มให้เด็กรู้จักคุ้นเคยกับโรงเรียนว่าที่โรงเรียนมีอะไรบ้าง มีคุณครูที่ทำหน้าที่แทนพ่อแม่ เพื่อไม่ให้เด็กกลัว ให้เด็กเริ่มที่จะคบเพื่อน เพื่อจะทำให้เกิดความสุขสนาน และที่สำคัญวัยขนาดนี้เราจะให้เด็กรู้จักเรื่องของคุณธรรมที่จำเป็น เช่น เรื่องของความมีน้ำใจ เรื่องของการพูดความจริง เรื่องของการมีเมตตา และไม่รังแกสัตว์ เพราะฉะนั้น หนังสือที่จะเลือกมาอ่านให้เด็กฟังในช่วงก่อนนอน จึงควรเป็นเรื่อง สนุกสนาน ไม่หวาดเสียวจนกระทั่งนอนไม่หลับ หรือฝันร้าย ไม่ควรยากเกินไป เพราะถ้าเรื่องยาวแล้วประกอบกับพ่อแม่

มีเทคนิคในการเล่าที่สนุกสนานจะทำให้เด็กนอนดี อีกประการหนึ่งเด็กวัยนี้มีความสนใจยังสั้น ความเข้าใจภาษายังน้อยนิทานที่ยาวและมีรายละเอียดมากเกินไป เด็กก็จะเบื่อหมดอารมณ์ และไม่อยากจะฟังนิทานอีก เด็กวัยนี้ชอบดูรูป ควรใช้นิทานที่เป็นหนังสือรูปภาพ หรือรูปอะไรก็ได้ที่คุณสามารถเล่าเรื่องต่อไปเองจากรูปภาพนั้นได้ เด็กจะสนใจ ทั้งนี้รวมทั้งนิทานที่มีคำซ้ำ ๆ คล้องจอง เช่น เรื่องยายกับตา ก็ใช้ได้

สำหรับการอ่านหนังสือให้เด็กวัย 6-8 ขวบฟังก่อนนอนนั้น เนื่องจากว่าเด็กวัยนี้มักจะไปโรงเรียนแล้ว เก่งขึ้น มีทักษะในการฟังมากขึ้น เพราะฉะนั้น จะฟังเรื่องที่ยาว และซับซ้อนขึ้นได้ แต่จะต้องแบ่งเวลาสำหรับการบ้านลูกด้วย เช่น ท่องศัพท์ทั้งไทยและอังกฤษ เปิดเทปฟังเพลง อาจจะเป็นเพลงภาษาอังกฤษ หรือเป็นเพลงเพราะ ๆ ที่พ่อแม่คิดว่าควรจะให้ลูกฟังก่อนนอน สำหรับหนังสือที่เลือกให้ลูกนั้นเริ่มยาวขึ้น ไม่จำเป็นต้องใช้รูปอย่างวัยต้น แล้วแต่เด็กยังชอบเรื่องสัตว์อยู่ ยังสนใจเรื่องที่ไกลตัวออกไป เช่น เทพนิยาย นิทานพื้นบ้าน เรื่องผจญภัยต่าง ๆ และเรื่องที่เหมือนจริง โดยเฉพาะเรื่องที่มีเด็กเป็นตัวเอกเขาจะสนใจมาก วัยนี้เป็นวัยที่กำลังแสวงหา อยากได้อะไรใหม่ ๆ เป็นวัยที่เหมาะสมที่จะดึงให้เขาสนใจเรื่องรอบตัวด้วยการอ่าน

อย่างไรก็ดี พ่อแม่ควรจะจัดเวลาให้ลูกตอนก่อนนอน นี้อย่างสม่ำเสมอ เด็ก ๆ ที่ได้รับความสนใจในช่วงก่อนนอน และปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ จะมีลักษณะเป็นคนที่สนใจสิ่งรอบตัว และมีความสามารถค่อนข้างจะพิเศษอย่างชัดเจน เพราะฉะนั้นถ้าพ่อแม่จัดเวลาเพื่อลูกเพียงวันละหน่อย นอกจากจะทำให้พ่อแม่ลูกสนิทรักใคร่ผูกพันกันดีแล้วยังสามารถส่งเสริมให้พัฒนาการของเด็กเป็นได้ดี และเร็วมากอย่างแน่นอน

สำหรับเด็กที่โตขึ้น อายุตั้งแต่ 9-12 ขวบ เด็กวัยนี้
อ่านเองได้มากแล้ว หนังสือดี ๆ จะทำให้เด็กได้รับประโยชน์
มากกว่า ดังนั้นการเลือกหรือช่วยเลือกหนังสือที่เหมาะสมกับ
เด็กวัย 9-12 ขวบ ควรคำนึงถึงธรรมชาติของเด็กวัยนี้ที่ต้อง
สร้างรากฐานของบุคลิกภาพด้วย เช่น เด็กเริ่มมีความเป็น
ตัวของตัวเองมากขึ้น เริ่มพัฒนารสนิยมส่วนตัวชัดเจนขึ้น
เด็กวัยนี้กำลังเริ่มเข้าสู่วัยรุ่น เริ่มสนใจตัวเอง ฉะนั้นเรื่อง
ที่เกี่ยวกับเด็กวัยเดียวกัน เรื่องนิยาย รัก ๆ ใคร่ ๆ เด็กจะ
สนใจ แต่ยังคงสนใจเรื่องที่ไกลตัวออกไปเช่นเคย เช่น นิทาน
ต่างแดนเรื่องที่เกี่ยวกับต่างประเทศ หนังสือพวกนี้สามารถ
ดึงดูดให้อยากอ่าน จึงเป็นหน้าที่ของผู้ปกครองที่จะสนับสนุน
(อย่าบอกว่าเปลือง หรือห้ามซื้อ) อีกประการหนึ่งเด็กจะ
สนใจเรื่องความเจริญเติบโตเกี่ยวกับตัวเอง อาจเป็นความ
ต้องการรู้เรื่องว่าผู้หญิงผู้ชายรักกันอย่างไร สิ่งนี้พ่อแม่อย่า
ห้าม เพราะยิ่งห้ามเหมือนยิ่งยุ ดังนั้นควรให้เขาเรียนรู้กับเรา
จะดีกว่า ปลอดภัยกว่าด้วยพ่อแม่บางคนบอกให้เด็กไปห้อง
สมุด แต่หลังลิ้มที่จะจัดการให้ได้ไปห้องสมุดได้โดยสะดวก
ก็เรียกว่ายังส่งเสริมเรื่องการอ่านไม่ถูกต้อง พ่อแม่ที่จริงจัง
และจริงจังสนใจในเรื่องการอ่านเป็นรากฐานอยู่แล้ว จะทำ
ให้การฝึกให้เด็กชอบการอ่านได้ผลคืออย่างถาวร

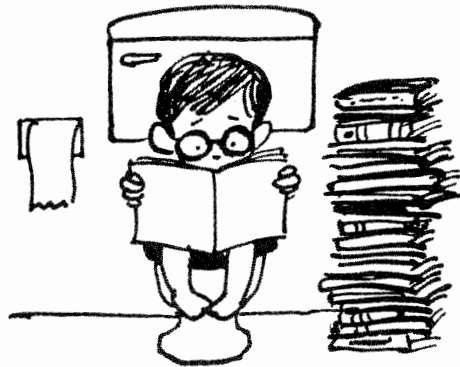

การอ่าน สำหรับวัยรุ่น

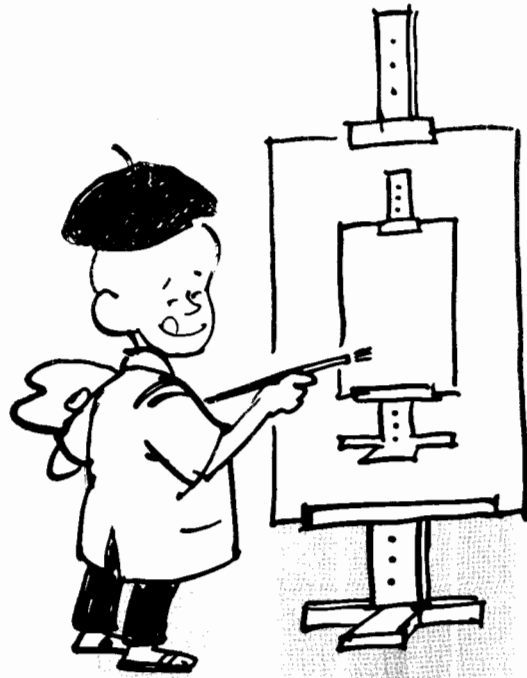
พ่อแม่ที่มีลูกอยู่ในวัยรุ่น
ควรจะติดตามความเคลื่อนไหว
ของวงการหนังสือของวัยรุ่น
และในขณะเดียวกันควรอ่าน

ไปด้วย เพราะจะได้เข้าใจสภาพจิตใจของวัยรุ่นและสภาพสังคม
ที่หนังสือสะท้อนออกมาให้เห็น เรื่องที่น่าสนใจในท้องตลาด
มีเรื่อง หมูตัดดอกฝ้าย เป็นเรื่องของ เด็กหญิงอัญชยา ฉายา-
วัฒน์ ซึ่งเป็นเด็กเขียนเรื่องตั้งแต่เจ็ดถึงสิบเอ็ดปี สะท้อนให้

เห็นถึงความต้องการ นิสัย และความพร้อมของเขา และถ่ายทอดความคิดของเขาที่มีต่อผู้ใหญ่ เรื่อง แม่ชอบฟักกว้างของก้อง สลบลาย เป็นหนังสือได้รับรางวัล เนื้อเรื่องเกี่ยวกับการไปเที่ยวเรือเขาวชนนนาชาติ เขียนในรูปจดหมาย จะทำให้เด็กวัยนี้สนใจสิ่งรอบตัว โดยเฉพาะเรื่องในต่างประเทศ และจะได้รู้แนวทางในการพัฒนาตัวเองว่า ทำอย่างไรจึงจะไปต่างประเทศ อีกเรื่องหนึ่ง ชื่อคำสารภาพของข้าผู้เยาว์ เป็นเรื่องราวในชีวิตจริงที่สะท้อนให้เห็นการเลี้ยงดู และการที่เด็กขาดความรัก ความอบอุ่น ความเข้าใจ ความต้องการตามธรรมชาติในวัยเด็ก นอกจากนี้ ยังมีวิธีที่พ่อแม่แนะนำพ่อแม่ป้องกันไม่ให้ลูกติดยา ถ้าลูกติดยาจะปฏิบัติอย่างไรกับลูก เรื่องคนอ่านวรรณกรรม พ่อแม่อ่านแล้วสามารถจะนำเนื้อเรื่องในหนังสือมาคุยกับลูก ทำให้เด็กเห็นประโยชน์ในการอ่านได้

4

ให้ศิลปะ
กับชีวิตของเด็ก

บทที่ 4 ศิลปะ

ให้ศิลปะกับชีวิตของเด็ก

มีส่วนในการพัฒนาเด็ก

ช่วงระยะ 7-8 ปีที่ผ่านมา การส่งเสริมศิลปะสำหรับเด็กในประเทศไทยได้รับการสนับสนุนอย่างดีจากหลาย

หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ผู้ปกครองเริ่มเห็นคุณค่าของศิลปะในการพัฒนาศิลปะกับเด็ก แต่เดิมมา การส่งเสริมศิลปะมีน้อย เนื่องจากทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชาทำให้การส่งเสริมศิลปะในอดีตไม่ประสบผลดีเท่าที่ควร ถึงแม้ว่าในปัจจุบันหลักสูตรและกิจกรรมทางด้านศิลปะได้รับการพัฒนามากขึ้น มีการจัดงานแสดงศิลปะของเด็ก ประกวดศิลปะของเด็ก มีค่ายศิลปะฤดูร้อนมากมายหลายแห่ง แต่ถ้าดูในระดับเฉลี่ยในทั้งประเทศ การพัฒนานี้ก็ยังไม่ได้มากนัก ผู้ปกครองคงส่งเสริมให้เด็กมีโอกาสแสดงออกทางด้านศิลปะ จะทำให้เด็กเป็นคนที่สมบูรณ์

ผู้ใหญ่สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กได้ด้วยกิจกรรมศิลปะ ศิลปะมีความผูกพันกับชีวิตของคนเราตั้งแต่เด็กจนถึงผู้ใหญ่ นักจิตวิทยาทางการศึกษา และนักศึกษามีความเชื่อว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อมนุษยชาติ ลักษณะเดิมของความคิดสร้างสรรค์มีอยู่ในมนุษย์เท่านั้น ไม่มีในสัตว์ สิ่งหนึ่งที่พ่อแม่ควรจะสนใจในการสั่งสอนเด็กคือ พ่อแม่ไม่ควรสนใจพัฒนาเพียงร่างกายของเด็กด้วยอาหารเท่านั้น พัฒนาการทางร่างกายควรจะได้ควบคู่ไปกับ

พัฒนาการทางสติปัญญา ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่งพัฒนาได้เช่นเดียวกับการเอาใจใส่รดน้ำพรวนดินบำรุงให้ต้นไม้เจริญเติบโต ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็กมักจะหยุดชะงักเมื่อพ่อแม่ได้ปล่อยปละละเลยให้พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์กันตามธรรมชาติลองผิด ลองถูก น่าจะได้มีการส่งเสริมเด็กให้เรียนรู้อย่างถูกต้องตามวิธีที่เหมาะสม นั่นคือให้อิสระและเสรีภาพให้เด็กได้แสดงออก และให้ความสนใจในการแสดงออกของเด็ก

ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่พัฒนาได้ พ่อแม่ทั้งหลายคงจะเคยเห็นรอยขีดเขียนตามที่ต่าง ๆ เป็นการแสดงความสนุกอย่างหนึ่งของเด็ก ปัจจุบันการขีดเขียนเหล่านั้นพัฒนามาเป็นการใช้สเปรย์ ซึ่งเหมาะสมบ้าง ไม่เหมาะสมบ้าง นั่นคือการแสดงออกอย่างหนึ่ง แทนที่จะปล่อยให้เด็กแสดงออกเช่นนี้ พ่อแม่คงสนับสนุนให้ลูกทำกิจกรรมศิลปะ ซึ่งจะเป็นเครื่องมือที่ดีในการพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในทางศิลปะนั้นหมายถึงการสร้างรูปแบบหรือการแสดงออกในลักษณะที่เป็นสิ่งแปลกใหม่ไม่ซ้ำแบบใคร กิจกรรมศิลปะนั้นอาจจะเป็นการเขียนภาพ การปั้นหรือการพิมพ์ก็ได้ส่วนสำคัญที่สุดพ่อแม่ควรจะสนับสนุนให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยการเห็นมากกว่าการบอกเล่าหรือการฟัง เนื่องจากเหตุผลที่ว่า การเห็นเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้ถึง 83% ในขณะที่การเรียนรู้จากการรับฟังมี 50% เท่านั้น บ่อยครั้งที่การออกคำสั่งของพ่อแม่หรือครูผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้เด็กปฏิบัติตามจะไม่ได้ตั้งใจผู้ใหญ่วินิจฉัยกันก็ไม่เอื้อต่อการสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ทางที่ดีควรเปิดโอกาสให้เด็ก ได้ทดลองแสดงออกในสื่อการเรียนการสอนทางด้านศิลปะ ตามความสนใจ และอิสระของเด็กแต่ละคน เด็กทุกคนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ถ้าหากได้รับการยอมรับ พ่อแม่ที่ดีควรส่งเสริมและสนับสนุนเด็กให้แสดงออกอย่างมีเสรีภาพภายใน

ศิลปะมีส่วนในการพัฒนาเด็กหลายด้าน ได้แก่

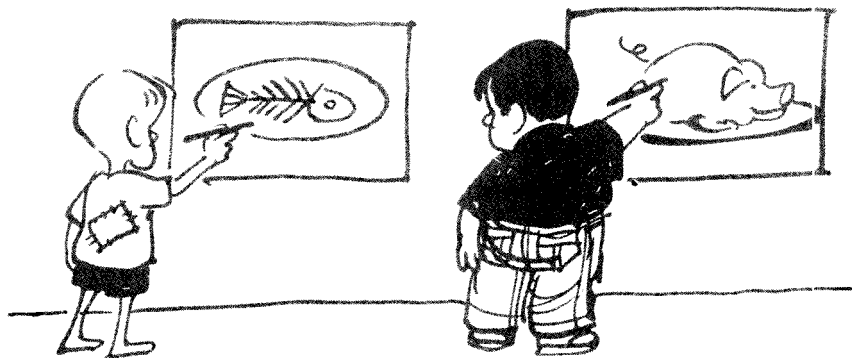
1. พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมจินตนาการของเด็ก
2. พัฒนาการทางกาย ได้แก่ การใช้มือที่สัมพันธ์กับสมอง
3. พัฒนาทางอารมณ์ ทำให้มีความเชื่อมั่นในตนเองกล้าที่จะแสดงออกซึ่งความคิดเห็นที่เป็นของตนเองอย่างอิสระและเกิดความภาคภูมิใจ และเกิดกำลังใจ
4. ให้ความเพลิดเพลิน ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด
5. ส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยในการทำงาน และมีสมาธิในการทำงานดีขึ้นและมีความพากเพียรพยายาม
6. ด้านสังคม ทำให้เกิดความสามัคคี รู้จักทำงานเป็นหมู่คณะ ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างจากของตน
7. ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
8. เป็นผู้รู้จักรู้คุณค่าของชีวิตและความงามในธรรมชาติ สร้างสิ่งแวดล้อมให้สวยงาม มีจิตใจละเอียดอ่อนขึ้น

จินตนาการของเด็กกับงานด้านศิลปะ

จินตนาการจะได้รับการส่งเสริมขึ้นอยู่กั

สาเหตุหลายประการ

1. ความพร้อมของเด็ก
 2. สภาพแวดล้อมซึ่งจะส่งผลต่อโลกทัศน์ของเด็ก
- อันดับแรกคือ สมองและความพร้อมของเด็ก สิ่งที่

สำคัญรองลงมาคือสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เด็กแสดงออกถึงสิ่งที่อยู่ในตัวเขา ผู้ปกครอง พ่อแม่ ครู โรงเรียน เป็นสิ่งที่สำคัญ การจัดสิ่งแวดล้อมจะมีผลต่อโลกทัศน์ของเด็ก เด็กในเมืองและเด็กต่างจังหวัดจะมีประสบการณ์ การเรียนรู้ และการพบเห็นแตกต่างกัน เด็กต่างจังหวัดโดยมากจะมีผลแสดงถึงชีวิตความเป็นอยู่ประจำวันและวัฒนธรรมอย่างชัดเจน เด็กจะมีสิ่งแวดล้อมอยู่ในแวดวงเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน เด็กในเมือง การแสดงออกจะสนุกสนาน มีเรื่องราวไม่มาก เป็นเรื่องเฉพาะเรื่อง ที่เห็นได้ชัดคือเรื่องสี เด็กจะใช้สีได้สนุกสนาน สดใส เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจเอื้ออำนวย

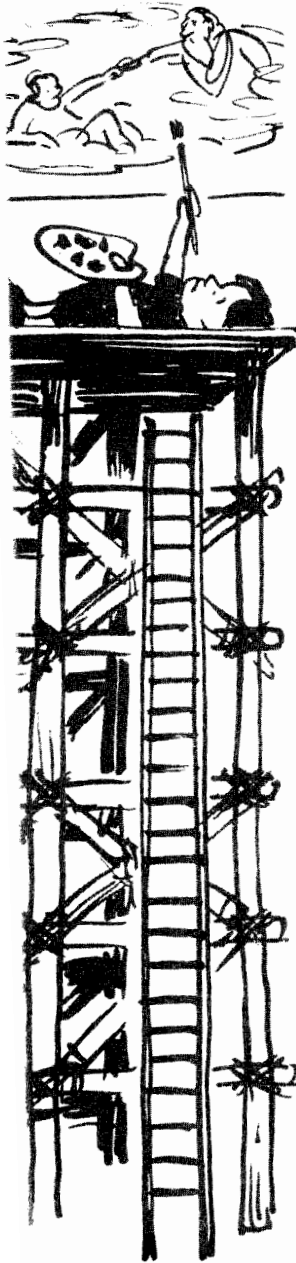
พัฒนาการ

ทางศิลปะ

ของเด็ก

นักจิตวิทยาทางการศึกษาได้เขียนข้อสำคัญของ การขีดเขียนว่าเป็นขั้นพัฒนา- การหรือเป็นหัวใจที่สำคัญที่สุด

ของขั้นพัฒนาการของเด็ก การขีดเขียนจะเริ่มตั้งแต่เด็กอายุ 18 เดือนขึ้นไปจนกระทั่ง 4 ปีหรือ 5 ปี แล้วแต่ความพร้อมของเด็ก โดยจะเริ่มจากการขีดเขียนแบบสะเปะสะปะ หรือขีดเขียนอย่างไม่มี ความหมาย เมื่อถึงวัย 3 ขวบเด็กจะเริ่มควบคุมร่องรอยขีดเขียนได้ เช่น ถ้าเขาเคลื่อนมือลงข้างล่างจะเป็นเส้นตรง เคลื่อนมือไปอีกทาง จะกลายเป็นเส้นโค้งขึ้นมา เมื่อถึงวัย 4 ขวบเด็กจะเริ่มให้ความหมายกับภาพที่ขีดเขียนนั้นได้ คำว่า “ขีดเขียน” บอกความหมายในตัวอยู่แล้วว่าเป็นภาพที่ไม่มีความหมายอะไร ฉะนั้น พ่อแม่อย่าพยายามที่จะไปเสาะหาความหมายในภาพที่ขีดเขียนของเด็กเพราะจะเป็นการสร้างควมสับสนให้เด็ก เด็กจะขีดเขียนไปตามความต้องการหรือความต้องการแสดงออกเท่านั้น ถ้าพ่อแม่พยายามขุดคุ้ยเรื่องราวจากภาพนั้นจะเป็นผลเสียมากกว่าผลดี การสนับสนุนลูกให้ถูกทางและทันเวลาจะนำเด็กไปสู่พัฒนา- การที่สมบูรณ์ต่อไป

ลักษณะ การวาดภาพ ของเด็กต่างวัย

การใช้สัระบายไปเรื่อย ๆ พบว่าเป็นลักษณะการวาดภาพหรือการแสดงออกทางความคิดศิลปะของเด็กได้ ด้วยความรู้ของพ่อแม่ในเรื่องของการสังเกตดูลักษณะการวาดหรือระบายสีในการแสดงออกทางพัฒนาการหรือความถนัดเฉพาะของเด็ก พ่อแม่จะสามารถรู้จักลูกและส่งเสริมลูกได้อย่างถูกต้อง

อายุ 2-4 ปี

เด็กอายุ 2 ขวบก่อนข้างยังเด็กมาก ผลที่เด็กใช้สีเขียนและระบายไปนั้นยังทำได้ไม่ค่อยชัดเจนนัก เพราะไม่มีการรวมกลุ่มหรือมีทิศทางมากนัก เป็นการลากสีเป็นป็นยาว ๆ มากกว่าลักษณะอื่น

เมื่ออายุ 3 ปี เด็กจะค่อยสามารถระบายสีเป็นส่วน ๆ ได้คล้ายกับเด็กอยากทดลองสีต่าง ๆ จึงพยายามแยกออกจากกันโดยเด็ดขาด จากนั้นมาอีกระยะหนึ่ง เด็กจะเริ่มใช้สีปนเปกันอีก แต่จะเห็นลักษณะของการทดลองใช้หลายสีปนกันเพราะอยากรู้ผล ในระยะนี้ภาพที่เด็กวาดอาจมองคล้ายสีโคลน หรือที่เรียกว่าสีเปลละ แต่ความจริงแล้วมีคุณค่าจากสิ่งที่เด็กได้รับการทดลองนี้มากทีเดียว

เมื่อเด็กอายุเกิน 3 ปีครึ่ง ความสามารถในการแยกสีไม่ให้ปะปนกันจะมีมากขึ้น กลมกลืนกันมากขึ้น อีก 2-3 เดือนต่อมา เด็กสามารถวาดสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวได้ หรือเรื่องราวที่ได้เห็นมา แม้ยังไม่ชัดเจน แต่ภาพวาดจากเด็กเริ่มปรากฏมีเนื้อหาแล้ว

การวาดภาพของเด็ก

ไม่ใช่จำเป็นต้องประกอบด้วยปากกาหรือดินสอในลักษณะที่เป็นการวาดภาพจริง ๆ เท่านั้น

อายุ 4-6 ปี

เด็กวัยนี้ควบคุมมือให้ประสานกับความคิดได้มากขึ้น เด็กสามารถวาดภาพคนได้ค่อนข้างชัดเจน เด็ก 5-6 ปี จะระบายสีได้ไม่ปนเปกันเลือกใช้สีได้ถูกต้องตามความคิดและความจริง การระบายสีควบคุมบริเวณได้ตามที่ต้องการเรื่องราวในภาพของเด็กวัยนี้จึงค่อนข้างชัดเจนแน่นอนมากขึ้น

เด็กอายุ 5 ปีครึ่งขึ้นไป จะสามารถใช้เส้นคู่ขนานแทนการวาดเส้นขาแขนด้วยเส้นเดียว ทั้งนี้เด็กรู้สึกถึงความหนาของแขน ขา และลำตัว และพยายามวาดให้คล้ายกับสิ่งที่มองเห็นได้ นอกจากนี้เด็กยังสามารถให้รายละเอียดทางภาพของตนได้ แสดงความคิดเห็นของตนลงในภาพได้ เช่น การใส่เสื้อ เติมกระดุม เข็มขัด ใส่หมวกให้ภาพคนของตนเองบ้าง

อายุ 6-9 ปี

เด็ก 6 ขวบ จะวาดภาพได้ดีขึ้น สมบูรณ์มากขึ้น ภาพคน จะมีหูตา จมูก ปาก ในตำแหน่งที่ค่อนข้างถูกต้องเหมาะสม ทั้งมีลักษณะที่ค่อนข้างแม่นยำแม้จะโดยรวมแล้วภาพยังไม่แสดงว่าเด็กคำนึงถึงความจริงมากเท่าเด็กที่โตขึ้นกว่านี้

ระหว่างอายุ 7-9 ปี เด็กยังเริ่มใช้รูปทรงเรขาคณิตกับภาพวาดมากขึ้น หากเด็กในวัยนี้ยังไม่เริ่มคำนึงถึงรายละเอียดบนภาพก็นับว่าเป็นเวลาที่เหมาะสมกับที่แม่จะเริ่มแนะนำให้บ้างแต่ให้เด็กใช้ความคิดแต่งเติมในรายละเอียดเอง ทั้งนี้เป็นการบ่งชี้ทิศทางของความคิดสร้างสรรค์ของเด็กด้วย

อายุ 9-12 ปี

เด็กวัยนี้จะค่อย ๆ เริ่มสนใจเขียนภาพที่เหมือนจริงมากขึ้น รายละเอียดต่าง ๆ ดูเหมือนจริง จากผม มาเป็นผม มีทรง รายละเอียด บนใบหน้า ตา จมูก ปาก ตรงตำแหน่งมากขึ้น การแต่งตัวก็เริ่มมีแฟชั่นมีการเปลี่ยนแปลงเข้ามา เช่น มีเนคไท กางเกง สร้อยคอ รองเท้า ถุงเท้า ชุดอาบน้ำ

อายุ 13 ปี

เด็กวัยนี้จะยังเขียนภาพเหมือนจริงมากขึ้น ภาพคนของเด็กจะเริ่มมีอิริยาบถ ท่าทางเปลี่ยนไป เช่น มีการวิ่ง ก้าวเดิน นั่ง บุคลิกของคนก็เริ่มปรากฏให้เห็นในภาพคนของเด็ก แสดงให้เห็นว่าทิศทางของการแสดงอารมณ์ การเรียนรู้ ความแตกต่างกับของคนที่ได้พบเห็นได้รับการถ่ายทอดเข้าสู่ภาพเขียนของเขาได้มากขึ้น

เริ่มงานศิลปะ ให้กับเด็กเล็ก

เด็กวัยก่อนเข้าเรียนทำ
งานศิลปะได้แต่อยู่ในขั้นที่
ครูศิลปะเรียกว่า ขั้นขีดเขียน
เพราะถ้าใส่ปากกาหรือดินสอ

หรือชอล์กเข้าไปในมือเด็กได้ เด็กก็จะเริ่มขีด ๆ เขียน ๆ ไปปะปะโดยไม่มีจุดหมาย เรียกว่ายังหาเรื่องราวจากสิ่งที่เขียนไม่ได้ชัดเจน แต่การขีดเขียนของเด็กมีลักษณะเป็นสิ่งที่ทดแทนหรือสัญลักษณ์ของความต้องการแสดงออกและสื่อสารความคิดของเด็กได้ ทั้งนี้เด็กในวัยนี้เรียนรู้รับเอาสภาพรอบตัวเข้าไปในระบบความคิดได้อย่างมากมายมหาศาล และขณะเดียวกันก็ต้องการแสดงออก แต่ยังไม่สามารถถึงขั้นต้องถ่ายทอดสิ่งที่ต้องการแสดงในความคิดได้ ผู้ใหญ่ที่มักชอบถามเด็กว่าเขียนภาพอะไร เป็นการสะกดกั้นความคิดกว้างไกลและขบวนการรับและถ่ายทอดของเด็ก และเมื่อเด็กอธิบายไม่ได้และภาพดูไม่เหมือนกับสิ่งที่บอกกับ

ผู้ใหญ่ เด็กจะรู้สึกขัดข้องใจ และคิดว่าผู้ใหญ่ใจไม่กว้างไกลเท่าตัวเขาเสียอีก เรื่องต่อไปก็คือผู้ใหญ่หยาบคายว่าไม่เหมือนสิ่งนั้นสิ่งนี้ ล้วนเป็นการทำลายความมั่นใจและความต้องการอยากแสดงออกของเด็กอย่างชะงัดนัก

สภาพที่เอื้ออำนวยให้ เด็กวัยนี้แสดงศิลปะขีดเขียนได้อย่างอิสระและสร้างสรรค์ก็คือสิ่งแวดล้อมอำนวยให้ขีดเขียนได้ เช่น ผนังห้องบุด้วยกระดาษ สีของกระดาษสี หอสีหรือปากกาเมจิก หลาย ๆ สี ขณะเดียวกันสภาพโดยรอบควรเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้เด็กสามารถแสดงออกได้อย่างอิสระและเด่นชัด เช่น มีต้นไม้ ดอกไม้ แก้ว ภาชนะ มีม่านที่สวยงาม ๆ ด้วย หนังสือภาพสวย ๆ ที่มีรูปของสัตว์ต่าง ๆ แต่ควรทราบด้วยว่าอะไรที่มีมากเกินไปก็ไม่ดี ควรจัดหาสิ่งเร้าให้ จำนวนน้อย ๆ บ่อย ๆ ให้เด็กเกิดความคิดรวบยอดแจ่มชัด ดีกว่าจะหาสื่อต่าง ๆ มาให้จนมากมาย ทำให้สับสน และเด็กก็จะหาสิ่งเร้า ที่เป็นจุดชัดเจนรวบยอดได้ยากอีกด้วย

หากผู้ใหญ่กระตุ้นให้เด็กวาดและเด็กมีปัญหาจนปัญหาไม่ทราบจะวาดอะไร ผู้ใหญ่ก็สามารถนึกถึงหัวข้อให้วาดได้ และให้เด็กคิดเองเพิ่มเติมเอง เช่น สุนัขนอนในสนาม คุณพ่อขับรถ แมวกับปลาในครัว เด็กหัวจุกไปเกี่ยวกับคุณพ่อคุณแม่ เขาเดินมีสัตว์ป่า เป็นต้น

การทำงานศิลปะของเด็ก ๆ ต้องมีอุปกรณ์มากเพื่อกระตุ้นความอยากทำงานศิลปะ แต่เมื่อใช้อุปกรณ์แล้วพ่อแม่ไม่ควรลืมนสอนให้เด็กมีระเบียบด้วย จัดหาภาชนะรองรับอุปกรณ์ โต๊ะหรือชั้นวางอุปกรณ์ในมุมห้องให้เด็กรู้ที่บางที่ควรนำไปเก็บขยะไม่ใช่เป็นสิ่งที่ดีที่จะติดตัวไปในการทำกิจกรรมอีกด้วย

กิจกรรมศิลปะ

สำหรับ

เด็กเล็กในบ้าน

เด็กวัยก่อนเข้าโรงเรียน

อนุบาลหรือเด็กที่เพิ่งเริ่มเรียน

อนุบาลน่าจะได้รับการกระตุ้น

อย่างถูกต้องในเรื่องงานศิลปะ

เพื่อพร้อมสำหรับกิจกรรมศิลปะในโรงเรียนหรือได้รับการเสริมด้านศิลปะที่บ้าน การช่วยเตรียมและส่งเสริมเด็กด้านนี้ทำได้ด้วยการให้จัดให้มีกิจกรรมทางศิลปะสำหรับเด็ก 5 ประเภทคือ

1. กิจกรรมวาดเส้น
2. กิจกรรมระบายสี
3. กิจกรรมภาพพิมพ์
4. กิจกรรมปั้น
5. กิจกรรมประดิษฐ์ตกแต่ง

1. กิจกรรมวาดเส้น

เป็นกิจกรรมที่เริ่มจัดในบ้านได้โดยไม่ต้องยากอะไรเลย วัสดุอุปกรณ์สำหรับกิจกรรมนี้มีเพียงสิ่งขีดเขียนที่จำเป็น เช่น ดินสอดำ ดินสอสี ปากกา สีเมจิก สีเทียน ชอล์กสี ฟูกัน และกระดาษ และอาจเป็นอื่น ๆ อีก

สำหรับเด็กวัยนี้ พบว่า ดินสอดำใช้บ่อย ปากกาปลายสักหลาด สีเมจิก และปากกาถูกลิ้นเป็นวัสดุที่เหมาะสมที่สุด เพราะใช้สร้างเส้นได้รวดเร็ว ง่ายตาย การส่งเสริมให้เด็กมีกิจกรรมชนิดนี้มากเท่าไรโอกาสพัฒนาและมีความมั่นใจ

จะยิ่งมากขึ้น เมื่อเด็กเริ่มสนุก เด็กก็จะเริ่มควบคุม เส้นให้เป็นรูปร่างที่ชัดเจนมีทิศทางขึ้น

พัฒนาของเด็กที่ผู้ใหญ่จะส่งเสริมได้ด้วยกิจกรรมประเภทนี้คือ ความสามารถใช้มือได้อย่างสัมพันธ์กันดีกับตา สามารถควบคุมมือตามความคิดได้ เด็กที่มีประสบการณ์วาดเส้นมาน้อยจะไม่สามารถประสานตากับมือได้ดี เมื่อเทียบกับเพื่อน ๆ ในวัยเดียวกัน ซึ่งอาจทำให้เขาเริ่มไม่มั่นใจในความสามารถของตัวเองในหมู่เพื่อนกลายเป็นเด็กขี้อายประหม่า ไม่มั่นคงทางอารมณ์ได้

บทบาทของผู้ปกครองในการเสริมให้กิจกรรมนี้มีประโยชน์ที่สูง คือ ชักชวนให้ทำกิจกรรม โดยไม่หวังให้เด็กมีงานมากนัก จะเป็นงานเล็กหรืองานใหญ่ก็ได้ ผู้ใหญ่สอนเส้นชนิดต่าง ๆ ให้เด็กได้บ้าง เช่น เส้นจากอุปกรณ์ใช้เขียนชนิดต่าง ๆ เส้นโค้ง เส้นคลื่น เส้นลักษณะต่าง ๆ เส้นประ หรือจุดไข่ปลาติดกันยาว ๆ เป็นกลุ่มรูปร่างต่าง ๆ เพื่อให้เด็กรู้จักรูปแบบกว้างขวางขึ้น

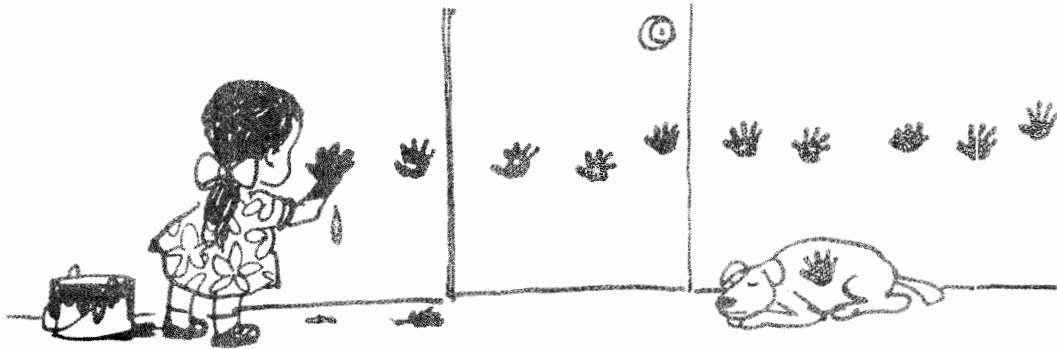

2. กิจกรรมระบายสี

เด็กชอบระบายสีและใช้สีมาก งานระบายของเด็กเล็กมีตั้งแต่ง่าย ๆ ไม่ต้องลงทุนมาก เช่น นั่งระบายที่บนโต๊ะ นั่งระบายที่พื้นและระบายบนแผ่นผ้าใบซึ่งบนขาหยั่ง วิธีสุดท้ายจะช่วยให้เด็กเขียนได้ถนัดควบคุมมือและให้ภาพในลักษณะนี้เป็นจริงได้ดีกว่า

การเขียนบนโต๊ะ เด็กจะรู้สึกได้นั่งสบาย วางและหยิบใช้วัสดุได้สะดวกกว่าการเขียนบนพื้นที่เป็นกระดาษที่ได้บรรยากาศอิสระและสนุกสนานกว่าในการนี้ เด็กอาจหยิบกระดาษเขียนไว้บนกระดาน รองเขียนพู่กันข้างฝาเขียนหรือถือประคองไว้ขณะเขียนก็ได้ส่วน การเขียนบนขาหยั่งให้ความถนัดและเห็นภาพเขียนในแนวตั้งได้ช่วยให้เขียนง่ายดูจริงจัง

อีกวิธีหนึ่งของการระบายสี ที่เด็กจะสนุกสนานมาก คือการระบายด้วยนิ้วมือ โดยต้องใช้แป้งเปียกเปียกมาผสมสีและใช้มือจุ่มวาด

กิจกรรมระบายสีนี้เด็กจะได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน เด็กบางคนยึดการรับรู้ด้านความสวยงามที่ละน้อย ๆ ได้ฝึกการดูสีใช้สีต่าง ๆ ด้วยกันให้เด็กได้ฝึกใช้ความเพียร ฝึกความละเอียด ผู้ใหญ่มีบทบาทในระยะแรก ๆ คือหาอุปกรณ์ที่จำเป็นให้สอนให้รู้จักสีต่าง ๆ ผสมสีต่าง ๆ การใช้พู่กันและสำคัญที่สุดคือการรักษาอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพใช้งานได้ทนทาน มีระเบียบ สะอาด

3. กิจกรรมการพิมพ์

ผู้ใหญ่เริ่มให้เด็กรู้จักกิจกรรมนี้โดยให้เด็กทราบว่า กิจกรรมนี้สามารถใช้วัสดุอะไรได้บ้าง เช่น ไข่ไก่ กล้วย แห้วเข้มนัด กระจุดม และสีทาที่ด้านหลังของสิ่งของนั้นและประทับบนกระดาษ เด็กจะชอบพิจารณาและค้นคว้ามาก หลังจากนั้น ค่อยแนะนำให้เด็กได้ใช้ภาพพิมพ์จากข้าว ผักกาด มันฝรั่ง กิ่งไม้ ก้านดอกไม้ ก้านใบไม้ เช่น ก้านกล้วย

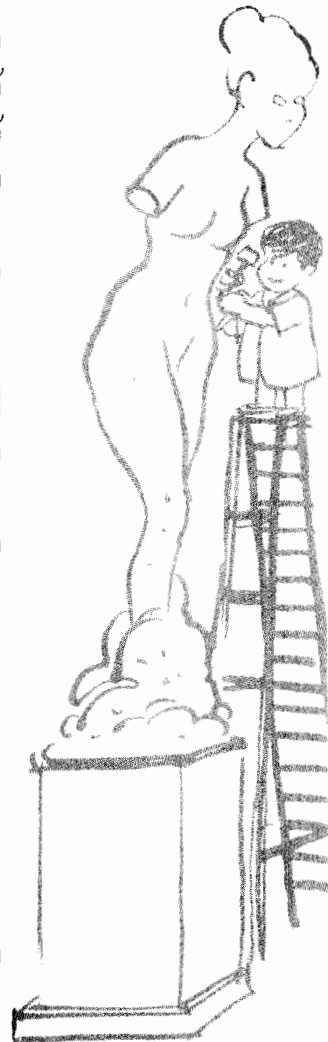
เด็กชอบงานพิมพ์มากและเด็กสามารถทดลองใช้ได้หลายรูปแบบ สร้างเสริมความคิดสร้างสรรค์ได้มาก ผู้ใหญ่นำสนับสนุนและใช้เวลาแนะนำ เล่นด้วยโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะแรก ๆ ของการทำกิจกรรมใหม่ ๆ

4. กิจกรรมปั้น

เด็กวัยนี้ชอบงานศิลปะมาก แต่กิจกรรมที่มอบให้เด็กส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมการวาดภาพ ซึ่งอาจจะข้ามขั้นไปเนื่องจากกล้ามเนื้อของเด็กยังไม่พัฒนาเต็มที่ เราจะพัฒนากล้ามเนื้อเล็กของเด็กได้ด้วยวิธีการปั้น เมื่อเด็กสามารถควบคุมกล้ามเนื้อเล็กได้แล้วจึงจะสามารถควบคุมสี ควบคุมดินสอที่จะวาดไปบนกระดาษ กิจกรรมการปั้นนี้จัดให้เด็กตั้งแต่วัย 2-5 ปี ซึ่งเป็นวัยช่วงต้นของชีวิตเด็ก และเป็นช่วงที่สำคัญมากที่สุดของเด็ก จะมีผลให้เด็กวาดภาพได้สวยงาม สามารถที่จะควบคุมกล้ามเนื้อไปตามต้องการได้ และยังส่งผลให้เขียนตัวหนังสือได้สวยอีกด้วย นับเป็นผลพลอยได้ที่น่าพึงพอใจมาก

สำหรับเด็กวัย 3-5 ปี อาจจะแนะนำให้ใช้ดินเหนียว ซึ่งเป็นวัสดุท้องถิ่นที่หาได้ง่าย ดินน้ำมันก็ใช้ได้ดี เนื่องจากมีหลายสีสามารถเข้าใจเด็กได้ แต่ดินน้ำมันมีข้อเสีย คือมีสารที่เป็นพิษเป็นส่วนประกอบอยู่ ต้องระวังในระหว่างที่เด็กปั้น หรืออาจแก้ไขได้โดยซื้อดินน้ำมันชนิดที่เรียกว่า non-toxic เป็นชนิดไร้สารพิษ ดินน้ำมันแบบนี้จะมีกลิ่นหอมเล็กน้อย ช่วยให้เด็กปลอดภัยมากขึ้น แต่ราคาค่อนข้างสูง มีอีกวิธีหนึ่งซึ่งปลอดภัยพอสมควร คือการใช้แป้งผสมกับน้ำหรือผสมกับกาวลาเทกซ์ใช้แทนดินน้ำมันได้

เมื่อเด็กได้ดินน้ำมันใหม่ ๆ จะมียืมหรือยืมสวย ๆ ที่ได้วัสดุใหม่ซึ่งเขาไม่เคยพบมาก่อน หลังจากนั้นเด็กจะเริ่มบีบ แก่น เป็นการฝึกกล้ามเนื้อ และจะเริ่มมีการนวดคลึง อาจจะคลึงเป็นรูปยาว ๆ เหมือนกับงู และทำให้เป็นรูปร่างต่าง ๆ ขึ้นมา เป็นพัฒนาการของเด็ก เมื่อเด็กปั้นไปมาอาจจะเบื่อ พ่อแม่จะต้องหากิจกรรมใหม่เกี่ยวกับดินน้ำมันให้เด็ก เช่น เอาดินน้ำมันมาตีแผ่เป็นแผ่นบาง ๆ เอาไปไม้ม่าประกบลงไป จะทำให้เกิดลวดลายไปไม้ขึ้นบนดินน้ำมัน เอาใบมีดมา

ตัดรูปใบไม้ แล้วปิดให้คล้ายใบไม้จริง หรือเอาเหรียญบาท
เศษกระดาษ เศษม้วนหลอด เศษผ้า วางทับลงไปให้เกิดลวดลาย

5. กิจกรรมประดิษฐ์ตกแต่ง

กิจกรรมนี้เหมาะมากสำหรับเด็กวัยก่อนเข้าเรียนก็มี
หลายชนิดเช่น ประดิษฐ์และตกแต่งกล่องของใช้ต่าง ๆ ให้มี
สีสันและรูปร่างแตกต่างกันไป เช่น ประดับกล่องรองเท้า
กล่องยาสีฟัน กล่องสบู่ ทำหุ่นจากถุงกระดาษ หรือการ
ประกอบวัสดุต่าง ๆ ให้เป็นภาพที่น่าสนใจต่าง ๆ เช่น เชือก
ผูกของ กระดาษสีติดรูปแปะผสมภาพไว้ด้วยกัน ล้วนเป็น
กิจกรรมที่ให้อิสระแก่ความคิดด้านศิลปะของเด็กและยังฝึก
ให้เด็กวางแผนขั้นตอนในการทำงานที่ประกอบด้วยหลายสิ่ง
อีกด้วย

บทบาทของผู้ใหญ่ควรมีเช่น หาอุปกรณ์แนะนำการใช้
อุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างถูกต้อง เช่น เศษกระดาษสี กาว
กรรไกร มีด สีต่าง ๆ ให้เด็กรู้จักความประหยัด ความสะดวก
และเป็นระเบียบ และรักษาข้าวของที่แม่จัดหาให้ด้วย

การจัดทำ

หนังสือภาพ

ของเด็ก

เด็กทุกคนสามารถแสดง-
ออกได้ ผู้ใหญ่อาจเตรียม
กระดาษ ดินสอสีให้เด็กได้
วาด ผู้ปกครองหรือครูอาจ
จะสมมุติเรื่อง เป็นการกระตุ้นให้เด็กอยากวาดด้วยการเล่า
นิทานให้ฟัง หรือให้เด็กเขียนเรื่องจากจินตนาการ

เทคนิคในการสร้างภาพ นอกจากการวาด
แล้วยังมีอีกต่าง ๆ กันไป

1. ใช้วัสดุฉีกปะติด เป็นวิธีการง่าย ๆ สำหรับ
เด็กเล็ก ๆ ที่ไม่ต้องใช้เครื่องมือหรือของมีคม ข้อจำกัดในการ
ฉีกจึงจะไม่ตรงเหมือนกับการตัด และจะได้ความงามแบบ

ขรุขระ เด็กจะฉีกเป็นรูปปลิง กระต่าย ต้นไม้ หรืออะไรที่เขาต้องการ หลังจากนั้นก็ใช้การทาด้านหลังและติดลงบนฉาก

2. การพับด้วยเศษวัสดุ โดยอาจใช้ส่วนต่าง ๆ ของพื้น เช่น ใบไม้ กิ่งไม้ ก้านกล้วย หัวเผือก หัวมัน วางพิงลงไปบนกระดาษขาว จะเกิดภาพขึ้น อาจใช้สีแต้มให้เป็นรูปทรงตามต้องการ

เมื่อนำภาพหลาย ๆ ภาพที่เด็กนำมาประกอบกัน หรือเย็บเป็นรูปเล่มจะได้หนังสือภาพที่สวยงามน่ารัก

ตั้งคำถามเด็ก

เรื่องงานศิลปะ

ผู้ใหญ่บางคนอาจจะคิด

ว่า การให้ความสนใจกับเด็ก

เมื่อเด็กขีดเขียนหรือวาดรูปขึ้นมา

ผู้ใหญ่รีบให้ความสนใจ และ

พยายามจะขุดคุ้ยด้วยการตั้งคำถาม เป็นการโหดร้ายกับเด็กมากที่จะถามว่า เป็นภาพอะไรเป็นการบีบคั้นให้เด็กหาคำตอบมาตอบผู้ใหญ่ การขีดเขียนในวัย 2-3 ปีนี้ยังไม่มี ความหมายอะไรเลยสำหรับเด็ก ในช่วงนี้ควรจะมุ่งสร้างพัฒนาการ ในการขีดเขียน หรือการแสดงออกทางศิลปะขีดเขียนมากกว่าที่จะมุ่งเน้นความหมายของภาพ เมื่อเด็กอายุ 4-6 ขวบ จำเป็นต้องใช้คำถามว่า “นี่คืออะไร” ผู้ใหญ่บางคนอาจจะเห็นเด็ก 4-6 ขวบ เขียนภาพออกมาดูเป็นเรื่องราวเป็นราวก็รีบร้อนถามเด็ก หรือรีบร้อนตั้งคำถามแบบเดา เช่นถามว่า “โอ้โฮ! เขียนรูปรถยนต์สวยจัง” “เขียนรูปตำรวจไซ้ไหม” ผู้ใหญ่ดูเป็นรูปรถยนต์ เป็นรูปตำรวจ แต่ในความหมายของเด็กนั้น บางครั้งอาจจะจะเป็นรูปรถยนต์ รูปตำรวจจริง บางครั้งเด็กจะเปลี่ยนความหมายของภาพไปตามอารมณ์ หรือความต้องการของเด็ก ในระหว่างที่เด็กเปลี่ยนแปลงความหมายไปนี้ สัญลักษณ์ตำรวจในความหมายของเด็กอาจจะมุ่งไปถึงสิ่งอื่น เมื่อผู้ใหญ่พูดว่า นี่รูปตำรวจ อาจจะเป็นการสร้าง

ความอึดอัดและสร้างความสับสนจนกระทั่งทำลายความ
มั่นใจของเด็ก

เมื่อเด็กวาดรูป ไม่เป็น

พ่อแม่มักจะพบคำถาม
อยู่เสมอในเรื่องลูกวาดรูปไม่
เป็น ถ้าพ่อแม่ตอบลูกไปว่า
พ่อแม่ก็วาดรูปไม่เป็นให้ลูก

ไปวาดเอาเอง ความหวังของเด็กก็จะจบลง ลูกของเราคง
ไปนั่งอ้าปากหวอในห้องเรียน ขณะที่เพื่อน ๆ กำลังวาดรูป
กันอย่างสนุกสนานและมีชีวิตชีวา การวาดรูปไม่เป็นสร้างความ
ความอึดอัดให้กับเด็กมากทีเดียว ปัญหานี้มีสาเหตุหลาย
ประการ อาทิเช่น เด็กขาดความมั่นใจในตัวเอง เด็กคิด
เอาเองว่าศิลปะเป็นเรื่องยุ่งยากมาก สมรรถนะของเด็กในช่วง
นั้นไม่สามารถสั่งการให้สร้างสรรค์เกี่ยวกับการศิลปะได้
สาเหตุสำคัญที่พบบ่อยมาก คือ เด็กขาดการกระตุ้นเร้า หรือ
ขาดความสนใจจากผู้ปกครองและพ่อแม่เมื่อถึงเวลาที่เด็กจะ
ต้องวาดรูป เด็กก็วาดไม่ได้ เป็นผลให้เด็กไม่ชอบ เบื่อหน่าย
และเกลียดศิลปะ ซึ่งสิ่งนี้ขัดแย้งกับธรรมชาติของเด็กอย่าง
มาก พ่อแม่จะแก้ไขปัญหานี้ได้หลายวิธี เช่น

1. เตรียมอุปกรณ์ให้เด็กสามารถทำงานศิลปะได้ทุก
เวลาที่เขาต้องการ
2. หาโอกาสพูดคุยกับเด็ก หาผลงานศิลปะให้เด็กดู
เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจและสนใจให้เด็กทำงาน
3. ขณะที่เด็กทำงานศิลปะ พ่อแม่ควรแสดงความ
สนใจและให้คำปรึกษา
4. เมื่อเด็กทำงานเสร็จ พ่อแม่ควรให้ความสนใจและ
ชื่นชมกับผลงานของเด็ก ถ้าสามารถนำมาใส่กรอบติดไว้ใน
ห้องรับแขก เด็กจะมีความภูมิใจ

ผัดด้วยหรือ ที่เด็กจะให้ ผู้ใหญ่วาดรูป

เมื่อเด็กขอร้องให้ผู้ใหญ่
ช่วย "ไม่" ได้หมายความว่าเด็ก
ต้องการความช่วยเหลืออย่าง
จริงจังเสมอไป บางครั้งเด็ก

ต้องการอะไรสักอย่างหรือใครสักคนซึ่งจะช่วยให้เด็กเกิด
ความมั่นใจในการทำงาน บางครั้งเป็นการเรียกร้องเพื่อให้
แน่ใจว่าผู้ใหญ่หรือพ่อแม่คอยให้ความสนใจกิจกรรมที่เขา
ทำอยู่ ดังนั้นเมื่อได้รับคำขอร้องพ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย
อย่าเพิ่งรีบร้อนตัดสินใจช่วยเด็กทันที ดูให้แน่ใจเสียก่อนว่า
เด็กต้องการความช่วยเหลือจริง ๆ จึงยื่นมือเข้าไปช่วย
การช่วยเด็กให้ถูกต้องและเกิดผลดีนั้น สำหรับเด็กทั่วไป
การให้คำแนะนำเพียงเล็กน้อยก็สามารถกระตุ้นให้เด็กทำ
งานศิลปะได้ โดยที่ไม่ต้องสอนหรือให้คำแนะนำมากมาย
อีกประการหนึ่งที่จะช่วยเหลือเด็กได้อย่างถูกต้องและเป็น
กลาง คือ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเด็ก เช่น พ่อเตรียม
กระดาษ เตรียมสีไว้ให้ลูก แม่เตรียมกระดาษหนังสือพิมพ์
ปูโต๊ะไว้ให้ลูก ปั่นดินน้ำมันแล้วให้ลูกเตรียมดินน้ำมัน เป็นต้น
การปฏิบัติงานการเป็นหน้าที่ของเด็ก

การทำงานศิลปะนั้น ผู้ใหญ่จำเป็นมากที่จะต้อง
ช่วยเหลือเด็กอย่างถูกวิธีและถูกเวลา การที่ผู้ใหญ่เสียสละ
เวลาให้เด็กจะคุ้มค่าเพียงน้อย เมื่อเด็กต้องโหมบินไปด้วยตัวเอง
อย่างมีความมั่นใจและเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบ

ผู้ใหญ่ชอบเรียก รูปลงสีของลูก ว่า "เลอะ"

เมื่อผู้ใหญ่ดูงานของเด็ก
เห็นเด็กเขียนสีไม่อยู่กับที่ ไม่
อยู่ในกรอบ สีเส้นค่อนข้างจะ
ผัดเพี้ยนจากธรรมชาติบ้าง

ตามทัศนะของผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่จะว่า "เลอะ" ที่จริงควรพิจารณา
ถึงพัฒนาการของเด็ก ในแต่ละวัยและประสบการณ์ของเด็ก

ด้วย เด็กบางคนวาดท้องฟ้าสีส้มครีม ใช้ฟู่กันดอกสลิดสี
ลงไปเป็นดาว เด็กบอกว่า ท้องฟ้ากลางคืนไม่มีดเพราะมี
พระจันทร์และมีค้างคาวบินมาด้วย ถ้าเด็กมีความสุขเบิกบาน
ที่ได้ถ่ายทอดประสบการณ์ออกมา ผู้ใหญ่ไม่ควรว่า “ละ”

การใช้

สมุดเขียนภาพระบายสี

สมุดเขียนภาพ

ซึ่งพบกันตามท้องตลาดเป็น

ระบายสี

ศิลปะแบบกึ่งบังคับ เด็ก ๆ

ต้องทำตามคำสั่งในหนังสือที่

กำหนดไว้ให้ ผลดีของการใช้สมุดเขียนภาพระบายสี จะช่วย
ฝึกให้เด็กมีทักษะฝึกประสบการณ์ในการระบายสีให้อยู่ใน
ขอบเขตที่กำหนดได้ และเป็นการฝึกสมาธิและฝึกความตั้งใจ
ของเด็กให้มีสมาธิที่ยาวนานขึ้น ใช้ฝึกความเรียบร้อย ความ
ประณีตบรรจงให้กับเด็ก และใช้ช่วยเด็กที่ล้มเหลวในการ
เขียนภาพที่มีขายตามท้องตลาดก็มีมาก ประการแรก เป็น
การกีดสัดความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก เพราะเด็กไม่มี
โอกาสจะจินตนาการได้นอกเหนือจากรูปที่กำหนดให้ อีก
ประการหนึ่งคือ ฝึกเด็กให้เป็นคนติดยึดกับสิ่งต่าง ๆ ไม่
สามารถจะคลี่คลายไปนอกเหนือจากสิ่งที่กำหนดให้ เป็น
การฝึกให้เด็กชอบทำตามคำสั่ง นอกเหนือจากการพยายาม
ใช้ความคิดของตัวเอง การใช้สมุดเขียนภาพระบายสีให้เกิด
ประโยชน์อาจใช้ได้เป็นช่วงสั้น ๆ หรือใช้กับเด็กเป็นพิเศษ
เฉพาะราย ที่โรงเรียนอาจจะใช้ใน ช่วงต้นชั่วโมงสัก 2-3
นาที ให้เด็กระบายสีเป็นการอุ่นเครื่องก่อนเรียนศิลปะ
นอกจากนั้นควรให้เด็กเพิ่มเติมผลงานต่าง ๆ ได้ด้วย

ศิลปะการจัดห้อง

โลกส่วนตัวของเด็กไม่มี

สำหรับเด็ก

อะไรมากไปกว่าการได้ห้อง

ส่วนตัวสักห้องหนึ่ง หรือ

มุมส่วนตัวสักมุมหนึ่ง เด็ก

สามารถจะสร้างจินตนาการ สร้างโลกส่วนตัวของเขาได้อย่างอิสระมาก การจัดห้องหรือมุมของเด็กเป็นการสนองความต้องการของเด็ก และฝึกให้เด็กมีความรับผิดชอบ ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกว่าเขาเป็นเจ้าของบ้านเหมือนกัน มีข้อควรคำนึงคือ พื้นห้องไม่ควรเป็นพื้นลื่น หรือพื้นแข็ง ควรเป็นพื้นปาเก้หรือพื้นยาง สีของห้องควรเป็นสีอ่อนไม่ฉูดฉาด สามารถที่จะเป็นส่วนประกอบตกแต่งสีอื่นให้กับห้องอยู่แล้ว ห้องที่อยู่ชั้นบนควรติดลูกกรงเหล็กไว้เพื่อป้องกันอันตราย ในกรณีที่ประตูล็อกและเปิดยาก เด็กอาจจะเกิดความรู้สึกว่า ถูกขังอยู่ในห้อง อาจเกิดผลเสียมากกว่าผลดี

การจัดบริเวณของห้องอาจแบ่งได้เป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่นอน ส่วนที่ทำงานหรือศึกษาและส่วนที่เล่น วิธีการจัดมี 3 แบบ

แบบแรก จัดแบบต่อเนื่องกัน เหมาะสำหรับเด็กที่มีความรับผิดชอบดี แบ่งเวลาเป็นความคล่องตัวในการใช้ส่วนต่าง ๆ ของห้องค่อนข้างสูง

แบบที่ 2 จัดแบ่งส่วนโดยมีที่นอนคั่นกลาง เหมาะสำหรับเด็กที่ไม่ค่อยมีสมาธิจิตใจวอกแวก เปลี่ยนไปเปลี่ยนมาระหว่างการศึกษากับการเล่นของเด็ก

แบบที่ 3 ส่วนที่นอนอยู่ด้านใน ส่วนเรียน และส่วนเล่นอยู่ติดออกมาเหมาะสำหรับเด็กที่เป็นระเบียบเรียบร้อย หรือจะฝึกเด็กให้เป็นระเบียบ ส่วนนอนถ้าอยู่ลึกที่สุด จะทำให้เกิดความรู้สึกว่าสามารถหลบสนิทและสบาย ส่วนเล่นที่อยู่ตรงข้ามกันจะทำให้เกิดความรู้สึกสนุกสนาน ร่าเริง ตื่นเต้น ไม่เจียบเหงา

ถ้ามีเฟอร์นิเจอร์เก่า ๆ นำมาระบายสี และตกแต่งเพิ่มเติมก็สามารถนำไปตกแต่งห้องเด็กได้

คนไทยยังมีความเชื่อปลูกฝังอยู่กับการให้ความอบอุ่นอย่างใกล้ชิด เด็กบางคนจะเป็นหนุ่มสาวยังต้องขึ้นนอนไปพร้อมพ่อแม่ซึ่งเป็นปัญหาในการพึ่งตนเองมาก

เด็กควรเรียน

ศิลปะ

อย่างจริงจัง

เรื่องราวของศิลปะกับ

มนุษย์เป็นเรื่องที่แยกออกจาก

กันไม่ได้ แต่คนส่วนใหญ่มัก

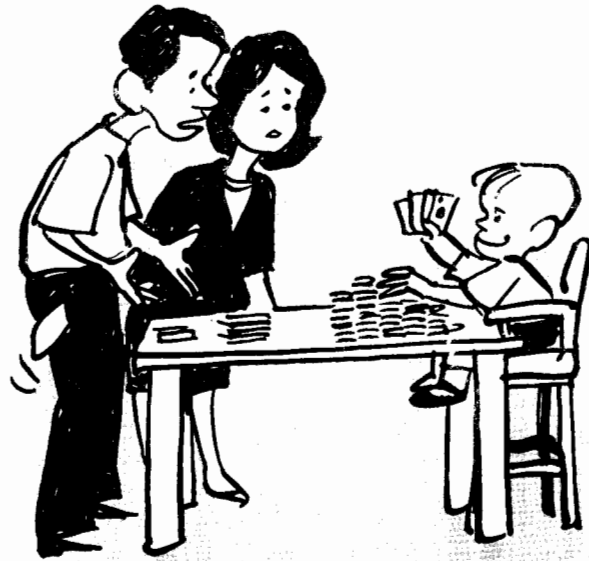
จะคิดว่า ศิลปะไม่ได้เกี่ยวข้องกับ

กับชีวิต ทั้ง ๆ ที่เมื่อเริ่มต้นนอนเขาก็เริ่มหิวผมให้เกิดความสวยงาม เลือกเสื้อผ้าชุดที่คิดว่าสวยงามที่สุด หรือแม้กระทั่งความชอบบางอย่าง เช่น ชอบสีเขียว ก็ใช้สีเขียวทุกอย่าง ผ้า màn สีเขียว เสื้อผ้าสีเขียว รถยนต์สีเขียว ห้องสีเขียว ตู้เย็นสีเขียว ทั้งที่ตัวเองผิวดำคล้ำ ถ้ามีหลักการศิลปะเข้าไปในชีวิต ปรับเรื่องการใช้สีในชีวิตสักเล็กน้อยก็จะพบว่า มีสีอื่นที่น่าสนใจมากกว่าสีเขียว อาจจะสายเกินไปหรือช้าเกินไปที่คนรุ่นพ่อแม่จะเริ่มเรียนศิลปะ แต่พ่อแม่ไม่ควรพลาดโอกาสทองที่จะให้ลูกเรียนศิลปะกันอย่างจริงจัง เพื่อเป็นการประทับศิลปะไว้ในจิตใจของลูก นอกจากลูกจะได้ศิลปะติดตัวไปแล้วเขายังจะมีความเชื่อมั่นในตัวเอง ความคิดสร้างสรรค์ และมีพัฒนาการที่สมบูรณ์ในชีวิต

นาฏศิลป์กับ การพัฒนาบุคลิก ทางกายและใจ ของเด็ก

การเรียนนาฏศิลป์จะมี
ประโยชน์ต่อร่างกาย ช่วย
เสริมสร้างกล้ามเนื้อให้แข็งแรง
รู้จักวิธีการยืน เดิน นั่ง ที่
ถูกต้องทั้งสง่า สวยงามไปด้วย ความสัมพันธ์ระหว่างการ
สั่งงาน ระหว่างสมองกับร่างกายมีความคล่องตัวกว่าคนที่
ไม่เคยฝึกนาฏศิลป์มาก่อน การเรียนนาฏศิลป์เป็นการฝึก
ให้เป็นพื้นฐานที่จะไปเรียนเต้นรำ หรือทำกิจกรรมอื่น ๆ
เมื่อเป็นผู้ใหญ่ ทางด้านจิตใจหรืออารมณ์นั้น เด็กที่เรียน
นาฏศิลป์ได้สัมผัสกับเสียงดนตรี จังหวะ และสร้างสรรค์
จินตนาการทำให้เด็กมีจิตใจละเอียดอ่อน นาฏศิลป์จะช่วยให้
เด็กมีสมาธิ และทางด้านบุคลิกภาพทำให้เด็กได้แสดงออก
และเชื่อมั่นในตนเอง คนที่เรียนนาฏศิลป์จะถูกสร้างให้
แข็งแรงและมีความนุ่มนวลบนความแข็งแกร่งนั้นไปอย่าง
ผสมผสานกันดี

5

พ่อ แม่ ลูก
ผูกพัน

บทที่ 5

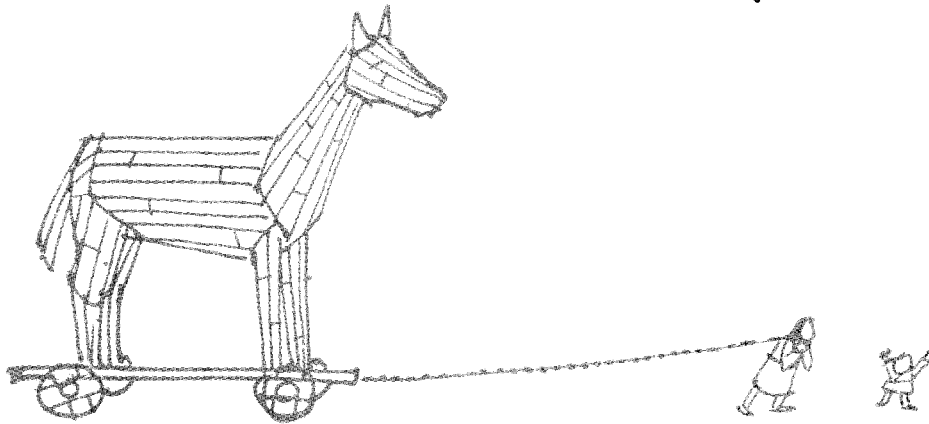
พ่อ แม่ ลูก ผูกพัน

ทำของเล่น

ให้ลูกจากอุปกรณ์
หาง่ายในบ้าน

ประเทศส่วนใหญ่จะเป็นของที่ต้องใช้เงินหาซื้อ มา เด็กที่ฐานะของพ่อแม่ไม่สู้ดีนัก อาจเติบโตขึ้นในสภาพที่ไม่มีของเล่นที่พ่อแม่หามาให้เลย นอกจากว่าเมื่อโตขึ้นหน่อยจะไปชวนขายกติกกันหาของมาเล่นให้เพลินไป-ก็น่าสงสารอยู่

การทำของเล่นจากอุปกรณ์ในบ้าน พ่อแม่ในสมัยก่อน ท่านทำกันมาและมักจะเป็นสิ่งที่พ่อแม่ร่วมเล่นกับลูกด้วย เพราะท่านเห็นประโยชน์ของของเล่นต่อลูก และยังมีเวลาอยู่ใกล้ชิดลูกด้วย สมัยนี้ของเล่นที่พ่อแม่ทำให้เด็กเล่นหาได้ยาก นอกจากตามพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านที่รวบรวมของเล่นของเด็กที่ผู้ใหญ่ทำไว้ให้เล่นกันเองในบ้าน ไม่ใช่ของซื้อของขายและพ่อแม่สมัยนี้ก็ทำไม่เป็น หรือมองเห็นก็เล่นไม่เป็นเสียแล้ว เรียกชื่อของเล่นยังไม่ถูกก็มีมาก

แต่การทำของเล่นจากอุปกรณ์ในบ้าน ก็ยังคงเป็นประโยชน์อยู่ดี และก็เป็นเรื่องที่ไม่ได้เสียด้วย จุดเด่นที่สุดคือประหยัดเงินที่จะต้องไปซื้อหา มา จุดเด่นข้อสองคือพ่อแม่ลูกใกล้ชิดกันอย่างน้อยก็ทางใจ ขณะที่ผู้ใหญ่นั่ง

จะมีกเชมันทำของเล่นให้ลูก ลูกรักพ่อแม่มากขึ้น เพราะเห็นท่านนั่งหลังขดหลังแข็งทำของขวัญแปลก ๆ จากมือท่านให้พวกเขา ได้พูดคุยกัน ได้เห็นพ่อแม่เวลาที่ไม่ว่า อบรมพวกเขา ประโยชน์ของการทำของเล่นก็ยังมีครบถ้วน คือช่วยกระตุ้นการพัฒนาการของเด็กทั้งทางร่างกาย ประสาทกล้ามเนื้อ สติปัญญา สังคม จิตใจ ให้ความเพลิดเพลิน สนุกสนานแก่เด็กผู้เล่น และยังสอนเด็กทางอ้อมถึงค่าของเงินด้วย

ทราบอย่างนี้แล้ว ผู้อ่านคงพร้อมที่จะทำของเล่นให้เด็กเล่นด้วยอุปกรณ์หาง่ายในบ้านกันแล้วนะคะ ของเล่นที่จะเสนอแนะให้มาประดิษฐ์กันต่อไปนี้เหมาะสำหรับเด็กวัยต่าง ๆ กัน มาเริ่มกันเลย

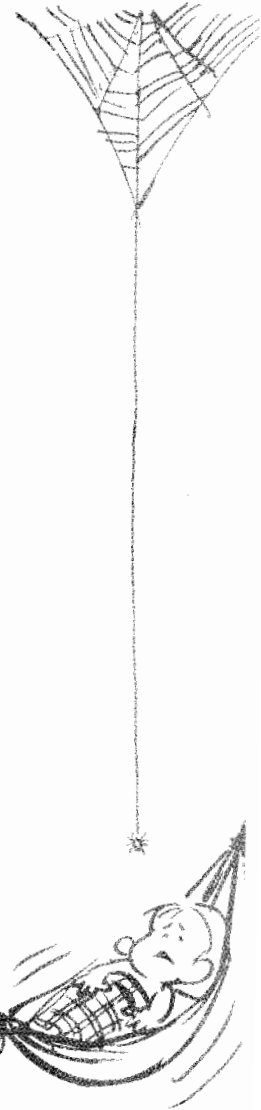
เด็กอ่อน (1-3 เดือน)

ผู้ที่อยู่กับเด็กสามารถทำของเล่นได้เอง ไม่จำเป็นต้องซื้อหา เด็กอายุระหว่าง 1-3 เดือน จะสนใจสีส้ม เสียงแทนที่จะให้นอนอยู่ในเปลหรือบนเบาะแล้วมองเพดานหลอดไฟไปเรื่อย ๆ การหาของมาแขวนให้เด็กดูจะช่วยกระตุ้นพัฒนาการทางสายตาการมองเห็นและทำให้เด็กได้มองเห็นสิ่งสวยงามเคลื่อนไหวไปมา เช่น

ไม้แขวนเหนือเปล

อุปกรณ์ : ไม้บับน เศษผ้า หรือเชือกฟางอย่างใดอย่างหนึ่ง ไม้แขวนเสื้อ

ผูกไม้บับนสวย ๆ เข้ากับไม้แขวนเสื้อ ถ้าไม่มีไม้บับนใช้เศษผ้าเย็บกับด้ายหรือใช้เชือกฟางพันเข้ากับมือ ทบให้หนา มัดตรงกลาง ใช้กรรไกรตัดทั้งสองข้าง แล้วคลี่ออก ควรจะแขวนให้ไกลหน้าเด็ก ไม่ควรให้อยู่ในระยะที่เด็กเอื้อมถึง

วัยหัดไขว่คว้า (2-6 เดือน)

(เด็กระยะนี้กำลังมีการเคลื่อนไหว สามารถใช้มือหยิบจับสิ่งของต่าง ๆ ได้)

กล่องเขย่าเสียง

อุปกรณ์ : กล่องฟิล์มใส ขวดแชมพู ครอบป่อง เม็ดถั่วเขียว ข้าวสาร ข้าวเปลือก มะกล่ำ เม็ดน้อยหน้า หรือทรายละเอียด ไม้ซาง

1. นำเม็ดถั่วเขียว ข้าวสาร ฯลฯ มาใส่กล่อง หรือขวดแชมพูปิดฝาให้แน่น ไม่ให้เด็กแกะเปิดได้ ให้เด็กเขย่าจะเกิดเสียง ทำให้เด็กรู้จักสังเกตการฟัง ได้ยินเสียง ได้พัฒนากล้ามเนื้อ และได้พัฒนาการมองเห็น

2. นำครอบป่องนมมาเจาะรูหัวท้าย ใส่ไม้ซางเข้าไปติดอยู่ให้แน่นและใส่เศษไม้ซาง หรือชิ้นส่วนของครอบป่องที่ตัดออกเพื่อสอดไม้ซางเข้าไปในครอบป่องด้วยให้เด็กเขย่าให้เกิดเสียง อาจใช้ก้อนกรวด หรือเศษหินแทน เพื่อเขย่าแล้วเกิดเสียงต่างกัน หลังจากนั้นอาจใช้ไหมพรมหรือเศษผ้าตกแต่งรอบ ๆ ครอบป่องให้ดูสวยงามก็ได้

กล่องเสียงนี้จะช่วยให้เด็กอยากไขว่คว้า หันตัว หมุนตัว ไขว่คว้าจะเขย่า และกลืนเนื้อกล่องตัวขึ้น เด็กอายุเกิน 6 เดือนไม่ควรให้เล่น เพราะจะชอบกัดและอาจจะเป็นอันตรายถ้าเอาของชิ้นเล็ก ๆ เข้าหู ปาก จมูก

หมอน

อุปกรณ์ : เศษผ้า 2 ชิ้น ชิ้นหนึ่งเป็นผ้าแพร อีกชิ้นหนึ่งเป็นผ้าลูกฟูก ต่างสีกันก็จะดียิ่งขึ้น นุ่นหรือเชือกฟาง
นำผ้า 2 ชิ้นมาเย็บติดกัน ชัดนุ่นเป็นหมอนเล็ก ๆ รูปสี่เหลี่ยม รูปกลมหรือสามเหลี่ยม ให้เด็กจับเล่น เด็กจะรู้สึกถึงความแตกต่างของผ้าที่ลื่นและสากไม่เท่ากันหรือเอาเชือกฟางใส่ไปในถุงผ้า เย็บให้เรียบร้อย ให้ลูกบีบเล่น

เสียงดังก๊อบแก๊บ หรือนำเอาหมอนเล็ก ๆ มาร้อยเข้าเป็น
พวงใช้แขวนให้เด็กคว้าลูกคลำเล่น

หมอนหลากหลายแบบนี้จะช่วยให้เด็กรู้สัมผัสที่แตกต่างกัน
รู้จักรูปร่างที่ต่างกัน

เด็กวัยคืบคลาน (6-9 เดือน)

กระป๋องกลิ้งได้

อุปกรณ์ : กระป๋องอาหารเสริม หรือกระป๋องนม
เศษผ้าหลากสี

พอกับแม่ช่วยกันเอาเศษผ้ามาถักเป็นเปีย เมื่อได้
ความยาวมากพอแล้วนำทางเปียมาขดรอบ ๆ กระป๋อง
ตากาวให้แน่น สลับสีไปมาให้สวยงาม ใส่ก้อนกรวดหรือ
วัสดุอื่นลงไปในกระป๋องเพื่อให้เกิดเสียง แล้วปิดฝาให้แน่น
สนิท ให้ลูกกลิ้งเล่น การกลิ้งของเล่นนี้จะกระตุ้นให้เด็ก
คลานไปหาและไล่ตาม ทำให้เด็กมีโอกาสได้คืบคลาน ออก
กำลังแขน ขา ลำตัว เป็นการพัฒนาการสืบเนื่องไปถึงการ
เดินอย่างมั่นคงและแข็งแรง

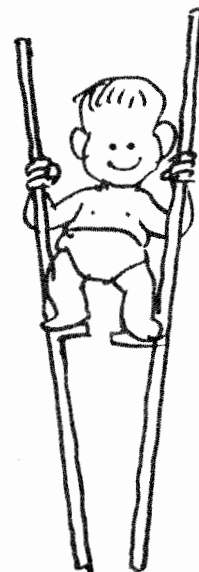
เด็กหัดเดิน

ไม้หัดเดิน

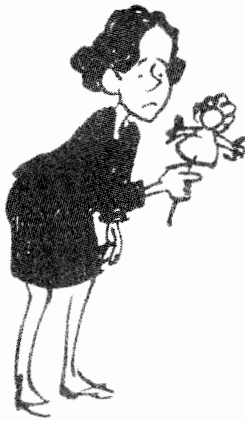
อุปกรณ์ : กระป๋อง 2 กระป๋อง ไม้ซางหรือไม้พาย
เส้นลวด ไหมสี

เจาะรูร้อยลวดเข้าไปในกระป๋องและไม้ ให้หมุนได้
ปิดรอยคมให้เรียบร้อยด้วยเส้นไหม ทากาวพันรอบ ใช้
สำหรับให้เด็กที่เพิ่งเริ่มหัดเดินดึงลากไป

ของเล่นนี้ช่วยให้เด็กสนุกกับการเดินด้วย เป็นการ
กระตุ้นให้การเล่นมีสีสัน มีชีวิตชีวาขึ้น

เด็ก 1-2 ขวบ

หลอดด้าย

อุปกรณ์ : แกนหลอดด้ายหลาย ๆ หลอด ลวด เชือกฟาง หรือเชือกพลาสติก

นำลวดมาขดให้คล้ายเข็มเย็บผ้า ให้เด็กร้อยเชือกฟางเข้าไปในรูเข็มลวดนี้ และเอาเข็มสอดใส่เข้าไปในแกนหลอดด้าย ร้อยให้ยาวเป็นพวง เด็กจะได้ฝึกความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และฝึกความสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา ถ้ามีแกนหลอดด้ายเป็นไม้ ก็สามารถจะทาสีที่ปลอดภัยต่อเด็กให้เป็นสีต่าง ๆ เพิ่มความสนุกสนาน สอนให้ใช้มือได้ดีขึ้น และยังรู้จักสีต่าง ๆ ด้วย

ไม้แขวนผ้าฝากระป๋อง

อุปกรณ์ : ฝาชวด ฝากระป๋อง ฝาแป้ง ไม้ ไม้แขวนเสื้อ ห้อยฝาชวด ฝากระป๋องต่าง ๆ ร้อยกับไม้แขวนเสื้อ ให้เด็กใช้ไม้เคาะเล่น เพื่อฝึกความสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา เป็นการระบายอารมณ์ของเด็กกับสิ่งของ ในขณะที่เด็กวัยนี้ชอบดีเคาะสิ่งของให้เกิดเสียงไปทั่ว ทำของเล่นให้ตีเคาะแบบนี้ เป็นการสอนลูกอย่างถูกทาง

สมุดภาพจากปฏิทิน

อุปกรณ์ : ปฏิทินตั้งโต๊ะขนาดใหญ่ในสำนักงาน หลาย ๆ อันก็ได้

ตัดส่วนที่ยึดไว้ตั้งโต๊ะออก นำภาพจากปฏิทินมาทำสมุดภาพให้ลูก อาจทำเป็นชุด โดยตัดจากหนังสือนิตยสารต่าง ๆ เช่น ชุดเสื้อผ้าผู้หญิง ชุดผลไม้ ชุดดอกไม้ ชุดผัก ชุดนก ชุดลูกสัตว์ เด็กจะได้มีหนังสือของตนเอง เพื่อจะได้เรียนรู้หลายหัวข้อหลายอย่าง เป็นของเล่นชิ้นแรก ๆ ที่มีลักษณะคล้ายหนังสือให้เด็กเริ่มคุ้นเคยกับการพลิกอ่าน

หน้าโน้นไปหน้านี้ได้ ถึงขาดก็ไม่เสียค่า เพราะทำได้ใหม่
ง่าย ๆ หาไม่ยากด้วย

เด็กวัย 3-6 ขวบ

โยนห่วงลงหลัก

อุปกรณ์ : ขวดน้ำปลาเปล่า ๆ หรือ ขวดน้ำมันพืช
ที่ใช้ทำกับข้าวเปล่า ๆ ทราวยหรือกรวดก้อนเล็ก ๆ หรือ
นำเศษหอย หรือไม้ไผ่ หรือสายยางพลาสติก แถบขาว
หรือริบบิ้น

เด็กวัยนี้สามารถเล่นเกมโดยแบ่งเป็นกลุ่มกันได้หรือ
เล่นเดี่ยวก็ได้ โดยไม่แยกเพศ

ให้เด็กตัดทราวยใส่ขวดให้เต็ม ใช้เป็นตัวหลัก ขดเศษ
หอย ไม้ไผ่ ลวด หรือสายยางให้เป็นวงกลม ใช้แถบขาว
พันให้ติดกันสนิท หรือผูกริบบิ้นสวย ๆ ตรงมุม ให้เด็กยืน
ห่างจากหลักขวดทราวยระยะพอควร โดยพิจารณาจากความ
ยาวของช่วงแขนและวัยของเด็ก ขยับให้ห่างขึ้นเป็นขีดขึ้น
ของความยาก ทำเครื่องหมายกำหนดที่让孩子ยืนถือห่วงและ
ยื่นโยนห่วงให้คล้องลงหลัก การเล่นเกมนี้จะฝึกให้เด็กรู้ว่าใคร
เล่นก่อนเล่นหลังเป็นการฝึกประชาธิปไตย และการมีวินัย
ให้เด็ก เด็กจะเรียนรู้ในการให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน
ในกลุ่ม เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับคนอื่น ฝึกความแม่นยำ
การรู้จักระยะและแรงที่จะใช้โยน ฝึกความสัมพันธ์กับตา
และมือด้วย

เกมนี้เล่นได้ทั้งในที่ร่มและกลางแจ้ง เล่นได้สำหรับเด็กหลายวัย

**เล่นกับลูก
ด้วยเกมต่าง ๆ**

ชีวิตของคนในเมือง...การ
ทำงาน... และภาวะเศรษฐกิจ
ทำให้ความใกล้ชิดภายในครอบครัว
ต้องเจือจางลง... เนื่องจาก

ต่างคนต่างต้องออกไปประกอบหน้าที่ส่วนตัวกันตั้งแต่เช้านี้ เวลาที่จะเป็นไปสำหรับความผูกพันใกล้ชิดคือช่วงเวลาอาหารเย็น และก่อนนอนเท่านั้น ที่พ่อแม่จะได้ผ่อนคลาย ได้อยู่กับลูกอย่างใกล้ชิด เกมการเล่นต่าง ๆ จะเข้ามา มีบทบาทในช่วงนี้ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มียุทธศาสตร์มาก เพราะ เกมการเล่นจะช่วยสร้างระเบียบให้กับเด็กโดยไม่ต้องใช้คำพูด โดยระเบียบ กติกา และบทบาทต่าง ๆ ในเกมจะช่วยสอน ให้เด็กรู้จักความรับผิดชอบ และเข้าใจถึงประโยชน์ของการ มีระเบียบวินัยไปในขณะเดียวกัน และการที่ผู้ใหญ่ทั้งพ่อ และแม่ต้องตกอยู่ในกติกาอันเดียวกันนี้เอง ทำให้เด็กเกิด ความรู้สึกเสมอภาค เท่าเทียมกับการลดช่องว่างทำให้ลูก มีความรู้สึกร่วมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้มากขึ้น ได้ฝึก ทักษะการใช้มือ ได้รับความสนุกสนานจากเกม ได้ฝึก ความคิด และการวางแผนไปได้ในเวลาเดียวกัน

ดังนั้น การเล่นกับลูกจึงเป็นประโยชน์และสำคัญมาก จนไม่น่าจะปล่อยปละละเลยไปนาน ๆ

การเล่นกับ

พัฒนาการของเด็ก

ความจริงแล้วการเล่น

เริ่มต้นได้ตั้งแต่ยังเป็นเด็กยัง

อยู่ในวัยทารก การอุ้มก็เป็น

การเล่นได้อย่างหนึ่ง เพราะ

ขณะอุ้มเด็กจะได้รับการสัมผัส กอดรัด และการเคลื่อนไหว ที่เป็นไปตามแรงขับเคลื่อนทางอารมณ์ของผู้ที่อุ้ม ซึ่งเด็กจะรับรู้ ได้และเป็นสุข เช่นเดียวกับการพูดคุยที่แม่มีต่อทารก เด็ก จะฟังได้อย่างไม่รู้จักเบื่อ มีการส่งเสียงอ้อแอ้เลียนแบบ ออกเสียงตาม เท่าเทียมกับการเรียนรู้ เลียนแบบ เป็นการ ตอบโต้ เป็นการเล่นที่ไม่รู้จักเบื่อหน่ายแม้จะซ้ำไปซ้ำมา เพราะเท่ากับว่าทารกน้อยนั้นได้เรียนรู้ทุกอย่างทั้งทาง กายภาพและอารมณ์อยู่ตลอดเวลา

เมื่อเด็กโตขึ้น จะเริ่มชอบการเคลื่อนไหว เช่น จับแขน ยกขึ้นลง จับโยน จับนั่ง จับตัวโยก เด็กจะแสดงความพึงพอใจอย่างเห็นได้ชัด และเรียกร้องที่จะมาหา มาเล่นด้วย เพราะนอกจากจะทำให้เด็กมีความสุขแล้ว ยังเท่ากับให้เด็กได้ออกกำลังกาย

เมื่อเด็กโตขึ้นอีกนิดถึงวัยหัดนั่ง หัดคลานนั้น ผู้ใหญ่สามารถเล่นด้วยโดยการโยนหมอนเบา ๆ ไปที่ตัวเด็ก เด็กจะเริ่มเรียนรู้สัมผัสเวลาหมอนมาปะทะ รู้จักความนุ่ม แรงปะทะ แรงลม ซึ่งเป็นความรู้สึกใหม่ ในวัยนี้มักชอบเล่นตีแค้นที่เป่าลมพองเพื่อให้เกิดเสียงแรก ๆ ผู้ใหญ่หรือพ่อแม่ทำให้ดูก่อน โดยให้เด็กตีที่แค้นพ่อ หรือแม่ แล้วเด็กจะเลียนแบบได้เอง ส่วนจะเอนั้น เป็นเกมที่เด็กวัยนี้ถูกใจมาก เนื่องจากเมื่อถูกปิดตา หรือปิดตาตัวเอง สิ่งที่จะเห็นอยู่จะหายไปจริง ๆ และเมื่อเปิดตาจะกลับพบ... เด็กจะตื่นเต้นมากกับสิ่งที่หายไปแล้วกลับคืนมา

เด็กสามารถ

คิดเกม

ขึ้นมาเล่นเองได้

ถ้าเราเปิดโอกาส เพราะ

เด็กจะต้องการสร้างเกมขึ้น

มาเองอยู่แล้ว พ่อแม่ควร

ยอมให้เด็กเลือก หรือคิด

เกมขึ้นมาเองได้บ้าง ตัวอย่างเช่น เกมยิงปืน เด็กจะ

วาดวงกลมไว้สี่วง และกากบาทสี่อัน พร้อมทั้งบอกว่า

กากบาทนี้คือกระสุน ต่างฝ่ายต่างมีกระสุนคนละสีนัดวิธียิงคือกดปลายดินสอที่เหลาแล้วลงบนกากบาทในแนวตั้งฉาก แล้วเอามือดีดปลายดินสอเป็นเส้นวิ่งไปให้โดนวงกลม ถูวงกลมถือว่าได้ ไม่ถือว่าเสียแต่มดนี้ เป็นต้นเกมส์ที่เด็กคิดมักจะง่าย แต่เป็นการเสริมทักษะ ความชำนาญ เด็กจะเล่นได้ เรื่อย ๆ จนกระทั่งเกิดความคล่องตัว

การให้เด็กคิดเกม ทำให้เด็กใช้เกมเป็นเครื่องมือคลายปัญหา เช่น มีปัญหาถูกเพื่อนรังแก เด็กก็กลับมาคิดเกมกับแม่ว่า เขามีนาฬิกาวิเศษที่เมื่อคนเข้าใกล้แล้วจะกระเด็นออกไปเอง เกมนี้ดูเหมือนว่าจะสร้างความมั่นใจให้เกิดขึ้น การเข้าหาเพื่อนเป็นไปอย่างถูกต้องมากขึ้น ครั้นวันหนึ่งถูกรังแกกลับมา... เมื่อถามว่า... วันนั้นนาฬิกาวิเศษไม่ช่วยหรือ เด็กก็ตอบว่าวันนี้นาฬิกาวิเศษเสีย... เย็นนั้นเด็กจึงคิดเกมขึ้นมาเล่นกับแม่ใหม่เป็นเกมแก่นาฬิกาวิเศษ

ซึ่งการปล่อยให้เด็กเล่นเกมที่คิดขึ้นเองนี้ จะทำให้เด็กได้คลี่คลายอารมณ์ของตนและทำให้พ่อแม่ได้ทราบถึงปัญหาของลูก จะได้ช่วยเหลือหรือแก้ไขได้ทันทั่วทั้ง การที่เด็กคิดเกมขึ้นมาได้เอง แสดงถึงความสามารถในการคาดการณ์ในอนาคต สิ่งที่จะทำให้คนสนุกสนาน แสดงว่าลูกเข้าใจจิตใจของคนด้วย เป็นสิ่งที่น่ายินดี น่าสนับสนุน

เด็กโดยธรรมชาติจะเป็นจริงเป็นจังกับการเล่นทุกอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกมที่เกิดจากจินตนาการของเขาเอง... ฉะนั้น เด็กจะรู้สึกเสียใจอย่างรุนแรงหากถูกแย่งสิ่งที่สมมติว่าอยู่ในมือ อาจถึงกับร้องไห้ ไม่ยอม ทั้ง ๆ ที่สิ่งที่อยู่ในมือนั้นจริง ๆ ไม่มีเพียงแค่เป็นสิ่งที่สมมติเอาเท่านั้น แต่เด็กก็จะเสียใจ ไม่ยอม นั่นเพราะว่าเด็กเป็นจริงเป็นจังกับจินตนาการที่เขาสร้างขึ้นมานั่นเอง และหากผู้ใหญ่ ไปดูว่าเข้า ว่าเด็กเหลวไหล... เด็กจะยังไม่อยากเล่นกับผู้ใหญ่มาก

ขึ้น และคิดว่าผู้ใหญ่ไม่เข้าใจการเล่นเสียบ้างเลย

นอกจากนี้... การเล่นเกมต่าง ๆ ยังเป็นโอกาสที่จะให้เด็กรู้จักการปรับตัวทางสังคมไปในตัว เช่น เด็กบางคนเล่นเกมดัก เช่น ดักเม็ดถั่ว เม็ดน้อยหน้า ได้เก่งมาก มากจนไม่มีใครยอมเล่นด้วยเพราะรู้สึกไม่สนุก เด็กจะเรียนรู้และรีบปรับตัว ยอมหย่อนฝีมือลงเพื่อให้เพื่อน ๆ หรือพี่น้องคนอื่นได้เล่นด้วย ซึ่งเท่ากับเป็นการเรียนรู้ทางสังคมไปในตัวนั่นเองว่า ผลัดเป็นผู้แพ้ เป็นผู้ชนะ ก็สนุกได้เช่นเดียวกัน แต่ที่สนุกที่สุดคือการมีคนอยากเล่นด้วย

เกมง่าย ๆ แต่มากด้วยคุณค่า

1. เกมอ่านหนังสือและเล่านิทาน

เป็นเกมที่ง่าย ใช้ได้ตั้งแต่เด็กเล็กเพิ่งหัดพูด จนถึงเด็กโต นั่นคือเกมอ่านหนังสือและเล่านิทาน

เด็ก ๆ ชอบเกมอ่านหนังสือ เพราะชอบดูรูป เขาจะรู้สึกว่าได้เห็นโลกกว้างที่ไม่ใช่เพียงแต่บ้าน และโรงเรียน เมื่อผลัดกันอ่าน หรือพ่อแม่อ่านให้ฟังเด็กจะพอใจที่ได้ฟังน้ำเสียงขุ่นลงของพ่อแม่ ทั้งยังได้จับต้องแผ่นกระดาษ ซึ่งเป็นสิ่งที่เด็กพอใจมาก โดยเฉพาะแผ่นกระดาษที่มีสีสัน หรือการเล่าด้วยการวาดไปด้วยขณะเล่า เด็กจะรู้สึกเป็นจริงเป็นจัง

เกมนี้สามารถดำเนินต่อไปได้แม้กระทั่งเมื่อเด็กโต ด้วยการผลัดกันอ่าน ผลัดกันเล่า ไม่มีการบิตพลิ้วเมื่อถึงเวอร์ของตน โดยเฉพาะพ่อแม่ ห้ามบิตพลิ้วเป็นอันขาดเพราะจะทำให้เด็กรู้สึกที่ไม่เสมอภาค หักซ่อนความเอาเปรียบให้กับเด็กโดยไม่รู้ตัว

การเล่านิทาน หรือเล่าเรื่องเป็นอีกเกมหนึ่งที่เด็กพอใจ พ่อแม่อาจนำเอาปัญหาของตนมาเล่าให้เด็กฟังก่อน

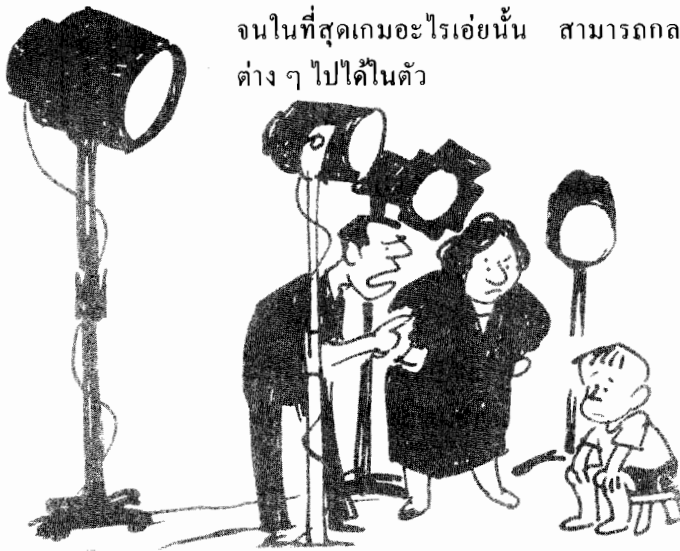

แล้วในที่สุดเด็กก็จะเรียนรู้ที่จะเล่าปัญหาของตัวเองให้พ่อแม่ฟัง ทำให้เกิดความเข้าใจและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นการสร้างความรู้สึกร่วมของความมีน้ำใจ เป็นครอบครัวที่เห็นอกเห็นใจ และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

และการหัดเล่านี้ แม้เด็กหัดพูดก็ทำได้ด้วยการเริ่มต้นให้คิดหน่อย เช่น ถามว่าเมื่อเช้าหนูหกล้มใช่ไหม... เด็กก็จะเริ่มปะติดปะต่อถ้อยคำ อาจเพิ่มความช่วยเหลือจากพี่หรือพ่อแม่... ซึ่งไม่นานเด็กก็คุ้นที่เล่า เริ่มมีระบบในเชิงคำพูดสุภาพเรียบร้อย ที่อาจทำให้เด็กเติบโตเป็นคนที่สามารถพูดอธิบายได้ดีในเรื่องทั้งง่ายและยาก บางคนอาจเป็นนักพูดที่ดีได้

2. เกมอะไรเอ่ย

เป็นอีกเกมหนึ่งที่เด็กชอบ จะพยายามสะสมปัญหาจากสิ่งต่าง ๆ รอบตัวทั้งขณะอยู่บ้าน อยู่โรงเรียน และไปเที่ยวต่าง ๆ มาทนายพ่อแม่ เวลาผู้ใหญ่ตอบไม่ได้เด็กจะเรียนรู้ได้ว่า แต่ละคนมีสิ่งที่ตัวเองทั้งรู้และไม่รู้ปะปนอยู่เหมือนกัน และปัญหาที่นำมาทนายจะทำให้เด็กเรียนรู้ได้ดีขึ้น เช่น เมื่อเด็กถามมา ผู้ใหญ่ถามกลับไปเพื่อเฟ้นคำตอบว่าเป็นพืช หรือสัตว์ ซึ่งเด็กเองก็ต้องคิดที่จะตอบเหมือนกัน จนในที่สุดเกมอะไรเอ่ยนั้น สามารถกลายเป็นบทเรียนต่าง ๆ ไปได้ในตัว

ทายของในมือ

เด็กจะสนุกมาก เพราะได้เห็นสีหน้าของผู้ใหญ่เวลาที่เด็กทายถูก และเรียนรู้การดูสีหน้าที่จริงแล้วที่พูดนั้นจริงหรือไม่จริง ในที่สุดอาจทายได้จากการดูสีหน้าผู้ใหญ่ที่แอบซ่อนของไว้ในมือที่ถูกต้อง เกมเช่นนี้ให้ความเสมอภาค เพราะกติกาไม่มาก ผู้ใหญ่และเด็กมีสิทธิตอบผิดได้เท่า ๆ กัน

4. เกมฟังเพลง

เด็กชอบอีกเหมือนกัน เพลงเป็นสิ่งที่เด็กได้ยินตั้งแต่อยู่ในครรภ์ก็ได้ เพลงทำให้เด็กสงบ สดชื่น มีชีวิตชีวา เกมที่ใช้เพลง เช่น แก้อีตดรี เกมแสดงท่าประกอบ จังหวะเพลง เพราะได้ออกเสียงร้องเพลงเลียนแบบ เพลงที่ฟังได้มีการออกท่าออกไปกับเพลง ช่วยฝึกทักษะในการขยับแขนขาให้เข้ากับจังหวะเพลง เรียกว่าฝึกให้เกิดทักษะทั้งในด้านสรีระ และการฟังเสียงต่าง ๆ จังหวะต่าง ๆ เด็กที่ฟังเพลงบ่อย ๆ จะทำให้รู้จักการผสมผสานของเสียงดนตรีอย่างมีศิลปะ เด็กจะพูด จะร้องเพลงได้ดีขึ้น ทั้งหมดนี้จะทำให้ชีวิตของเด็กดีพร้อมมากขึ้นด้วยสิ่งแวดล้อมที่พ่อแม่จัดให้

สาเหตุที่เด็กบางคน

ไม่ยอมเล่นเกม

กับผู้ใหญ่

เกมที่ยากมีกติกามาก

มายซับซ้อน เป็นเกมที่เด็ก

หลีกเลี่ยง เพราะจะต้องอดทน

ฟังการสอน อธิบายกฎเกณฑ์

และระเบียบวิธีมากมาย ทำให้รู้สึกที่ไม่เป็นการเล่น แต่เป็นการสอนจากพ่อแม่ที่ได้ยินได้ฟังอยู่แล้วเป็นประจำ และการที่เด็กหันมาเล่นเกมง่าย ๆ และชอบเล่นกับพ่อแม่ นั้น เพราะว่าการเล่นเกมเป็นช่วงเวลาที่เด็กมีความรู้สึก

เสมอภาคซึ่งเป็นธรรมชาติของมนุษย์ ทดแทนความสูญเสียที่ต้องตกอยู่ภายใต้การบงการ และคำสั่งสอนตลอดเวลา การเล่นเกมด้วยกัน ทำให้รู้สึกทุกคนแม้แต่พ่อแม่ก็ต้องตกอยู่ภายใต้กติกาอันเดียวกันนี้ ดังนั้นเกมที่จะชวนให้เด็กเล่นแล้วได้รับการตอบสนองว่าชอบจะเป็นเกมง่าย เช่น เกมจ๊ะเอ๋ไล่กวด เกมซ่อนหา เด็ก-ผู้ใหญ่จะผลัดกันเป็นจ๊ะเอ๋ไล่กวด วังหนีบ้าง และผลัดกันเป็นคนหา คนซ่อน

การเล่นดังกล่าวเป็นการทดแทนที่ดียิ่ง เดิมความรู้สึกที่ขาดหายไปของเด็กที่เกิดจากการถูกดูว่า ถูกทำโทษ ทำให้เด็กไม่รู้สึกลัวตกกลัว และเป็นการสร้างความสมดุลให้กับชีวิตประจำวันที่เด็กจะต้องรับคำสั่งอยู่ตลอดเวลา รู้สึกว่าพ่อแม่เป็นคนที่จะช่วยให้หายเหงาหงอยได้

เด็กที่ไม่ชอบเล่นกับผู้ใหญ่ อาจเป็นไปได้ว่าเกิดจากความเข้มงวดเกินไปของผู้ใหญ่ที่ไม่ปล่อยอารมณ์ให้สบาย ในขณะที่เล่น วิธีแก้คือให้เด็กเป็นคนเลือกเกมเอง โดยผู้ใหญ่ต้องคิดเสมอว่า การเล่นนั้นเพื่อความสนุกสนานในครอบครัว... ไม่ใช่เพื่อแพ้ชนะหรือสอนกติกากันอย่างเอาเป็นเอาตาย

เมื่อเด็กเล่นแล้ว เกรงหรือโกง

นี่คือปัญหาที่ต้องพบ
อยู่เสมอ ซึ่งพ่อแม่จะต้อง
ไม่ดูว่า แต่ให้แก้ด้วยการเลิก
เล่นหรือเปลี่ยนเกมจากเกมที่

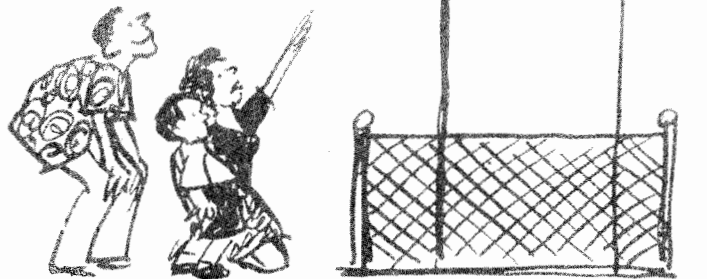
กำลังดำเนินอยู่นั้นโดยไม่ว่ากล่าว เด็กจะรู้ได้ด้วยตัวเอง โดยไม่รู้สึกลัวเสียหน้าหรือถูกห้ามหยัน การเลิกเกมหนึ่งจะต้องใช้วิธีเปลี่ยนไปเล่นอย่างอื่นที่เปลี่ยนอิริยาบถที่แตกต่างจากเกมเดิมโดยชัดเจน และต้องทำให้อารมณ์ไม่ขุ่นมัว ซึ่งเป็นสิ่งที่สอนให้เขารู้ว่าในชีวิตนั้นมีทั้งแพ้และ

ชนะ และช่วยให้เขารู้จักพิจารณาในการหาทางออกให้กับตัวเองได้อย่างถูกต้องด้วย

การพาเด็กไปเที่ยว และประโยชน์ ของการเที่ยวต่อเด็ก

พ่อแม่กว่าจะพาเด็กไปเที่ยวได้คงต้องเตรียมกาย เตรียมใจพอควร ยิ่งเด็กที่อยู่ในวัยซุกซนด้วยแล้ว พ่อแม่มักจะคิดหนัก เตรียมหนักก่อนกลั้วลงมือพาเด็กไปเที่ยว เพราะหว่าดกลัวไปสารพัด เช่น กลัวลูกเป็นอันตรายไม่สบาย พลัดตกหกล้ม กลัวลูกไปทำความรำคาญ ความเสียหายกับผู้คนและสถานที่ที่ไป กลัวเหน็ดเหนื่อย เปื่อ เป็นภาระที่ต้องเกร็งตลอดทั้งวัน น่าเห็นใจที่พ่อแม่หลายคนตกอยู่ในสภาพเช่นนี้ จึงเหมือนกับว่าการพาเด็กไปเที่ยวแต่ละครั้งเป็นเรื่องจำเป็น หลีกเลี่ยงไม่ได้ เป็นโอกาสพิเศษจริง ๆ

ความจริงแล้วเด็กตื่นเต้นและชอบกับการได้ไปเที่ยวกับพ่อแม่มากกว่าสิ่งใด ดังนั้นด้วยอารมณ์ที่เบิกบาน ดีใจ พ่อแม่สามารถใช้วิธีการเพียงไม่กี่อย่างเตรียมเด็กไว้ และตัวเองก็เตรียมใจไว้รับสถานการณ์ที่เกี่ยวกับเด็ก ๆ ด้วย ขณะเดียวกันก็เปิดการรับรู้ของพ่อแม่ให้กว้าง และคิดว่าเพื่อให้สามารถเห็นสิ่งที่สวยงาม ละเอียด พิเศษมาก ๆ เล่าให้ลูกฟัง ทำจิตใจให้เปิดกว้างรับพฤติกรรมด้นเดิน ดีใจของเด็ก ๆ ได้อย่างสดชื่น และสงบเยือกเย็น พยายามให้

บรรยากาศของการไปเที่ยวด้วยกันเป็นบรรยากาศที่ดีต่อเด็กและต่อตัวเองในการสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันในครอบครัว

ประโยชน์ของการพาเด็กไปเที่ยวนั้นมีมากมาย ดังนั้นเมื่อทราบแล้วพาเด็กไปเที่ยวให้มากขึ้น บ่อยขึ้นด้วย ประโยชน์ของการพาเด็กไปเที่ยวมีโดยย่อดังนี้คือ

1. ทำให้รู้จักการรอคอย

ปกติเด็กอยากได้อะไรจะต้องได้เดี๋ยวนั้น แต่การไปเที่ยวจะต้องรอ เช่น รอให้ถึงวันอาทิตย์ รอให้ถึงวันหยุด หรือปิดภาคเรียน ทำให้รู้ด้วยว่าของทุกอย่างนั้นบางครั้งก็ไม่สามารถได้มาทันทีตามที่ต้องการ ต้องมีความพร้อมทั้งเวลา บุคคล พาหนะ ภาวะการเงิน สุขภาพของผู้ที่จะไปเที่ยว ซึ่งลูก ๆ ก็ต้องรอให้ทุกสิ่งพร้อม

2. ทำให้รู้จักฝึกความรับผิดชอบเรื่องไปเที่ยว

โดยหัดให้เด็กเตรียมตัวเอง จัดของเอง โดยพ่อแม่เพียงแต่แนะนำเท่านั้น และไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับ หรือจัดการให้ เพื่อให้เรียนรู้ในผลลัพธ์เอง ถ้าหากว่าเตรียมไปไม่พร้อม เช่น เตรียมไปว่ายน้ำ เตรียมไปเที่ยวค้างคืน เตรียมไปค่าย เมื่อเด็กฝึกครั้งแรกแล้วครั้งต่อไปจะไม่ผิดซ้ำ และเตรียมพร้อมละเอียดละออมากขึ้น เรื่องนี้ผู้ใหญ่แทบไม่ต้องไปดูว่า หรือจัดการให้เลย

3. ทำให้รู้จักเรื่องระเบียบวินัยของเวลา

เช่น รดต้องออกตามเวลาที่กำหนด เวลาที่จะต้องทานอาหารร่วมกัน เวลาที่จะออกไปซื้อของ ซึ่งจะต้องเป็นไปตามรายการที่วางไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการไปเที่ยวกับทัวร์จะช่วยได้มากในเรื่องวินัยของเวลา

4. รู้จักการจัดสรรงบประมาณการเงิน

พ่อแม่ควรให้เงินติดกระเป๋า และให้เด็กจัดสรรการใช้เงินด้วยตัวเองเพื่อจะได้มีเงินใช้ตลอดรอดฝั่งในช่วงระยะเวลาของการไปเที่ยวที่นั่น และให้อิสระเต็มที่ในการที่เด็กจะทดลองจัดสรรใช้เงินที่มีอยู่ให้คุ้มค่าที่สุด

5. ทำให้รู้จักบทบาทของตนเองต่อบุคคลอื่นในขณะเดินทาง

เด็กได้เรียนรู้การคบหาคนอื่น การช่วยเหลือพ่อแม่และคนอื่น เช่น ช่วยถือของช่วยหยิบของ ทั้งยังจะทำให้เด็กรู้สึกว่ามีค่ากับครอบครัว และสังคมด้วย และหากพ่อแม่รู้สึกว่าเป็นภาระในการพาลูกไปเที่ยวที่นั่น สามารถแก้ได้ด้วยการไปในที่ ๆ พ่อกับแม่รู้สึกสนุกและอยากไป เพราะเด็กนั้นจะอยากรู้อยากเห็นในทุกที่ ถ้าหากว่าได้รับอิสระและไม่ถูกห้ามปราม เพราะเด็กจะตื่นเต้นกับสิ่งใหม่ ๆ รอบตัว และมีคำถามที่สงสัยอยู่เสมอ และตลอดเวลา เป็นปัญหาที่บางครั้งผู้ใหญ่เองก็คิดไม่ถึงก็มี

อีกประการหนึ่งที่พบเสมอนั้นคือความรู้สึกว่าลูกตนจะไปสร้างความรำคาญให้กับคนอื่น อย่างนี้ให้แก้ด้วยการคิดว่าเด็กนั้นเป็นลูกคนอื่นที่เขาพามาเที่ยวด้วย เพราะกติกามีอยู่ในระหว่างการเที่ยวที่นั่น ผู้ใหญ่คนอื่น ๆ จะช่วยสอนให้ บอกให้ และเด็กจะปรับตัวเข้ากับกติกานั้นไปได้เอง ทำให้เด็กรู้จักการเรียนรู้กติกาของสังคม และทำให้รู้สึกว่ามีคุณค่า ได้อยู่ในกติกาเดียวกับผู้ใหญ่ แล้วเด็กจะไม่ใช่ปัญหาอีกเลย

6. การไปเที่ยวทำให้เด็กได้เรียนรู้อย่างมากมายมหาศาล

และเป็นการเรียนรู้ที่เด็กจะรู้ได้อย่างไม่ต้องขัดเขียด เพราะธรรมชาติช่างสงสัยตื่นเต้น และช่างซักถามของเด็ก

จะเป็นการให้ความรู้กับเด็กอย่างแม่นยำ ได้เรียนรู้โลกของความเป็นจริง และที่มาของสิ่งที่เด็กเห็นอยู่ในบ้าน เช่น เมื่อพาไปเที่ยวที่ลานของวัดโพธิ์ เด็กถามว่า ทำไมถึงมีตุ๊กตาแขนขาด ขาขาดมากมายไปหมด ซึ่งผู้ใหญ่เองก็ตอบไม่ได้ และบอกเด็กไปว่าไม่ทราบ อย่างนี้จะทำให้เด็กเรียนรู้ว่าผู้ใหญ่ หรือพ่อแม่บางทีก็ไม่รู้ไปเสียทุกอย่างเหมือนกัน และแนะนำที่จะพากันไปค้นดูตามหนังสือ ทำให้เด็กได้รู้จักการค้นหา รักการอ่านหนังสือเพิ่มขึ้นอีกด้วย เช่น พาไปเที่ยววัดพระแก้วไปดูฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ เด็ก ๆ จะสนใจ และเมื่อดูได้ไม่หมดไม่ครบ ก็ให้เด็กไปอ่านหนังสือเพิ่มเติม แล้วมาเล่าสู่กันฟัง เด็กจะสนใจให้พ่อแม่หาซื้อให้... ทำให้เกิดความสนใจในการอ่าน การคิดค้น ซึ่งดีกว่าการอ่านที่ถูกบังคับ หรือถูกงูใจให้อ่านเสียอีก

7. เป็นประโยชน์ต่อการพูด

ด้วยการให้เด็กเล่าสิ่งที่พบมาให้คนที่ไม่ได้ไปฟัง ซึ่งดีมากที่จะใช้แก้ปัญหาในเด็กที่ไม่ช่างพูด ไม่ชอบพูด ที่ส่วนใหญ่มักเกิดจากระบบความคิดยังไม่พร้อม หรือเกิดจากเมื่อเด็กพูดกับพ่อแม่ หรือคนที่รักแล้วไม่ได้รับผลตอบสนอง

การพาไปเที่ยวก็ได้ด้วยการให้กลับมาเล่า... อาจเล่าเองไม่ได้ เพราะไม่มีความมั่นใจก็ให้คนอื่นเล่า... ผิดถูกอย่างไรเด็กคนที่ไม่พูดนั้นมักจะท้วงขึ้นมาเป็นระยะหรือเล่าเสริมให้ ซึ่งการเล่าเสริมนี้เองที่ทำให้เด็กได้รับความสนใจ รู้สึกมีคุณค่าในการพูดและกลายเป็นเด็กที่พูดเป็น พูดเก่งไปในที่สุด ไม่ได้พูดแล้วไร้คุณค่าเหมือนที่เป็นมาแต่ก่อน

8. เป็นประโยชน์ต่อการเขียน

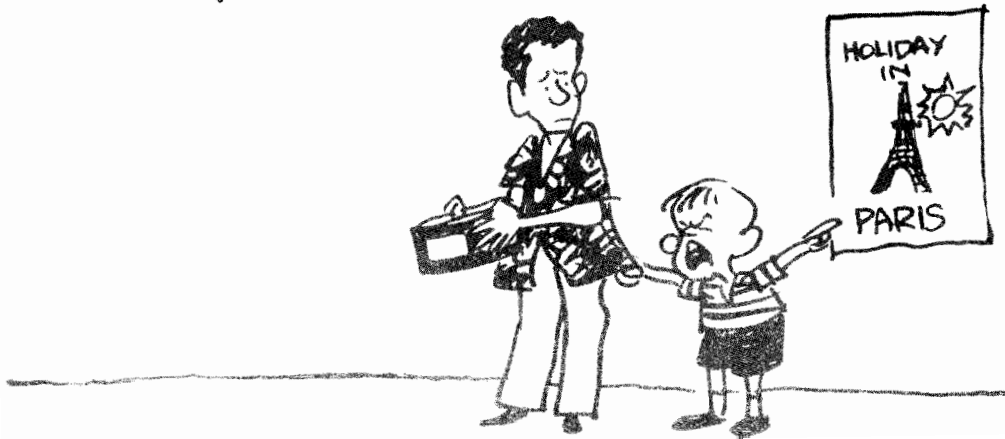
เมื่อคิดเป็นระบบจนเล่าได้ ก็จะต่อเนื่องมาเป็นการเขียน ด้วยการให้เด็กเขียนเรียงความ เขียนถึงความประทับใจ

ของเด็กโดยไม่ต้องนำทาง หรือบังคับ เด็กจะเริ่มเขียนออกมาได้เอง ด้วยทักษะและระบบความคิดของตนเอง ความประทับใจของเด็กมีเท่าใด การเขียนและภาษาจะยิ่งลุ่มลึกลงไปเท่านั้นตามวิสัยการเสาะแสวงหาของเด็ก

9. เป็นโอกาสทองของการสื่อสารที่ดีระหว่างพ่อแม่ลูก

เป็นโอกาสให้มีอารมณ์เบิกบาน ทำให้สามารถพูดจาสื่อสารซึ่งกันและกันระหว่างพ่อแม่ลูกได้ดี พ่อแม่ลูกในอารมณ์ที่เบิกบานจะสามารถรับฟังและเล่าความคิด ความต้องการในใจให้กันและกันฟังได้อย่างได้ผล แม้กระทั่งการที่จะบอกให้ลูกรู้ถึงความรักของพ่อแม่ที่มีต่อตัวเขา และคุณค่าที่พ่อแม่คิดถึงตัวลูก ก็สามารถบอกกันได้ ชาบซึ่งดีในอารมณ์ที่แจ่มใสปลอดโปร่งขณะไปเที่ยวด้วยกัน

และควรที่จะพาเด็กไปเที่ยวในสถานที่ที่แตกต่างออกไปจากบ้าน และโรงเรียนเช่น สวนสัตว์ ชายทะเล ภูเขา หรือต่างจังหวัดที่แตกต่างออกไปจากความคุ้นเคย... โดยไม่ต้องเกรงว่าจะซ้ำที่ เพราะเด็กจะคิด และค้นหาสิ่งใหม่ในสิ่งเดิมได้อยู่ตลอดเวลาทั้งยังจะทำให้เด็กได้สัมผัสสิ่งที่ตัวเองชอบได้ลึกซึ้ง ทำให้ผู้ใหญ่ได้เห็นถึงความชอบของเด็กได้อย่างชัดเจน เด็กจะไม่รู้สึกซ้ำซากเลย หากที่นั้นเด็กไม่ต้องถูกบังคับ หรือห้ามปราม

เท่านั้นเอง... การพาเด็กไปเที่ยวก็จะได้ผลโดยอย่าง
สมบูรณ์ ทั้งพ่อแม่ และลูกได้ตั้งใจ

เทคนิคในการ เป็นผู้ฟังที่ดี ของพ่อแม่

ทุกวันนี้พ่อแม่จะมี
บทบาทเป็นผู้พูด และมีความ
คิดว่าลูกจะต้องเป็นผู้ฟัง พ่อ
แม่สั่งสอนและดักเตือน เมื่อ

เด็กอยู่กับพ่อแม่ซึ่งเป็นผู้พูดอย่างเดียว จะขาดการได้เป็นผู้
พูด และในขณะที่พ่อแม่พูดมาก ๆ ก็ใช้ว่าเด็กจะฟังตลอด
เวลา แต่กลับจะเรียนรู้ปิดหูปิดตาโดยทำท่าฟังไปเท่านั้น
จะไม่พูดในสิ่งที่อยากพูด แต่จะไปพูดกับเพื่อนแทน พ่อแม่
มักจะเป็นบุคคลสุดท้ายที่รู้ปัญหาของลูกเสมอ การที่พ่อแม่
เป็นผู้ฟังจะมีผลดี ก็คือลูกจะรู้สึกได้รับการยอมรับ ซึ่ง
เปรียบเสมือนเราเตรียมดินสำหรับเพาะเมล็ดพืช ให้สอดคล้อง
กับเมล็ดพืช เมล็ดพืชก็ย่อมเติบโต และผลิดอกออกใบ
เช่นเดียวกันกับเมื่อลูกอยู่ในภาวะได้รับการยอมรับ จะรู้สึก
เป็นตัวของตัวเองและมีความสุข เหมือนตัวเราเช่นกันเมื่อ
มีคนฟังเราเราจะรู้สึกอบอุ่นใจ รู้สึกเป็นตัวของตัวเอง สิ่งนี้
เป็นสิ่งที่ดีที่ทำให้ลูกค่อย ๆ รู้แนวโน้มของตัวเองในการ
พัฒนาว่าอยู่ที่จุดไหน และทำให้เด็กเติบโตไปตามแนวโน้ม
ของเขา

แต่ถ้าเด็กพูดอะไรแล้วไม่มีใครยอมรับฟัง ถูกปฏิเสธ
อยู่ตลอดเวลา ภาวะของการไม่ยอมรับจะก่อให้เกิดความ
ขาดความมั่นใจ ขาดความเชื่อมั่น สิ่งก็ตามมาก็คือ การไม่พูด
ขาดความกล้า ในที่สุดเด็กจะไม่มีความสุขเท่าที่ควร เป็น
เด็กเศร้าหมอง ประหม่า กลัวคนไม่กล้าแสดงออก และ
ไม่กล้าเป็นตัวของตัวเอง คิดว่าผู้อื่นคอยจับผิดตลอดเวลา

พ่อแม่โดยทั่วไปจะคิดแต่ว่า วันนี้นับอะไรกับลูกบ้าง
สอนอะไรบ้าง หรือลืมสอนอะไร จึงเป็นเหตุให้พ่อแม่เอาแต่

พูด ๆ ขาดการฟัง จึงควรเริ่มต้นตั้งแต่วັນนี้ด้วยการถามตัวเองว่าวันนี้ได้ฟังอะไรจากลูกบ้าง ให้สมดุลกันบ้างก็จะดี

การเป็นผู้ฟังที่ดีพ่อแม่เริ่มต้นตั้งแต่เด็กเริ่มหัดพูด การที่เด็กเล็ก ๆ สามารถพูดได้หลังจากลืมหัดโลกเพียงขวบกว่า ๆ นั้น เพราะว่าแก็เป็นผู้ฟังที่ดีมาโดยตลอด เด็กเป็นผู้ฟังที่ดีตั้งแต่เกิดเลยทีเดียว ฟังเสียงธรรมชาติ เสียงพ่อแม่ และเสียงอื่น ๆ และยังเป็นนักเรียนแบบ เรียนแบบ แล้วก็พยายามจับความหมาย เป็นความเฉลียวฉลาดของเด็ก เมื่อเด็กเริ่มพูดได้ ผู้ใหญ่ไม่ควรรำคาญใจว่าเด็กพูดอะไรไม่รู้ แล้วทำร้ายจิตใจเด็กด้วยการพูดต่อหน้าว่า “พูดอะไรฟังไม่รู้เรื่องเลย” หรือ “ไม่เอาแล้วรำคาญ” เพราะนั่นคือการทำร้ายเด็กอย่างรุนแรง และเมื่อเราไม่ฟังเด็กในขณะที่เด็กพร้อมที่จะบอกความต้องการความสนุกสนาน แสดงความรู้สึก ซึ่งจะทำให้เด็กขาดกำลังใจทันที มีตัวอย่างของเด็กอายุ 4 ขวบที่ไม่พูดเลย เพราะว่าขาดคนที่ฟัง พ่อแม่ออกจากบ้านตั้งแต่ตี 4 ปลอ่ยให้อยู่กับพี่เลี้ยงด้วยความจำยอม พี่เลี้ยงก็ไม่ยอมฟังอะไรจากเด็ก เด็กจึงมีความรู้สึกว่ไม่มีคความหมายที่เขาสื่อสารกับโลกภายนอก จึงไม่พูดจนกระทั่งอายุ 4 ขวบ

สาเหตุที่เด็กไม่พูดอีกประการหนึ่ง คือ เห็นว่าการพูดไม่มีความสำคัญสำหรับใครหมายความว่าเด็กยังไม่ทันจะอ้าปากพูดอะไร ผู้ปกครองซึ่งรักเด็กมากจะรีบตอบสนอง

ความต้องการของเด็กทันที จนทำให้เด็กรู้สึกว่าการพูดนั้นไม่สำคัญเลย เพราะทุกคนรู้ความต้องการของตนหมดแล้ว เด็กเหล่านั้นนอกจากไม่พูดแล้วยังจะมีอารมณ์ที่รุนแรงอีกด้วย เพราะนึกไปว่าผู้ใหญ่จะรู้ความต้องการของตนอยู่แล้ว

เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่พ่อแม่พยายามจะฟังลูก และพยายามที่จะเข้าใจ จะมีกำลังใจ และพยายามที่เร่งรัดในการฝึกทักษะในการพูด การแสดงออกมากยิ่งขึ้น เมื่อเด็กได้ฝึกการสื่อสารระหว่างบุคคลมากขึ้น ความสามารถย่อมมีมากกว่าเด็กที่ขาดโอกาสเช่นนี้บ่อย ๆ

ผลของ

การเป็นผู้ฟังที่ดี

การที่พ่อแม่เป็นผู้ฟัง

ที่ดีมีผลดี คือ ส่งเสริมความ

สัมพันธ์ที่ดีระหว่างพ่อแม่

และลูกจะเริ่มรู้จักเขา รู้ว่าเขา

มีบางอย่างที่น่าประทับใจ ที่ไม่เคยรู้มาก่อน สิ่งเหล่านี้จะทำให้ความสัมพันธ์และความอบอุ่นใจระหว่างพ่อแม่และลูกพัฒนาขึ้น ผลดีอีกประการหนึ่งของการเป็นผู้ฟังที่ดีคือ ทำให้เด็กสามารถที่จะเผชิญกับปัญหาที่ร้ายแรงได้ อย่างตัวอย่างของเด็ก ป. 1 ที่ครูดู เพราะวิ่งมาหาแม่ แต่ถูกของโรงเรียนห้ามวิ่ง แม่ก็ถามไถ่ และรับฟังปัญหาของลูก พร้อมกับบอกให้ลูกเข้าใจว่าการถูกดูของเขาเกิดจากความเข้าใจผิดของครู ต่อมาเด็กคนนั้นนอนหลับในห้องเรียน เพราะกินยาแก้หวัด ก็ถูกปลุกและดู แต่เพราะเคยเรียนรูมาแล้วว่าครูอาจจะเข้าใจผิดได้ จึงอธิบายให้ครูฟัง ซึ่งครูก็เข้าใจและยอมรับ ทำให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตัวเองมากขึ้น ดังนั้นการฟังลูกเป็นสิ่งที่สามารถสร้างความมั่นใจให้กับลูกได้ เพราะฉะนั้นควรเริ่มฟังลูกกันเสียตั้งแต่วันนี้

ประโยชน์อีกประการหนึ่งของการฟังลูกคือ ทำให้เด็กสามารถคิดอย่างมีระบบตามปกติ เมื่อคนเราคิดแก้ปัญหา มักจะคิดไม่ค่อยออกเพราะความคิดจะวุ่นวาย แต่เมื่อพูดออกมาได้ก็จะเป็นการสร้างระบบความคิดทันที และเมื่อเด็กรู้ว่าเป็นผู้ฟัง เด็กจะเริ่มฝึกฝนตัวเองให้กลายเป็นผู้ฟังที่ดี และความคิดที่เป็นระบบไปด้วยในตัว

ลักษณะของ

การเป็นผู้ฟังที่ดี

การเป็นผู้ฟังที่ดีคือ

การทำให้ผู้พูดรู้สึกสบายใจ

รู้สึกมั่นคง จึงจะถือว่าเป็น

ผู้ฟังที่ดีถ้าเราเป็นผู้ฟังที่ทำให้

ผู้พูดรู้สึกว่า เราถูกยอมรับหรือเปล่า ถูกหัวเราะเยาะหรือไม่ หรือว่าเราทำผิดมาหรือเปล่า อย่างนี้ไม่ใช่ผู้ฟังที่ดี เรียกว่า สักแต่ว่าฟัง โดยเฉพาะกับเด็ก ๆ ซึ่งรับรู้เรื่องนี้เร็วมากกว่า ขณะที่พูดนั้นถูกยอมรับ ถูกโอบกอด หรือโอบอุ้มจาก พ่อแม่หรือเปล่า ถ้ารู้สึกอย่างนี้จะเกิดความมั่นใจ อยากถ่ายทอดความรู้สึกทุกอย่างออกไป และการที่เราจะเป็นผู้ฟังที่ดีนั้น มีหลักอยู่ 6 ประการ คือ

1. เต็มใจที่ใช้เวลาในการรับฟัง เริ่มด้วย

การลองพยายามเทียบการกระทำของตัวเองเมื่อฟังเพื่อนที่มาพูดถึงปัญหา แล้วเรารู้สึกว่าปัญหาของเพื่อนมีความสำคัญมากมีค่าที่จะฟัง เช่นนี้ก็เป็นการเริ่มต้นที่ดี การฟังของเด็กก็เช่นเดียวกัน ควรให้ความสนใจอย่าฟังเด็กอย่าง กังวล และตัดสินใจไปโดยเร็ว หรือไม่เต็มใจฟัง เด็กจะท้อที่จะเล่าเรื่องของเขากลับมาอีกต่อไป

2. มีความเต็มใจจะช่วยเหลือ ถ้าเทียบกับ

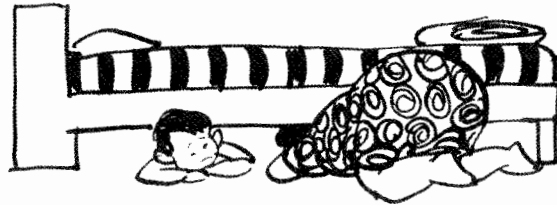
เพื่อนก็เหมือนเพื่อนมีความเดือดร้อนมาหา แล้วมีความรู้สึกเดือดร้อนไปกับเพื่อนด้วย ถึงจะช่วยอะไรไม่ได้ แต่การเป็นผู้ฟังที่ดีก็ช่วยได้แล้ว ดังนั้น ความเต็มใจในการตั้งใจฟัง

มีผลกับเด็กเช่นกัน คือต้องใช้ความรู้สึกเต็มใจที่จะช่วยเหลือให้เต็มที่

3. **ยอมรับความรู้สึกของเด็ก** ไม่ว่าความรู้สึกนั้นจะเป็นความรู้สึกที่พ่อแม่คิดว่าสมควรหรือไม่สมควร ให้ยอมรับความรู้สึกเขาด้วยใจจริง ถ้าเทียบกับเพื่อนก็เหมือนกับว่าเพื่อนเกิดอารมณ์เสีย และหมกมุ่น ขุ่นเคืองกับเรื่องบางอย่าง ซึ่งเราไม่เห็นด้วย แต่ต้องยอมรับว่าเพื่อนไม่ใช่ตัวเรา เราไม่ใช่ตัวเพื่อน ปัญหาของเขาไม่ใช่ของเราเพราะฉะนั้น ความรู้สึกของเขาก็เกิดขึ้นจริง ไม่ใช่มาบังคับความรู้สึกของเราว่า ไม่น่าจะเป็นอย่างนั้น ไม่น่าจะเป็นอย่างนี้ กับเด็กก็เช่นเดียวกัน ต้องยอมรับความรู้สึกของเขาเช่น เด็กที่ติดพี่เลี้ยง เวลามีปัญหากร้องหาแต่พี่เลี้ยง จนพ่ออารมณ์เสียก็ไล่ลูก ไปหาพี่เลี้ยงไปให้พ้น อย่างนี้ลูกจะยิ่งร้องหาแต่พี่เลี้ยงมากขึ้น ครั้นมาคิดหาสาเหตุว่าทำไมลูกจึงหาแต่พี่เลี้ยง ก็พบว่า พ่อแม่ยุ่งกับงานจนไม่มีเวลา ปล่อยลูกให้อยู่กับพี่เลี้ยงเป็นส่วนใหญ่แล้วเด็กจะร้องหาพ่อแม่ได้อย่างไร และการที่พ่อยังอารมณ์เสีย ยิ่งทำให้ช่องว่างระหว่างพ่อกับเด็กเกิดมากขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อเข้าใจเช่นนี้ พ่อแม่ควรยอมรับความรู้สึกของลูก และแก้ตัวใหม่ โดยใช้กิจกรรมเข้าช่วย เช่น พาลูกไปนอน พุดคุยกับลูก เล่นทานให้ฟัง ซึ่งในที่สุดพ่อคนนี้ก็ได้อลูกรักคืนมา

4. **พ่อแม่ต้องเข้าใจว่า ความรู้สึกหรือปัญหาใด ๆ ที่เกิดขึ้นกับเด็กนั้น สามารถเปลี่ยนแปลงได้จากเกลียดกลับเปลี่ยนเป็นรักได้ จากความรู้สึกขลาดกลัวก็เปลี่ยนเป็นความกล้าหาญได้ และด้วยความเข้าใจนี้ พ่อแม่และเด็กจะรู้สึกผ่อนคลายที่จะเผชิญปัญหานั้นมากขึ้น ยกตัวอย่างเช่นเด็กที่ขลาดกลัวสังคมอย่างรุนแรง เห็นคนแปลกหน้าจะมุดใต้โต๊ะมุดเข้าไปในม่าน**

มีอาการแบบปฏิเสธสังคม กลัวสังคมจนผิดปกติ แต่พ่อแม่เข้าใจว่ามีการเปลี่ยนแปลงได้ มีความเชื่อมั่นว่าแก้ปัญหาได้ แม่ของเด็กคนนี้ใช้วิธีมุดลงไปใต้โต๊ะ หรือในม่านกับลูกด้วย แล้วคุยปัญหากับลูก ยอมรับความรู้สึกของลูกเมื่อแม่เข้าหา ลูก เด็กก็จะผ่อนคลาย เพราะรู้สึกว่ามีเพื่อน มีคนเข้าใจ อยู่ข้าง ๆ ตัว และยังช่วยให้เพื่อนบ้าน คนใกล้ชิด ไม่พุงความสนใจมาหาเด็ก เมื่อไม่มีใครสนใจ เด็กก็เริ่มรู้สึกอยากจะมองออกไปมีความเชื่อมั่นมากขึ้น และค่อย ๆ ปรับตัวได้

เช่นเดียวกับการพูดของเด็ก พ่อแม่หลายคนชอบให้ลูกพูดเพราะ ๆ พูดคะ ขา ซึ่งควรเข้าใจ การพูดคะ ขา นั้น เป็นสิ่งที่มาทีหลัง ต้องรู้ว่าการใช้ทักษะในการแสดงความต้องการของเด็กนั้นยากอยู่แล้ว สร้อยคำจึงไม่ใช่สิ่งที่จำเป็น ถ้าพ่อแม่รู้สึกที่ลูกพูดไม่เพราะให้พ่อแม่พูดเพราะกลับไป เป็นการให้สิ่งแวดล้อมที่ดีกับเด็ก ไม่ช้า เมื่อเด็กมีทักษะเพิ่มขึ้นก็จะพูดได้เอง

5. ต้องไวใจ มั่นใจในตัวลูกเราว่าสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตัวของเขาเอง พ่อแม่ต้องมีความไวใจว่า ลูกกล้าเผชิญปัญหา และสามารถแก้ปัญหาได้หลายครั้ง ให้เด็กตัดสินใจเอง แต่พ่อแม่มักจะกังวลล่วงหน้า ไม่ยอมให้เด็กเป็นตัวของตัวเอง ตัวอย่างเช่นเด็กครอบครัวยุคหนึ่งไปค่าย พ่อสั่งว่าถ้ามีปัญหาให้โทรศัพท์มาบ้าน แต่

ลูกไม่โทรมาเลย พ่อกระวนกระวายใจมาก อยากจะตามไป
ดูว่าลูกเป็นอย่างไร แต่ก็คิดว่า ควรจะไว้ใจลูกและถ้าลูก
แก้ปัญหาไม่ได้ ลูกก็จะโทรศัพท์มาเอง เมื่อหมดเวลาของ
การไปค่าย พ่อก็ถามว่าทำไมไม่โทรศัพท์มา ลูกตอบว่าไม่มี
ปัญหาอะไร จะต้องโทรมาทำไม ซึ่งแสดงว่าเด็กเกิดความ
เชื่อมั่นมากขึ้น

อีกตัวอย่างหนึ่งก็คือ การไปศูนย์การค้า เด็กมักจะ
อยากไปดูเกมส์ ดูของเล่น พ่อแม่อยากไปซื้อของ เด็กเบื่
ที่จะต้องเดินตาม ก็ขออนุญาตกันทีหลัง พ่อแม่ก็กลัวหลง
กลัวหากันไม่พบ และไม่ยอมให้ลูกแยกไป สิ่งนี้เป็นการ
ปกป้อง และปิดกั้นความเป็นตัวของตัวเองอย่างมาก ถ้า
พ่อแม่ไว้ใจลูก และมั่นใจในการเผชิญหน้า และแก้ปัญหา
ของลูกก็น่าจะปล่อยไป แล้วลูกจะเชื่อมั่นในตัวเองมาก
ต่อไปเมื่อมีปัญหามากกว่านี้เกิดขึ้น ลูกก็จะพัฒนาช่วยเหลือ
ตัวเองได้มากขึ้น

6. *ต้องมองให้ออกว่า ลูกคืออีกบุคคลหนึ่ง*
ซึ่งเขาจะต้องมีวิถีชีวิต มีความคิดของเขาเอง ด้วยการมอง
อย่างนี้จะทำให้พ่อแม่สามารถอนุญาตให้ลูกได้เป็นตัวของ
ตัวเองตัดสินใจด้วยตัวของเขาเอง ข้อนี้สำคัญมาก ไม่ควร
เข้าไปปกป้องลูก ป้อนสิ่งต่าง ๆ ให้กับลูก ตัดสินใจแทน
ลูกเสมอ เช่น การแต่งตัว เราต้องให้ลูกแต่งอย่างนั้น แต่ง
อย่างนี้ ไม่อนุญาตให้เป็นตัวของตัวเอง ครอบงำความคิด
ของลูก และเวลาที่ตัดสินใจอะไรแล้วพ่อแม่รู้สึกที่ไม่เข้าท่า
ก็มักจะว่ากล่าว ซึ่งไม่ถูก ต้องปล่อยให้ลูกลองผิดลองถูก
เองบ้าง เช่น การนอนดึก เด็กหลายบ้านอยากจะนอนดึก
เหมือนพ่อแม่ แต่พ่อแม่จะต้องบอกให้นอนหวัค้ำ จะต้อง
ตื่นเช้า เด็กก็นอนหวัค้ำตามคำสั่ง แต่ไม่ได้สัมผัสว่า นอนดึก
มีผลเสียอย่างไร ถ้าเรามองเด็กให้ออกว่าเด็กก็เป็นปัจเจกชน
ปล่อยให้เขาเองสัมผัสว่า การนอนดึกกับนอนหวัค้ำนั้นต่าง

กันอย่างไร แต่ไม่ใช่เพราะทำตามคำสั่งของพ่อแม่

ลักษณะของการฟังที่ดีทั้ง 6 ประการนี้ พ่อแม่จะเริ่มด้วยลักษณะใดก่อนก็ได้เมื่อเรารู้สึกว่าค่อนข้างจะครบหลายลักษณะ ความสามารถในการเป็นผู้ฟังที่ดีก็จะเป็นของคุณเอง

สภาครอบครัว

สภาครอบครัว คือ การรวมกลุ่มระหว่างพ่อ แม่ ลูก เป็นการรวมกลุ่มอย่างตั้งใจ เพื่อพ่อ แม่ ลูกจะได้

สนทนากันอย่างสม่ำเสมอ ตามเวลาที่กำหนดกันไว้ สภาครอบครัวอาจจะดูเป็นทางการ แต่ที่จริงเป็นเรื่องง่าย ๆ เพียงแค่พ่อแม่ลูกรู้ว่า วันนี้เป็นวันที่เรา พ่อ แม่ ลูกมานั่งคุยกันเป็นกิจกรรมใหม่ของครอบครัว บางครอบครัวมีพี ป่า น้ำ อา อาศัยอยู่ด้วยกันก็ควรรวมพี ป่า น้ำ อา เข้ามาด้วย เพราะถือว่าเป็นสมาชิกของบ้าน วันสภาครอบครัว คือวันสมาชิกของบ้าน การจัดสภาครอบครัวอาจไม่จัดในบ้าน อาจทำเป็นกิจกรรมนอกบ้าน ออกไปนอกบ้านพร้อมกันและพูดคุยกัน วันสภาครอบครัวแม่อาจทำขนมที่ลูกชอบ

เป็นการทำให้วันสภากรอบคุณมีความหมายและเป็นวันพิเศษ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมาก การจัดสภากรอบคุณควรจัดทุกอาทิตย์ เพราะจะทำให้สมาชิกทุกคนไม่ต้องคอยนานที่จะได้พูดคุย และทำความเข้าใจกัน

สภากรอบคุณมีประโยชน์ในการช่วยสร้างและส่งเสริมความเข้าใจในบ้าน เป็นการเปิดโอกาสให้ลูกได้ประสบการณ์ได้เรียนรู้ก่อนที่พ่อแม่จะคาดหวังจนผิดหวังและเกิดการขัดแย้งและดูว่าให้เสียกำลังใจ เป็นการช่วยลดความตึงเครียดในบ้าน ช่วยให้ลูกกล้าแสดงออกและมีความเชื่อมั่นที่สำคัญเป็นการสร้างประชาธิปไตยในบ้านด้วย

ปัญหาของสภากรอบคุณ

ปัญหาที่พบ คือ

1. พ่อแม่ไม่มั่นใจที่จะจัดประชุมหรือชุมนุมลูก
2. ขาดความร่วมมือจากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง
3. ปัญหาในการปรับปรุงเรื่องเวลาและหัวข้อที่จะพูด
4. สภากรอบคุณกลายเป็นการประชุมที่ต่างฝ่ายต่างปรักปรำกัน นอกประเด็นปัญหาหลัก

ประการแรก ไม่ได้เป็นปัญหาในเชิงปฏิบัติ แต่เนื่องจากคำว่า สภากรอบคุณเป็นคำที่พ่อแม่ไม่คุ้นเคย หรือรู้สึกตัวว่ากำลังทำอะไร พ่อแม่จึงไม่ควรติดเรื่องภาษา

เพียงแค่เข้าใจสาระว่าเป็นการชุมนุมของพ่อ แม่ ลูก อย่างมีเป้าหมาย โดยที่มีระยะเวลาแน่นอน

ปัญหาประการที่ 2 การขาดความร่วมมือจากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งของพ่อ หรือแม่ ซึ่งฝ่ายผิดเป็นผู้ริเริ่มความคิดนี้ขึ้น แต่อีกฝ่ายหนึ่งมีความรู้สึกว่า กำลังเล่นอะไรอยู่ ทำให้บรรยากาศไม่เป็นจริงเป็นจัง ทั้ง ๆ ที่ลูกพร้อมที่จะสานต่อ ปัญหานี้เป็นปัญหาเกี่ยวกับพ่อแม่

ประการที่ 3 สภาครอบครัวตั้งขึ้นมาเพื่ออบรมสั่งสอนลูกอย่างถูกต้องเหมาะสม เป็นการคลี่คลายปัญหาในลักษณะที่เป็นระบบ จึงต้องมีการปรับเรื่องเวลา เช่น ช่วงแรก ๆ อาจจะมีวันสภาครอบครัวค่อนข้างถี่ เช่น อาทิตย์ละครั้ง ถ้าพ่อแม่รู้สึกว่าแก้ปัญหาได้ หรือระยะเวลาถี่เกินไป อาจปรับเป็นเดือนละครั้งหรือสัปดาห์วันครั้ง รวมถึงหัวข้อในสภาครอบครัวก็มีการปรับได้ด้วย

ประการที่ 4 สำคัญนำหยิบยกขึ้นมารวมไว้ คือ ในสภาพสภาครอบครัว มีการเปิดโอกาสให้พูดถึงความรู้สึกและความต้องการทั้งทางบวกและทางลบ บางทีเด็กก็มองเห็นว่าเป็นการประชุมที่พ่อแม่ได้ประโยชน์ให้ได้คิดเตือนกันว่าลูก พ่อแม่ก็เห็นว่าลูกไม่แสดงความเคารพ ก็ดูว่าน้อยใจกัน ประเด็นที่ประชุมจึงไม่ได้ผลที่ได้ตามที่ตั้งความประสงค์ไว้ เด็กที่ใช้สภาครอบครัวเป็นโอกาสต่อว่าพ่อแม่ และแสดงสิทธิอย่างไม่สมควรก็เรียกว่าใช้สภาครอบครัวในทางที่ไม่ถูกต้อง

บ้านที่มีความรัก จะเสริมสร้างให้เด็กเป็นคนที่ ไม่มีปัญหา

ในระบบร่างกายของคนเรามีต่อมไร้ท่อซึ่งจะทำงานตามภาวะอารมณ์ของคน ต่อมไร้ท่อจะผลิต “สารเป็นสุข” เมื่อคนมีความสุขทางจิตใจ สารที่ผลิตขึ้นนี้ทำให้มนุษย์เป็นสุขกล่อมเนื้อผ่อนคลาย จิตใจสบาย และโลกสดใส หญิงมีครรภ์ได้รับความรัก ความเอื้ออาทรความเกื้อหนุนอย่างดีจากสามี หญิงคนนั้นจะมีความสุข “สารเป็นสุข” จากต่อมไร้ท่อจะไหลไปตามสายรกของเด็ก ทำให้เด็กเป็นสุขด้วย เด็กที่เกิดมาจะมีสุขภาพจิตดี นอนหลับ อยู่สบาย มีพัฒนาการเร็ว รับรู้ได้เร็ว ถ้าไม่ได้รับความรักจากพ่อ แม่จะขาดกำลังใจในการปรับตัวให้ดี ในการทะนุถนอมร่างกายและจะกระวนกระวาย ร่างกายจะผลิต “สารเป็นทุกข์” ขึ้นมาในตัวแม่ และจะมีผลต่อเด็กในครรภ์ให้มีความรู้สึกระวนกระวายไปด้วย เมื่อคลอดออกมาเด็กจะมีอาการซีเซียวร้องไห้โยเยอย่างเห็นได้ชัด

ในวัยหนุ่มสาวเมื่อคนเรามีความรักโลกบริสุทธิ์สดใส มีความรื่นรมย์ มีพลังในการทำงาน มีความผ่อนคลายกับทุกสิ่งทุกอย่าง เนื่องจากจิตใจดีและถูกโอบอุ้มไว้ด้วยความรักเมื่อแต่งงานเป็นพ่อแม่ ถ้าความรักระหว่างพ่อกับแม่มีอยู่ พ่อแม่มีความพร้อมที่จะมีลูก ลูกที่เกิดขึ้นมาท่ามกลางความรักของพ่อแม่จะมีความสุข เด็กเกิดมาเป็นผ้าขาวไม่มีทักษะอะไรเลย เด็กมีเพียงเสียงร้องไห้เป็นสื่อกับพ่อแม่ พ่อแม่ที่มีความรักจะโอบกอด โอบอุ้มเด็กด้วยความรัก อิทธิพลของความรักที่มีต่อเด็กจะทำให้เด็กจิตใจดี เด็กที่ร้องไห้กวนโยเยจะเป็นเด็กที่สงบ สุขภาพจิตดี การย่อยอาหารดี เคยมีการทดลองเลี้ยงดูเด็กกำพร้าแยกวิธีการเลี้ยงดูออกเป็นสองลักษณะ ลักษณะแรกมีความพร้อมทางด้านวัตถุ อาหาร

การกินทุกอย่าง ลักษณะที่สอง เด็กจะมีคนดูแลอย่างใกล้ชิด ให้ความรัก ผลปรากฏว่าภายในหนึ่งปีเด็กที่มีความพร้อม ทางด้านวัตถุเสียชีวิตไปกว่าครึ่ง อย่างที่เรียกว่า “เด็ก เฉากตาย” การแสดงความรักไม่ใช่คำพูด การแสดงความรัก คือปฏิบัติ หรือกริยาที่สื่อมากับพ่อแม่

เด็กมีความสามารถที่จะรับรู้อารมณ์ ผู้ใหญ่บางครั้ง อารมณ์ไม่ดี หรือโกรธกัน แต่ก็สร้างอิมพลอกกันกลบ เคลื่อนกันได้ สำหรับเด็กแล้วเวลาอยู่กับผู้ใหญ่ เด็กไม่ได้ สัมผัสที่รอยยิ้ม หรือสัมผัสท่าที แต่จะสัมผัสความรู้สึก ลึก ๆ ที่ถ่ายทอดมาสู่ตัวเด็ก เช่น แหวตา การสัมผัส มีเด็ก คนหนึ่ง พ่อแม่เป็นคนมีการศึกษา แอบไปทะเลาะกันในห้อง และพยายามปฏิบัติต่อกันเป็นปกติ คุยกันเหมือนเดิม นั่ง ทานข้าวด้วยกันเหมือนเดิม แต่ด้วยอารมณ์ของพ่อแม่ที่ เครียดมาจากการทะเลาะกัน ในบรรยากาศพูดคุยชกถามนั้น ไม่มีความราบรื่น ไม่มีการยิ้มหัว ไม่มีการยิ้มทั้งแหวตา ให้กับลูก เวลาผ่านไปหนึ่งสัปดาห์ เด็กคนนี้ซึมจนกระทั่ง วันหนึ่ง เด็กยิ้มอย่างแจ่มใส บอกว่าดีใจที่พ่อแม่ดีกันแล้ว แม่ก็สงสัยว่าพยายามปิดบังลูกมาตลอดเจ็ดวัน ลูกทราบได้ อย่างไร จึงถามลูกว่า “หนูรู้ได้อย่างไรว่าพ่อแม่ดีกันแล้ว” เด็กบอกว่าเมื่อเช้านี้เห็นพ่อหอมแก้มแม่ แล้วพ่อก็ยิ้มให้แม่ แล้วพ่อก็มากอดลูก

ความรักเป็นความรู้สึกเสแสร้งกันไม่ได้ จึงมีคำกล่าว ว่า “ถ้าจะรักหนู ขอให้จงรักแม่ของหนูให้มาก” เมื่อย้อน กลับมาดูแม่ แม่ซึ่งอยู่กับลูกท่ามกลางความรักของพ่อแม่ คนนั้นจะมีความยืดหยุ่นและมั่นใจในตัวเอง มีอารมณ์ดี และอยู่กับลูกได้ด้วยดี ถ้าพ่อแม่มองว่าการทะเลาะกันเป็น เรื่องธรรมดา การทะเลาะกันของพ่อแม่คือความขัดแย้ง เด็กจะต้องเรียนรู้ความขัดแย้งในอนาคต ฉะนั้น พ่อแม่ ไม่ต้องปิดบังลูก พ่อแม่ทะเลาะกันได้ แต่ควรคำนึงว่าเมื่อ

ทะเลาะกันแล้วต้องมีการปรับความเข้าใจซึ่งกันและกัน จะ
เป็นการสอนให้ลูกเรียนรู้ว่า เมื่อมีความขัดแย้ง และเมื่อการ
ปรับความเข้าใจกันแล้ว เราก็หาทางออกได้

**รายชื่อเอกสารทางวิชาการของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม
มหาวิทยาลัยมหิดล**

เอกสารเลขที่	ชื่อ	ราคา (บาท)
(131)	Pramote Prasartkul, Anthony Bennett, Boonlert Leoprapai, Aphichat Chamrathirithong. Review and Assessment of Population and Family Planning Programme : Country case study of Thailand, 1989.	**
(132)	อุไรวรรณ คณิงสุเกษม และอมรา สุนทรธาดา. การประเมินผลโครงการเร่งรัดพัฒนาสาธารณสุขมูลฐาน เพื่อสุขภาพดีถ้วนหน้า จังหวัดลำพูน	50
(133)	อุไรวรรณ คณิงสุเกษม และอมรา สุนทรธาดา. การประเมินผลโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อส่งเสริมการมีสุขภาพดีถ้วนหน้า จังหวัดนราธิวาส, 2532.	50
(134)	มะลิ ลีวนานนท์ชัย. การศึกษาสถิติการกระจายและการเข้าถึงบริการวางแผนครอบครัวในประเทศไทย จากการสำรวจตัวกำหนดและผลของแบบแผนการใช้วิธีคุมกำเนิดในประเทศไทย พ.ศ. 2530,2532	40
(135)	Kerry Richter, and Orathai Ard-am. Child Labor in Thailand's Fishing Industry, 1989.	30
(136)	อรัญญ์ อาจอำ, และ Kerry Richter. รายงานเด็กในภาคอุตสาหกรรมประมง : กรณีศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร	30
(137)	บุญเลิศ เลี้ยวประไพ, และวราชัย ทองไทย. แบบจำลองความต้องการบุคลากรสาธารณสุขระดับตำบล พ.ศ. 2530-2548, 2532.	25
(138)	Boonlert Leoprapai, and Varachai Thongthai. Contraceptive Practise of Thai Women 1987. Results of the Study on Determinants and consequences of Contraceptive Use Patterns in Thailand, 1989.	65
(139)	ประพนธ์ ปิยรัตน์, พ.บ. บทบาทและภาระหน้าที่ของบุคลากรสาธารณสุขระดับตำบล, 2532.	50
(140)	บุญเลิศ เลี้ยวประไพ, และบุปผา ศิริรัมย์. การประเมินผลการทดลองใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสำหรับบุคลากรสาธารณสุขระดับตำบล : รายงานการวิจัยโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาบุคลากรสาธารณสุขระดับตำบล, 2532.	60
(141)	อรัญญ์ อาจอำ, กาญจนา ตั้งชลทิพย์, อัญมณี บุญกานนท์ และอัจฉรา ยอดเพชร. การประเมินผลโครงการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรในสถานสงเคราะห์เด็กอ่อนขององค์การกองทุนช่วยเหลือเด็ก (Save the children fund, U.K.)	65
(142)	วิโรจน์ ลิทธิไกร และโยธิน แสงวงศ์. ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และการมีโครงการพัฒนาที่มีต่อวิถีการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุในหมู่บ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย	45
(143)	ภาณี วงษ์เอก และศิรินันท์ สายประเสริฐ. การวิจัยติดตามและประเมินผลงานสุขศึกษา โครงการสาธิตการควบคุมโรคติดต่ออีกเสบจากเชื้อไวรัสชนิดบี	60
(144)	โยธิน แสงวงศ์ และพิมพ์พรณ อิศรภักดี. การวิจัยเพื่อหาแนวทางส่งเสริมการใช้ถุงยางอนามัยในสำนักโสมณเพื่อป้องกันกามโรคและโรคเอดส์	50

พ่อแม่ที่รักลูกและอยากให้ลูกเติบโตขึ้นสมบูรณ์ดีทุกคน
ย่อมเข้าใจถึงความสำคัญของบรรยากาศที่ดีของบ้านซึ่ง
ทุกคนที่รักกันอยู่แล้วต้องจริงจังในการสร้างให้เกิดขึ้นในบ้าน
ตลอดเวลา

บรรยากาศในบ้านที่ดีจะเสริมสร้างให้พ่อแม่ลูกมี
ความสุขที่จะอยู่ร่วมกัน มีความไว้วางใจใจกัน มีความ
สนิทสนมกัน มีความเคารพให้เกียรติในบทบาทของกัน
และกัน หากท่านต้องการสร้างบรรยากาศที่ดีในบ้าน และ
ยังไม่ทราบว่าจะเริ่มมีกิจกรรมใดหรืออยากทราบว่ากิจกรรม
แบบใดบ้างที่จะเป็นความสนุกสนาน และเป็นประโยชน์กับ
ทุกคนในบ้าน หนังสือเล่มนี้จะสามารถช่วยได้

- บรรยากาศของบ้านที่มีเด็ก
- กิจกรรมกับเด็กเพื่อการอ่านที่ดี
- กิจกรรมเพื่อให้เรียนรู้อย่างสนุก
- กิจกรรมศิลปะเพื่อชีวิตที่สดใสขึ้น
- กิจกรรมการเล่นเกมส์ของเด็ก
- ทำของเล่นให้ลูกจากอุปกรณ์ภายในบ้าน
- กิจกรรมส่งเสริมบรรยากาศและการอยู่ร่วมกัน
อย่างรับผิดชอบและอื่น ๆ เช่น
- โทรศัพท์เปลี่ยนบุคลิกและนิสัยเด็ก
- การแก้ไขและปรับอารมณ์นิสัยของเด็ก

สนับสนุนโดย
ผอ. ชักฟอก **เปา**
บริษัท สหพัฒน์พิบูล จำกัด

พ่อแม่ที่รักลูกและอยากให้ลูกเติบโตขึ้นสมบูรณ์ดีทุกคน
ย่อมเข้าใจถึงความสำคัญของบรรยากาศที่ดีของบ้านซึ่ง
ทุกคนที่รักกันอยู่แล้วต้องจริงจังในการสร้างให้เกิดขึ้นในบ้าน
ตลอดเวลา

บรรยากาศในบ้านที่ดีจะเสริมสร้างให้พ่อแม่ลูกมี
ความสุขที่จะอยู่ร่วมกัน มีความไว้วางใจใจกัน มีความ
สนิทสนมกัน มีความเคารพให้เกียรติในบทบาทของกัน
และกัน หากท่านต้องการสร้างบรรยากาศที่ดีในบ้าน และ
ยังไม่ทราบว่าจะเริ่มมีกิจกรรมใดหรืออยากทราบว่ากิจกรรม
แบบใดบ้างที่จะเป็นความสุขสนุกสนาน และเป็นประโยชน์กับ
ทุกคนในบ้าน หนังสือเล่มนี้จะสามารถช่วยได้

- บรรยากาศของบ้านที่มีเด็ก
- กิจกรรมกับเด็กเพื่อการอ่านที่ดี
- กิจกรรมเพื่อให้เรียนรู้อย่างสนุก
- กิจกรรมศิลปะเพื่อชีวิตที่สดใสขึ้น
- กิจกรรมการเล่นเกมส์ของเด็ก
- ทำของเล่นให้ลูกจากอุปกรณ์ภายในบ้าน
- กิจกรรมส่งเสริมบรรยากาศและการอยู่ร่วมกัน
อย่างรับผิดชอบและอื่น ๆ เช่น
- โทรทัศน์เปลี่ยนบุคลิกและนิสัยเด็ก
- การแก้ไขและปรับอารมณ์นิสัยของเด็ก

สนับสนุนโดย
ONG CHOK POK
บริษัท สหพัฒน์ปิบูล จำกัด